

**UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

Hudební kultura se zaměřením na vzdělávání
a Výtvarná tvorba se zaměřením na vzdělávání

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Kniha ztracených věcí

Jméno studenta: Alžběta Trombiková

Jméno vedoucího práce: akad. soch. Tomáš Chorý, ArtD.

Olomouc 2016

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jsem jen uvedené zdroje a literaturu. Souhlasím, aby práce byla uložena na Univerzitě Palackého v Olomouci v knihovně Pedagogické fakulty a používána ke studijním účelům.

V Olomouci dne

.....
podpis

Poděkování

Děkuji akad. soch. Tomáši Chorému, ArtD.za vedení bakalářské práce, cenné rady a připomínky.

Obsah

1 TEORETICKÁ ČÁST	6
1 Kniha ztracených věcí	6
1. 1. John Connolly	6
1. 2. Žánr a zařazení knihy	8
1. 3. Témata knihy	10
1. 4. Citáty	11
1. 5. Styl autora	12
1. 6. Děj knihy	13
1. 7. Postavy příběhu	22
1. 8. Zajímavé prvky příběhu	32
2 Grafická podoba knihy	34
2. 1. Ilustrace	34
2. 2. Přebal knihy	35
3 Pohádky	40
3. 1 Co je to pohádka	40
3. 2. Bratři Grimmové	40
3. 3. Role pohádek v Knize ztracených věcí	41
3. 4. Červená Karkulka	42
3. 5. Perníková Chaloupka	46
3. 6. Rolandovy příběhy	53
3. 7. Další pohádky, na které v knize narazíme	55
2 PRAKTICKÁ ČÁST	58
1 Ilustrace	58
2 Zhotovení knihy	60
OBRAZOVÁ PŘÍLOHA	62
1 Černobílé ilustrace	62
2 Akvarelové ilustrace	71
3 Hotová kniha	79
4 Plakáty	81
4 PEDAGOGICKÁ ČÁST	82
1 Výroba loutek pro divadelní představení	82
1. 1. O princí s černým šátkem	82
1. 2. Locika	85
1. 3. Indonéské pohádky	86
1. 4. Irská pohádka	89
2 Ztvárnění pohádky v komiksu	90
2. 1. Práce s žáky třetí třídy	90
2. 2. Práce s žáky 7. třídy	93
ZÁVĚR	96
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	97

ÚVOD

Vztahy člověka s jeho oblíbenou knihou jsou často složité. Někdy se stane, že vás ani nenapadne, že kniha, kterou čtete, bude pro vás nějakým způsobem výjimečnou. Oblíbenou se kniha skutečně stává, až když ji prověří čas. Knihu, kterou se zaobírám ve své diplomové práci, považuji za jednu z mých nejoblíbenějších. Při jejím prvním přečtení jsem byla skutečně ohromena a to především díky autorově odvaze, se kterou prosazuje některé své netradiční nápady do tradičního světa pohádek. Příběh o jednom chlapci, který už přestává být dítětem a který nás nechá, abychom ho doprovodili na jeho složité cestě k novému já, je skutečně strhující. Kniha o dospívání byla napsána spousta, ne však mnoho autorů dokáže přiblížit toto téma tak sugestivně a reálně jako je to v případě *Knihy ztracených věcí*. Tuto knihu jsem si zvolila k výtvarnému zpracování z toho důvodu, že velmi podněcuje lidskou představivost. Obrazy tohoto světa se před vámi vynořují, aniž byste chtěli. Dokáží člověka znepokojit, rozesmát i uvrhnout do hluboké melancholie vzpomínek vlastního dětství. Dlouho jsem uvažovala nad tím, zda zvolit zrovna tuto knihu, která je dle mého názoru dost neobvyklá. Chtěla jsem však vědět, zda dokážu převést do obrazu pro mne téměř nepopsatelné emoce, které jsem zažívala při jejím čtení. V teoretické části se zabývám knihou samotnou, jejími dějem, jednotlivými postavami, stylem autora, podstatnými prvky a její grafickou podobou. Také se snažím nalézt kořeny některých autorem použitých pohádek a porovnat je s jeho razantními zásahy do tradičních pohádkových schémat. V praktické části se zaměřuji na postup vytváření ilustrací a samotné knihy. Závěrečná pedagogická část navazuje na téma pohádky, kdy jsem s dětmi realizovala úkoly spojené s tímto tématem.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1 Kniha ztracených věcí

*Příběh o smutku a ztrátě, o věrnosti a lásce a o zázračné síle vyprávěných příběhů.*¹

V pouhé jediné větě je shrnuta charakteristika této knihy, která je naprosto přesná. Autor zde pracuje s říkadly, pohádkami, klasickými pohádkami i romantickými baladami. Kniha vyšla v České republice v roce 2006. Vydalo ji nakladatelství BBart. Má celkem 304 stran a přeložila ji Jaroslava Kosová. Toto její jediné vydání se u nás velmi rychle vyprodalo a v současnosti není možné tuto knihu nikde zakoupit.

1. 1. John Connolly

Je irským autorem, narozeným v Dublinu 31. května roku 1968. Na tomto místě stále žije a píše. Během svého života vystřídal mnoho zaměstnání. Pracoval jako novinář, barman, číšník či hlídač psů. Studoval angličtinu na Trinity College a žurnalistiku na Dublin City College. Poté působil pět let jako žurnalista pro noviny Irish Times.²

Jeho první dílem byla novela *Every dead thing* vydaná v roce 1999, ve které poprvé představil postavu Charlieho Parkera, bývalého policisty pronásledujícího vraha své ženy a dcery. Následovaly další tři novely s tímto hrdinou - *Dark Hollow* (2000), *The Killing kind* (2001), *The White road* (2002). Následovala jeho první kniha mimo tuto sérii *Bad men* (2003). V roce 2004 vychází jeho sbírka novel a krátkých příběhů *Nocturna*, která svými náměty a atmosférou v mnohém připomíná knihu, která vyšla v následujícím roce a kterou jsem si vybrala pro zpracování své diplomové práce. Kniha *Ztracených věcí* vyšla roku 2006. Rok předtím stihl Connolly vydat ještě pátou knihu s příběhem Charlieho Parkera *The Black Angel*. Dále autor pokračoval ve své detektivní sérii s tituly *The Unquiet* (2007), *The Revers* (2007), *The Lovers* (2008), *The Whisperers* (2010), *The Burning soul* (2011), *The Wrath of Angels* (2012), *The Wolf of winter* (2014), *A Songs of shadows*

---

¹ CONNOLLY, John. *Kniha ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

² About John. *John Connolly* [online]. 2006 [cit. 2016-04-1]. Dostupné z: <http://www.johnconnollybooks.com/about-john.php>

(2015). V roce 2015 rovněž vychází pokračování jeho krátkých příběhů *Night music: Nocturnes volume 2*. V letošním roce vyšla zatím poslední kniha s Charliem Parkerem a to *A Time of torment*. Tato jeho detektivní série tedy v současnosti obsahuje 14 novel.³

V roce 2009 vydal svou první knihu pro mládež *The Gates*. Její pokračování bylo vydáno v roce 2011 s názvem *Hell's Bells*, třetí knihou s hrdinou Samuelem Johnsonem je *The Creeps* (2013). Na tuto trilogii zakoupilo v roce 2015 právo studio DreamWorks. Další sérii pro dospívající čtenáře zahájil knihou *Chronicles of the Invaders*. Následoval jej další díl *Empire* (2013) a třetí kniha *Dominion* je naplánována na květen letošního roku.

John Connolly bydlí střídavě v Dublinu a Spojených státech, kde vydává sérii s Charliem Parkerem. V České republice vyšlo prozatím 11 knih série Charlieho Parkera, dvě knihy ze série Samuela Johnsona, povídky *Nokturna* a *Knihy ztracených věcí*.⁴

Mé zkušenosti s tímto autorem se omezují pouze na *Knihy ztracených věcí*. Mé zaujetí touto knihou mě rovněž mě postrčilo k tomu, abych se začala o tohoto autora více zajímat. Bohužel mě příliš nezajímá detektivní žánr, takže jsem se jeho nejslavnější sérii prozatím vyhýbala. Zdá se mi však, že v případě tohoto autora bych mohla udělat výjimku a možná se k této sérii v budoucnosti dopracuji. Druhou knihou, kterou jsem od tohoto autora četla, byla sbírka jeho povídek *Nokturna*. Tuto sbírku tvoří dva delší příběhy: *Už přijíždí záhadný kovboj* a *Zrcadlení* (což je povídka s hrdinou Charlie Parkerem). Další povídky této knihy se jmenují: *Páně Pettingerův démon*, *Král duchů*, *Nová dcera* (na motivy této povídky byl natočen film), *Obřad kostí*, *Kotelna*, *Čarodějnice z Underbury*, *Kalamář s opičkou*, *Pohyblivé písky*, *Cirkus Caliban*, *Temná zeleň jezera Baal*, *Slečna Froomová je upírka!*, *Nocturno* a *Wakefordská propast*. Lidé, kteří četli tyto dvě knihy v kratším časovém rozmezí, si určitě všimnou podobností mezi těmito knihami. Zejména v příběhu *Král duchů* se setkáváme s motivem sourozeneckých vztahů, které jsou narušeny ze strany tajemné bytosti, která si jednoho ze sourozenců nárokuje. Celková atmosféra těchto příběhů má temnější charakter. Její celkové vyznění ji však zařazuje spíše k žánru hororové fantastiky.

---

³ About John. *John Connolly* [online]. 2006 [cit. 2016-04-1]. Dostupné z: <http://www.johnconnollybooks.com/about-john.php>

⁴ About John. *John Connolly* [online]. 2006 [cit. 2016-04-1]. Dostupné z: <http://www.johnconnollybooks.com/about-john.php>

1. 2. Žánr a zařazení knihy

Kniha samotná se v době svého vzniku žánrově a tematicky vymyká autorově typické tvorbě. Do této doby se autor zabýval výhradně detektivními romány, v rámci této knihy odbočil, ale je velmi těžké říci kam.

Autor sám o knize říká:

„Ne každý příběh lze vyprávět ve formě kriminálního románu, myslím, že toto byl jeden z těchto příběhů. Napsal jsem soubor strašidelných příběhů Nokturna, a existuje množství nadpřirozených prvků v románech s postavou Parkera. Takže v některých ohledech je The Book of Lost jen přirozeným rozšířením mé dosavadní tvorby. Já jsem se vždycky zdráhal nazývat to fantasy románem, protože nechci, aby čtenář přistupoval ke knize s nějakými předpoklady. Je to fantasy román, pokud se rozhodnete si jej tak přečíst a vnímat.“⁵

Obvykle se v souvislosti s touto knihou objevuje zařazení k fantastické literatuře. S tímto tvrzením se nedá nesouhlasit, neřekla bych však, že se jedná pouze o tento žánr. Ovšem v rámci zjednodušení a nutnosti přiřazení k nějakému žánru s tímto tvrzením souhlasím. Kniha samotná v sobě soustřeďuje prvky různých žánrů (zejména hororového). Knihy tohoto autora jsou v originále označovány jako thriller. Takovéto zařazení se u nás v rámci knih neobjevuje, ačkoliv je poměrně přesným označením této knihy. Zařazení odpovídá i místo, kde se děj této knihy soustřeďuje. A to do neznámé imaginativní země/světa a rovněž její práce s mýty a pohádkami ji automaticky předurčuje k zařazení k fantastickému žánru.

Samotný problém se objevuje, už pokud se pokusíme zamyslet nad tím, komu je kniha určena. Když si přečteme záložku knihy, která se pokouší nalákat čtenáře, může leckdo získat dojem, že se jedná o knihu pro děti. Sám autor na otázku ohledně zařazení odpovídá, že by ji nezařadil do dětské literatury, i když je hlavním hrdinou dvanáctiletý chlapec a je plná pohádkových postav. Mnohé zájemce může rovněž zmást ona práce s pohádkami, které si všichni lidé automaticky (i když v rozporu s jejich původní podstatou) spojují s dětmi. A především také s nejnámějšími verzemi pohádek, které však mají s jejich původními pramálo společného. Na otázku, zda si myslí, že je jeho kniha určena dětem odpovídá:

---

⁵ Interview John Connolly VO. www.actusf.com [online]. 2011 [cit. 2016-04-1]. Dostupné z: <http://www.actusf.com/spip/Interview-John-Connolly-VO.htm>

„Domnívám se, že je to knížka o dětství, respektive o té jeho fázi či snad okamžiku, kdy si dítě poprvé uvědomí, jaká realita ho vlastně obklopuje: že je pěkně složitá, že lidem, kteří ji sdílejí, nezůstává nic dlužna, že přináší bolest a ztrátu, a v neposlední řadě je zde i fakt, že jsme všichni smrtelní a nemůžeme s tím nic dělat. Když si tohle uvědomíme, něco ztrácíme. Nechci říct, že nevinnost, protože si fakt nevzpomínám, že bych byl kdy nevinný, dokonce ani jako dítě ne. Děti žijí s tím, že jsou bezbranné – třeba to tuší jen na podvědomé úrovni – a myslím, že přesně tohoto citlivého místa se dotýkají ty opravdu dobré tradiční pohádky a lidové báchorky. Přesto člověku pomohou najít pevnou půdu pod nohama, tedy vyznívají pozitivně, neboť jejich poselství je takové, že všechny tyto překážky je možné, a dokonce i nutné překonat, že právě tím se z dítěte stává dospělý.

Proto máte svým způsobem pravdu: ano, starší dítě by si knížku docela jistě mohlo přečíst (a pár už si ji i přečetlo a velmi se jim líbila), ale řekl bych, že ji dítě bude vnímat úplně jinak než dospělý, což mi přesně potvrdila i dosavadní zkušenost a reakce, které kniha zatím vyvolala. Dospělí intenzivněji vnímali moment ztráty a také se v porovnání s dětmi mohli lépe ztotožnit s poslední kapitolou, alespoň si to myslím. Ve skutečnosti mne velmi překvapilo, co všechno čtenáři z příběhu dokázali vyvodit a jak si ho vykládali. Jasně, některé věci jsou v něm schválně nejednoznačné, takže to zase není takové překvapení, přesto mě asi nejvíc potěšilo, když se v příběhu našli dospělí čtenáři, když k nim z něho promlouvala jejich vlastní zkušenost, což změnilo způsob, jakým knížku četli, jak ji vnímali.“⁶

Myslím si, že vše záleží na tom, jak čtenář ke knize přistupuje. Kniha je však oficiálně řazena do kategorie pro děti a mládež. Děti se jistě mohou ztotožnit s hlavním hrdinou, kterým je chlapec. Avšak množství násilí a krutost některých situací, kterým jsou postavy vystavovány a které jsou často popsány s nepříjemnými detaily, takže dítě by se mohlo při jejich čtení necítit moc příjemně. Nehledě na skutečnost, že se v knize objevují narážky na problémy či politiku, které by děti nedokázaly vstřebat. Na druhou stranu, já právě tuto autorovu stránku oceňuji. Na svém hrdinovi Davidovi ukazuje to, co si mnozí lidé neuvědomují, či na to zapomněli. Tedy, že dětský svět a jejich představy nejsou vůbec tak nevinné, jak si mnohdy myslíme. Děti samy, ačkoliv jsou často od reality a její krutosti ochraňovány, si ji uvědomují. Jejich hry a představy jsou mnohdy nelítostné. Velkou roli rovněž hraje právě tento prvek v představách Davida, kdy se jeho obavy a strachy zhmotňují v zemi, kterou prochází. Na druhou stranu by tento příběh děti rozhodně zaujal a nalákal, ale přímo pro ně, dle mého názoru, určený není. Silnou stránkou této knihy je míra

---

⁶ Interview John Connolly VO. www.actusf.com [online]. 2011 [cit. 2016-04-1]. Dostupné z: <http://www.actusf.com/spip/Interview-John-Connolly-VO.htm>

její svobody a podnětů, kterou čtenářům předkládá pro to, aby si dané situace, místa a postavy mohli představit tak, jak chtějí oni sami. Autor se nevěnuje popisům jednotlivých postav ani prostředí nijak detailně. My sami máme možnost nechat naše představy rozběhnout se do všech stran.

1. 3. Témata knihy

Já sama jsem se s knihou poprvé setkala ve svých čtrnácti letech a musím říct, že se mi opravdu vryla do paměti. Při prvním čtení, ale oceňovala jsem na ní spíše odvalu autora pracovat s některými, pro mne tehdy šokujícími, atributy. Myslím, že jsem však opomíjela poetiku tohoto příběhu, která možná není na první čtení patrná, ale už při dalším čtení si ji člověk uvědomuje víc a víc, a to zejména v závěru knihy. Její největší síla je v přirozenosti a uvěřitelnosti s jakou autor podává svět viděný očima dospívajícího hrdiny. Přirozeně je napoprvé těžké nesoustředit se na některé šokující a nečekané pasáže a zápletky, kterých je možná větší množství než bychom u této knihy očekávali, ale právě skrze ně dosahuje autor toho, že kniha působila realisticky. Ukazuje, že i v dětském světě se nic nedostává zadarmo. Tento svět, který je odrazem hrdinova vnitřního světa, ho neustále vystavuje zkouškám a žádá od něj, aby stále bojoval se svými strachy. Tyto zkoušky, kterými prochází, jej formují v dospívajícího člověka.

Tato kniha je knihou o dětství a všem, co je jeho součástí, ale zároveň o čase, kdy tohle období opouštíme. Myslím, že právě tohle je jeden z důvodů, proč kniha zaujme starší čtenáře. Každý, kdo si alespoň trochu pamatuje na toto období svého života, musí obdivovat autorovu schopnost uchopení tohoto tématu. Davidova cesta k dospělosti je zde přenesena do jeho cesty podivnou zemí, která je z části odrazem jeho vlastní duše a myslí, všech jeho obav a trápení. Je silným příběhem chlapce, který se ze svého trápení a nenávisťi dokáže osvobodit a stát se tím, kým chtěl být.

Jako stěžejní téma by se dal uvést vztah ke knihám a příběhům jako takovým. Jejich síle, kterou mají v životě hrdiny. Způsob jakým zasahují do příběhu odehrávajícímu se v jiné zemi a kterému udávají směr. Když příběhy, které hlavní hrdina četl a znal jen ve své myslí, ožívají, nejsou takové, jak je znal.

David přirozeně mění tyto příběhy tak, aby odrážely pravdu o jeho světě a jeho zkušenostech.⁷

---

⁷ Interview John Connolly VO. *Www. Actusf.com* [online]. 2011 [cit. 2016-04-1]. Dostupné z: <http://www.actusf.com/spip/Interview-John-Connolly-VO.htm>

Právě však jejich znalost a schopnost jejich porozumění Davidovi několikrát pomůže z dosti ošemetných situací.

Dalším tématem, které se v knize objevuje už od první strany, je téma ztráty (odtud i pramení název knihy). Mnoho postav a tvorů, se kterými se David setkává, umírá. Samotný příběh začíná smrtí Davidovy matky a jeho neschopností se s touto situací vyrovnat. V průběhu příběhu sledujeme, jak se Davidův postoj ke smrti postupně proměňuje. Na jeho postoje má samozřejmě vliv i vztah k lidem, kteří umírají. Motiv ztráty přirozeně souvisí s tématem smrti. David však neztrácí pouze lidi, které miloval či miluje. V tomto pro něj velmi složitém období, kdy už není dítě, ale ještě není ani dospělý, dochází k mnoha dalším ztrátám, pro mladého člověka neméně bolestným: ztrátám iluzí, které měl jako dítěte, ztrátám představ o světě a jeho fungování a samotné ztrátě dětství, kterou si postupně stále výrazněji uvědomuje. Jedná se o složitý okamžik, dalo by se říci o první krizi jeho osobnosti, ke které zde dochází. Boj mezi touhou vkročit už do dospělosti a zároveň přáním zůstat stále dítětem, relativně bezstarostným, uzavřeným ve svém světě, jen se svými milovanými knihami. Dítětem, které každý ochraňuje a ono se o sebe nemusí postarat. Tento jeho vývoj je během knihy velmi zajímavý. Ze začátku je David ochraňován některými postavami. Jak však příběh postupuje kupředu, David už po svém boku nemá nikoho, kdo by mu pomohl. Musí se naučit jednat sám za sebe a umět se správně rozhodovat. Všichni lidé, které potkal cestou potkal mu však něco předávají a učí jej věci, které z něj postupně vytváří člověka, rozhodného, který už není dítětem, ale mladým mužem, který se nebojí udělat to, co je správné.

1. 4. Citáty

Na začátku knihy najdeme dva citáty.

„Hlubší významy se skrývají spíš v pohádkách, které mi vyprávěli v dětství, než v pravdivých zkušenostech nabytých životem.“⁸ FRIEDRICH SCHILLER. Tento citát vystihuje tuto knihu naprosto dokonale. Mnoho lidí už zapomnělo na původ pohádek, na jejich schopnost přímočaře a jednoduše vyprávět o pravdách tohoto světa srozumitelným způsobem. Většinou se cítím rozčarována, když se v souvislosti s knihami někdo hovoří o tom, že jsou příliš přímočaré. Pravděpodobně by si tito lidé přáli číst každé vyprávění skrze složitá souvětí, která obsahují minimálně deset slov, k jejichž interpretaci

---

⁸ CONNOLLY, John. *Knihy ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

potřebujeme slovník. Nevím, proč by se hluboké významy musely hledat pouze ve filozofických spisech. V pohádkách mnohdy najdeme těžko pochopitelné pravdy podány srozumitelně. Tím na nás mají mnohdy větší dopad. Není snad jednodušší přemýšlet nad věcmi rovnou, než nejdříve velké množství času tomu, abychom přišli na to, nad čím vlastně máme přemýšlet? Citát rovněž odkazuje na způsob, kterým se někdy pohlíží na snílky, či milovníky pohádkových příběhů. Někdy nás příliš omezuje, když si myslíme, že vše, co potřebujeme, se můžeme naučit pouze tím, že to skutečně prožijeme. Kdo tvrdí, že prožitek emoční, který nám může zprostředkovat kniha či hudba, je méněcenným či spíše méně reálný? Jsou snad naše emoce v tu chvíli méně intenzivní a skutečné?

„*Všechno, co si dokážete představit, je skutečné.*“⁹ Na citát Pabla Piccassa poukazující na sílu zhmotňování našich představ, se můžeme dívat pouze jako na sílu fantazie Davida, která mu pomáhá transformovat sebe sama do světa, kterému sice na vědomé úrovni úplně nerozumí, ale vše co v něm potkává, je mu nějakým způsobem vlastní. Nemusíme však chápat fantazii jako pouhý nástroj k plnění našich snů. Tedy, pouze toho, co si představíme. Vše souvisí se silou knihy, kdy se fantazie zhmotňuje nejen do skutečnosti fyzické, ale především jako to, co jsme schopni prožívat. Tím se pro nás vše stává skutečným. Nejen to, co vidí hlavní postava, ale především hodnota jeho prožívání je tím, co činí realitu nového světa skutečnou, a to nejen pro nás, ale i pro Davida. Autor dělá skutečně maximum pro to, aby naši představivost nenechal zahálet. Tím, že nám nevnucuje podobu hlavních postav, je pro nás chce udělat skutečnými. Skutečné působení na naše emoce dosahuje navozováním perfektní atmosféry příběhu. Stačí mu k tomu málo, popis některých detailů, při kterých nám není úplně příjemně i částečnou nostalgií, která na nás dýchá v okamžicích připomínajících nám naše vlastní dětství.

1. 5. Styl autora

Styl tohoto autora je soustředěn pouze na popis toho podstatného, zde se projevuje jeho práce v detektivním žánru. Jeho jazyk je strohý, nenajdeme u něj žádná složitá souvětí, ani propracované popisy. V průběhu děje u většiny postav vlastně nezjistíme, jak vypadají. Pokud vůbec, tak se soustřeďuje spíše na popisy krajiny a prostředí, ale ani u nich se nedočkáme nějakých detailů. Pokud se však jedná o nepříjemné scény, můžeme si být naopak

---

⁹ CONNOLLY, John. *Knihy ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

jistí, že zde prokáže svůj cit pro detailní popis nepříjemných prvků či obrazů, které nám hned po prvním přečtení uvízne v hlavě a dá nám mnoho práce, dostat jej z ní ven. Jeho styl je opravdu svěží a přesto, že nepoužívá složitá souvětí, ale spíše jednoduché krátké věty, dokáže vás velice rychle a snadno vtáhnout do svého příběhu.

1. 6. Děj knihy

Abychom se mohli podrobněji zabývat stěžejními motivy a postavami, které se v knize objevují, v následující kapitole se pokusím alespoň o přibližné nastínění děje pro ty, kteří knihu nečetli. Kniha je členěna do 33 kapitol. Na začátku každé kapitoly je uveden její název, který napovídá, co bude jejím obsahem.

Na záložce této knihy můžeme k ději nalézt následující popis:

„Nahoře v podkroví, v pokojíku pod střechou oplakává dvanáctiletý David svou matku. Je opuštěný a zlobí se na celý svět a společnost mu dělají pouze knížky. Jenže ty knížky k němu začnou šeptem promlouvat ze tmy, a poté co se David uteče do světa představ, zjistí, že skutečnost a fantazie se začaly jaksi prolínat. Zatímco se jeho rodina rozpadá, je David chtě nechtě přenesen do zvláštní říše, která je podivným odrazem jeho vlastního světa, jen ji obývají hrdinové a nestvůry a vládne tam stárnoucí král, který ukrývá svá tajemství v záhadné knize, v knize ztracených věcí.“¹⁰

Kniha se odehrává období druhé světové války v Londýně, později se přesouváme na venkovskou část západního Londýna. V první třetině knihy se děj láme a my se přeneseme do zvláštní země s vlastními pravidly. Hrdinou tohoto příběhu je dvanáctiletý chlapec David, který právě přišel o svou matku. Ačkoliv dodržoval všechny rituály, které ji podle něj ochraňovaly, k ničemu to nevedlo a jeho matka zemřela. V první kapitole se dozvídáme více o vztahu Davida a jeho matky, který byl velmi hluboký. Byla to jeho matka, která jej přivedla ke čtení knih a vtiskla mu lásku k pohádkám, báchorkám a bájím. David absolvuje matčin pohřeb, a zatímco se snaží se současnou situací vyrovnat, začne z ticha slýchat hlasy knih, které k němu promlouvají. Davidův otec si po smrti jeho matky (v knize se autor zmiňuje o období v rozmezí asi půl roku) najde novou ženu, která dříve pečovala o Davidovu matku v hospici. Otec ji představí svému synovi jednoho odpoledne v kavárně. Během procházky, která následuje, David prodělá první z několika se opakujících záchvatů, během kterých ztrácí vědomí

---

¹⁰ CONNOLLY, John. *Knihy ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

a před očima mu probíhají obrazy z neznámé krajiny s hrady a hlubokými lesy. Díky opakujícím se záchvatům je David otcem přiveden do psychiatrické ordinace doktora Moberleyho. Zde se doktor pokouší přijít na příčinu Davidových záchvatů, což však závěru vede k dalšímu záchvatu, při němž se David poprvé ocitne v neznámém kraji. Zhlédne zde podivuhodnou pokřivenou postavu a rovněž zaslechne hlas své mrtvé matky, která k němu promlouvá.¹¹

Za zhoršující se válečné situace v Londýně se David dozvídá, že otcova přítelkyně Rose je těhotná. Po narození Davidova nevlastního bratra Georgieho se nová rodina přestěhuje do venkovské části Londýna. Rosina domu na severozápadě, za kterým se rozkládaly hluboké lesy velmi podobné těm z Davidových představ. David zde bydlí v podkrovním pokoji, který je naplněný knihami. Některé jsou filozofické, válečné, o komunismu, či jinak nezajímavé, všechny k němu však promlouvají svým specifickým způsobem. Najde zde však také spoustu knih, které se podobají těm jeho a které patřily předchozímu obyvateli tohoto pokoje. Některé pohádky pro něho byly úplně neznámé, ač v něm rozeznávaly povědomou strunu - něčím jako by připomínaly ty, které znal téměř nazpaměť, a přesto se lišily nelítostnými konci a krutostí. V novém domě, s podivným zapuštěným záhonem připomínajícím bazén, obezděným velkými kameny, Davidovy záchvaty polevují, začínají se mu však zdát podivné sny, ve kterých se setkává s postavou Hákáče, pokřivené bytosti s protáhlým obličejem a dlouhými prsty, která k němu promlouvá a nazývá ho novým králem.¹²

Davidovy vztahy s Rose nejsou dobré. Chlapec má pocit, že mu chce nahradit matku a zdá se mu, že ani jeho otec už na ni příliš nemyslí. Nemá rád ani svého bratra Georgieho, který mu připadá otravný, jelikož jako dítě stále pláče. Jeho otec mu přesto věnuje veškerou pozornost. Davidova posedlost předchozím majitelem knih v jeho pokoji se násobí, naráží na jeho upravené verze pohádek, objevuje jeho strachy (vlci). Jednoho dne jeho zvědavost dosáhne vrcholu a zeptá se na něj své nevlastní matky, Ta mu vypráví o svém strýčkovi Johnatanovi Tulveyovi, který ve svých čtrnácti letech zmizel spolu se svou nevlastní sestrou Annou. David dlouho přemítá o jejich osudu, který propojuje s vlastními nepříjemnými vzpomínkami na ztracené děti ze svého okolí. Poté se vše změní ve chvíli, kdy se Davidovy sny a vize začnou prolínat s jeho současným světem.¹³

---

¹¹ CONNOLLY, John. Kniha ztracených věcí. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

¹² CONNOLLY, John. Kniha ztracených věcí. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

¹³ CONNOLLY, John. Kniha ztracených věcí. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

Jednoho dne, když se potlouká kolem domu v okolí zapuštěného záhonu a kde často sní s otevřenýma očima, zahlédne ve svém pokoji pokřivenou osobu, která drží v ruce jednu z jeho knih. Když přesvědčí svého otce, aby se tam šel podívat, zjistí, že se jednalo o pouhou straku, která Davida následně pozoruje ze zapuštěného záhonu. David se pomalu odhodlává k tomu, aby tajemství záhonu odhalil. Následující den dojde mezi ním a nevlastní matkou k velmi vyhrocené hádce, kdy jej Rose unavena mateřskými povinnostmi a zraněna Davidovými slovy, uhodí. Davidův otec se rozčílí a uloží chlapci domácí vězení. V noci prodělá David silný záchvat, během kterého se ocitne na neznámém místě, poblíž temného hradu, z něhož slyší matku, která jej volá a prosí ho, aby ji zachránil. David sejde k zapuštěnému záhonu. V té chvíli uslyší lomoz z oblohy a zahlédne letadlo padající na jejich pozemek. Aby před ním unikl, proleze puklinou v zídce zapuštěného záhonu.¹⁴

Na druhé straně díry však vstoupí skrze puklinu stromu do neznámého, lesnatého kraje. V této nové zemi s temnou oblohou a samými stromy se David pokouší označit strom, kterým přišel a v té chvíli se setkává s Dřevorubcem. Z prvotní nedůvěry k němu se David nakonec rozhodne Dřevorubci věřit a přijme jeho nabídku, aby šel s ním. Blíží se totiž noc a z lesa se ozývají podivné zvuky. Při cestě nočním lesem Davida a Dřevorubce něco pronásleduje, a když se dostanou na dosah Dřevorubcova opevněného domu, z lesa se vynoří smečka vlků v čele s vlkouny. Vlkouni jsou napůl lidé a napůl vlci, kteří chodí v lidských šatech a hovoří lidskou řečí. Jejich vůdce Leroi se pustí do slovní přestřelky s Dřevorubcem a je jasné, že by se rád zmocnil Davida. Díky pomoci samotného lesa a šlahounů, které vlky zabíjí či rozeženou, se jim podaří utéct do bezpečí dřevorubcova srubu. Ve srubu dá Dřevorubec Davidovi najíst, nové šaty a také mu vypráví o původu Vlkounů. David ho na oplátku seznámí se svou situací a snahou nalézt zde matku, která jej volala. Dřevorubec jej seznamuje se zemí, kde se ocitl, vypráví mu o králi, který vládne daleko na východě a zmíní se i o trikaři, shrbeném muži se kterým se David setkával ve svých vizích.¹⁵

Následující den se vypraví zpět k místu, kde se David objevil, aby se ho pokusili navrátit domů skrze strom, kterým David přišel, a který předchozího dne označil Dřevorubec provázkem. Když dorazí na místo, stanou se obětí trikařových kousků. Všechny stromy na pasece jsou označeny stejným provázkem. David se musí vydat hledat

---

¹⁴ CONNOLLY, John. *Kniha ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

¹⁵ CONNOLLY, John. *Kniha ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

jinou cestu domů. Dřevorubec mu poradí, aby šel za králem, který má vzácnou knihu, knihu ztracených věcí, ve které je ukryta veškerá jeho moudrost a vědění, a kde by David mohl nalézt i odpověď na otázku, jak se dostat domů. Vydají se tedy na cestu a zpovzdálí je sleduje Hákáč (trikař). Spolu s dřevorubcem se vydávají na cestu za králem. Narážejí na květiny s dětskými obličejí a roztopené stavení z čokolády a perníku, Dřevorubec vypráví Davidovi příběh o ztracených dětech. Později naráží na propast, přes kterou vedou dva mosty, před každým z nich stojí trol a cedule, která říká, že pouze přes jediný most je bezpečné projít. Aby zjistili, který to je, mohou položit jednomu z trolů otázku. Nad propastí se vznášejí harpyje, které napadají vše, co vykročí z bezpečné cesty. Zatímco se David snaží vyluštit hádanku z dálky je slyšet Vlkouny, kteří již Davida a Dřevorubce dohánějí. Díky Davidově důvtipu a znalosti pohádek, se jim podaří hádanku vyluštit. Rychle se pustí po správném mostu. Dřevorubec však za ním nejde, posílá ho kupředu přes most a nařizuje mu, aby až se dostane na druhou stranu, přesekal lana. Sám se mezitím pokouší zadržet vlky a Vlkouny, kteří již dorazili k mostu. David, ač váhá, přeběhne most pronásledovaný Vlkouny a uvidí, jak Dřevorubec padl pod přesilou. Přeseká lana, zbaví se Vlkounů a uteče pryč, zraněný ztrátou Dřevorubce.

David pokračuje v cestě a setkává se s trpaslíky, představiteli pracujícího lidu, kteří se pokoušejí odvracet jakýkoliv i imaginární útlak. David poprosí trpaslíky, jestli by u nich nemohl přenocovat. Trpaslíci jsou nejistí vzhledem k tomu, že nežijí ve svém domově sami. Musí se starat o Sněhurku, což je jejich trestem, za to, že se ji pokusili otrávit. V chaloupce se David setkává s obézní Sněhurkou, která šikanuje trpaslíky, nutí je, aby ji neustále krmili, a zároveň sní o princí, který jí kdysi slíbil, že se pro ni vrátí. David zde přenocuje a pokračuje v cestě. Trpaslíci mu poradí, aby nescházel ze stezky. Cestou ale narazí na jabloň s lákavými plody, která však roste mimo stezku. David se však pod logickými argumenty (co se může stát, když sejdu kousek z cesty) rozhodne plody ochutnat. Když sedí v korunách stromu a pochutnává si na jablkách na palouk, kde jabloň roste, vyběhne z lesa podivný tvor: jelen s dívčí hlavou, která jej prosí o pomoc. Než stihne David cokoliv udělat, na mýtinu vjede jezdec s lukem a jelení dívku nemilosrdně zastřelí. Již se chystá odjet s hlavou dívky jako trofej, když jeho pozornému zraku neunikne ohryzek, který David ohodil na zem. Přinutí Davida slézt ze stromu a odváží si ho sebou.¹⁶

Když dorazí k domu lovce, uvidí David, že je plný nejrůznějších trofejí: hlav zvířat, Vlkouna, ale i lidí a to především dětí. V místnosti jsou také dva obrovské dubové

---

¹⁶ CONNOLLY, John. *Knihy ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

stoly s řetězy. Ukáže se, že člověk, který Davida zajal, byla žena. Vypráví mu o své vášni pro lov a o tom, jak ji přestalo bavit lovit pouhá zvířata. Jednou k ní dorazili tři muži, chirurgové, kteří dokázali nechat useknutou končetinu opět srůst. Lovkyně začala tvořit nové bytosti, které by dokázaly udělat její lov atraktivnějším. Chytala děti a následně je spojovala se zvířaty. Lidskou hlavu se zvířecím tělem. Tito noví tvorové se pro ni stali výzvou. Ze začátku vytvářela i bytosti s lidským tělem a zvířecí hlavou, tito tvorové však nebyli schopni přizpůsobit se novému tělu. Proto si lovkyně vybírá děti, které jsou přizpůsobivější novým situacím. I z Davida hodlá udělat tvora napůl lidského a liščího. David je celou noc vzhůru a vymyslí plán, kterým chce lovkyni přelstít. Vypráví jí o kentaurovi, kterým by se rád stal. Lovkyni zaujme představa takového tvora a přesvědčí Davida, aby jí pomohl se jím stát, výměnou za jeho svobodu. David se uvolí, že jí pomůže. Avšak v průběhu krvavého procesu proměny lovkyně jí David v kritické chvíli podvede a utíká. Lovkyně, které se podaří zacelit rány, Davida téměř chytí. Na poslední chvíli ji však uteče a lovkyně je roztrhána tvory se zvířecími hlavami, které sama stvořila. Prosí Davida o pomoc, ale ten odchází bez povšimnutí.¹⁷

David jde dále, řídí se plánem, který pro něj v rámci dohody nakreslila lovkyně. Jde po celý den a později potkává Rolanda, novou důležitou postavu. Roland tvrdí, že je pouhým vojákem, Davidovi však připadá jako rytíř. Cestuje v brnění na svém koni jménem Scylla. David k němu pojme důvěru a svěří se mu s cílem své cesty. Roland mu nabídne pomoc a doprovod v případě, že mu i sám David pomůže s vyplněním úkolu, kvůli kterému cestuje on sám. Později toho dne narážejí na bojiště, plné krve a starce, který jim řekne, že vojáky, jejichž kosti jsou pověšeny na stromech, v hloubi lesa zabila jakási Stvůra. Mezitím, co Roland pátrá po následcích jejího útoku, zanechává Davida na okamžik samotného s podivným starcem. Stařec ukazuje Davidovi v kaluži vody jeho otce s Rose, jak si hrají s Georgiem a na Davida vůbec nemyslí. David, který je plný zášti a zloby starce bodne. Když ho zraní, stařec se mu před očima mění v Hákáče (trikaře, pokřivenou osobu, která jej už dlouho sleduje). Hákáč mu nejprve vyhrožuje, poté mu však nabízí, že mu pomůže najít matku, kterou hledá, výměnou za něco jiného. Než mu však stačí říci co, vrací Roland a Hákáč prchá.

David s Rolandem následně celou noc pokračují v cestě, David vypráví Rolandovi o svém domově a on mu na oplátku vypravuje příběh. Poté se utáboří, aby si odpočinuli, David stále přemýšlí kam a za kým vlastně Roland putuje, než usne, všimne si, že Roland

---

¹⁷ CONNOLLY, John. *Knihy ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

hovoří s medailonkem ve své ruce. David je zvědavý, co to bylo za muže, který byl na něm zobrazen. Příštího dne se zeptá Rolanda a zjišťuje, že se jedná o jeho přítele Rafaela, který se vydal vysvobodit dívku zakletou k věčnému spánku a od té doby o něm Roland neslyšel. Nyní je na stopě hradu, ve kterém má ona dívka přebývat. Tento hrad se přemísťuje dle měsíčního cyklu a Roland je mu nyní na stopě. Zatímco David s Rolandem putují, číhá na ně Vlkoun, který je na příkaz Leroie sleduje. Než však na ně stihne zaútočit, zlikviduje jej Hákáč. David s Rolandem dorážejí k vesnici, kde žádají o nocleh. Zde jim vyhoví vesničan Fletcher, u jehož rodiny a přenocují a kterým Roland vypráví svůj druhý příběh. Lidé z této vesnice mají se Stvůrou své zkušenosti. Zabíjí jejich lovce při lovu a vesnice tak nemá dostatek zásob. Od Fletchera se rovněž dozví, že pevnost, kterou hledají je obrostlá trny. K vesnici se blíží Stvůra a Roland ji plánuje nalákat dovnitř a poté vesnici zapálit. Když se Stvůra objeví, Roland ji chce nalákat do středu vesnice, stvůra si však všimá pouze Davida. Ten překoná svůj strach a nechá se pronásledovat Stvůrou, čímž ji naláká přímo do středu pasti. Poté Stvůra neočekávaně porodí. David s Rolandem však nebezpečí odolají, vesnici zapálí a Stvůru zlikvidují. Následující den odjíždějí s Rolandem z vesnice. Fletcher dává Davidovi spár ze Stvůry na památku. Cestou vypráví Roland Davidovi o vládci této země, jejichž nástupnictví je velmi podivné, jelikož zdejší panovníci nemají dědice, ale je naopak obvyklé, že noví panovníci přicházejí neznámo odkud. Když se na chvíli zastavují, vtáhne David nějaká ruka od podzemí. Jedná se o Hákáče, který se snaží v Davidovi vzbudit pochybnosti a zlákat ho ke spolupráci s ním. Naznačuje mu, že vztah Rolanda s Rafaelem nebyl pouhým přátelstvím a předkládá Davidovi myšlenku, že se nyní Roland až příliš zajímá o něj. David se s Hákáčem hádá a zastává se svého přítele. Hákáč Davidovi naznačuje, že je stále naživu pouze díky němu a pokud by Hákáč chtěl, už dávno by byl David mrtvý. Jako důkaz mu ukazuje čumák vlka, před kterým ho zachránil. Nabízí mu obchod, na který když David přistoupí, bude se moci vrátit domů, kde bude zase jen on, jeho matka a otec. Výměnou za to chce, aby mu David prozradil jméno jeho nevlastního bratra. David váhá, zajímají ho důvody této nezvyklé podmínky. Jelikož je však na něj stále rozhořčen a chce se dostat domů, rozhodne se mu jméno prozradit, než to však stihne udělat, zaslechne Rolandův hlas. Roland jej následně zachrání a pomůže mu ven z podzemí. Po návratu z podzemí se Davidova důvěra k Rolandovi trochu vytrácí. Ač nechce, po Hákáčově zásahu se dívá na Rolanda trochu jinými očima. Svěří se Rolandovi s dohodou, kterou mu Hákáč nabídl. Roland jej vyslechne, upozorní ho však na

to, co o trikaři říkal Dřevorubec. Varuje ho před ním, jelikož si myslí, že mu jistě neříká vše, co by měl.¹⁸

Mezitím velká vlčí armáda v čele s Vlkouny táhne zemí směrem ke královskému hradu. Roland vycítí, že se vztah Davida k němu změnil a upřímně si s ním promluví. Davida to opět uklidní a vydají se směrem k Trnité pevnosti. Projíždějí podivným lesem, až dorazí k pevnosti, celé obrostlé trny, na kterých jsou nabodnuty hlavy rytířů, kteří se ji pokusili zdolat. Naleznou zde spoustu mrtvých těl a rozhodnou se chvíli vyčkat, jestli se neobjeví jiný vstup do hradu. V noci se rozestoupí trny v bráně, David se loučí s Rolandem a Roland odchází do pevnosti. Davidovi ukládá, aby se vydal na cestu, pokud se do rána nevrátí. Hákáč vše sleduje z blízkého lesa a má obavy, jelikož věc žijící v pevnosti je velice stará a nebezpečná. Roland se do rána nevrátí, avšak David není schopen místo opustit. Vydává k bráně, kde najednou uslyší hlas své matky, která mu říká, že již došel k cíli své cesty. David se vydává do pevnosti. Prochází pevností, nalézá spoustu těl, které něco vysálo jako mouchy. Když prochází pevností, naráží na otrávenou hostinu. Najde zde dokonce kopii svého vlastního pokoje. Když vyhlédne z okna, uvidí svého otce, Rose a Georgieho. David opět slyší hlas své matky, která mu říká, že taková budoucnost nemusí vůbec nastat. Láká ho, že pokud ještě bude pokračovat a chvíli vydrží, nastoupí ona s Davidem na Rosino a Georgieho místo a vše bude, jak bývalo dříve. Nakonec David dojde do prostorné komnaty s oltářem uprostřed, na kterém spí zakletá žena. Když se však otočí, uvidí na zdi nabodnuté Rolandovo tělo, vedle něj i jiného rytíře, domyslí si, že se jedná Rafaela. David je zdrcený, ale má se na pozoru, před čarodějnicí, která tady na něj někde čeká. Vystoupá k oltáři a uvidí, že žena, která zde spí je jeho matka. V hlavě opět slyší její hlas, který ho nabádá, aby jí políbil. Když tak udělá, zaslechne za sebou hlas Rolanda, který ho z posledních sil před tou ženou varuje. Když žena otevře oči, které jsou na rozdíl od očí jeho matky černé, i její tvář se změní a nakonec pak přijímá Rosinu podobu. Žena má špičaté zuby a snaží se Davida také chytit a vysát, jako ostatní muže, kteří vstoupili do její pasti. David ženu oslepí spárem od Stvůry a podaří se mu ji zneškodnit. Na kamenný oltář pohřbí Rolanda s Rafaelem a odchází z pevnosti. Hákáč je tímto jeho činem překvapen a ohromen.

David si od tohoto okamžiku uvědomuje svou bláhovost, která ho ovládla, když si myslel, že je jeho matka ještě naživu. Nasedá na Scylllu a pokračuje v cestě ke králi. Cestou potkává dva lupiče, když mu chtějí ublížit a zabije je. Vlkouni a vlci se šikují

---

¹⁸ CONNOLLY, John. *Knihy ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

směrem k hradu. Vlkouni hodlají svrhnout královu vládu a nastolit nové pořádky. Vlkouni vědí, že Hákáč, chce Davida jako jejich nového krále a s vládou lidí hodlají skoncovat. David se opět setkává s Hákáčem, který ho posílá za králem. David se setkává s králem, který je již starým a vetchým mužem. Žádá krále o pomoc, ten mu řekne, že si promluví následující den a nechá Davida ubytovat ve svých komnatách. Večer se David vydává do trůnního sálu, odkud slyší hlasy. Zaslechne rozhovor krále s Hákáčem. Král žádá Hákáče o možnost zemřít. Ten mu však nařizuje, aby ještě několik dní počkal. Hodlá využít Davidovu touhu dostat se domů skrze královu Knihu ztracených věcí, která je však, jak nám Hákáč sdělí, v tomto směru zcela bezcenná. Král obviňuje Hákáče, že jej podvedl, když s ním uzavíral dohodu. Král chce po Hákáčovi, aby ho již nechal zemřít, Hákáč jej však vydírá tím, že mu smrt nedopřeje, dokud mu král nepomůže s Davidem. Když král s Hákáčem odejdou, jde David do sálu, prohlédnout si knihu ztracených věcí. Zjistí, že se jedná o deník. Je to deník Jonahtana Tulveye plný věcí, vzpomínek, fotografií, jízdenek a vstupenek. Dočte se zde také o nenávisti Jonahtana k jeho mladší nevlastní sestře Anně. David je šokován tím, co se dozvěděl. Rozhodne se přijít věcem na kloub. Projde dveřmi, kterými odešel Hákáč a dostane se do jeho podzemního žaláře. Prochází kolem přesýpacích hodin, kde již nezbývá mnoho zrněk. Na polici v místnosti nalezne sklenici s téměř průhledným děvčátkem, které má rudou skvrnu na hrudi. Dozví se, že se jmenuje Anna a je Jonahtanova nevlastní sestra. David se holčičky vyptává, jak se sem dostala a co se všechno stalo. Anna, ač je to pro ni bolestivé vyjeví Davidovi celé tajemství Hákáčova obchodu. Anna velmi milovala svého nevlastního bratra, ale on se k ní vždy choval špatně. Jednoho dne ji zavedl do této země skrze průchod ve zdi. Dovedl ji na louku, kde už na ně čekal Hákáč. Jonahtan vyslovil nahlas její jméno. Hákáč odnesl Annu do jeho žaláře a před jeho očima jí vyrval a snědl srdce. Poté ji zavřel do sklenice. Anna cítí, že slábne a postupně se vytrácí. David vezme Annu sebou a konečně pochopí, v čem spočívá dohoda, kterou po něm Hákáč žádá.¹⁹

V následující kapitole je nám představován Hákáčův žalář. Hákáč je sběratelem příběhů. Velmi krutým sběratelem, který sbírá rovněž trofeje, které mu poté jeho příběhy připomínají. Jeho život spočívá v odebírání životů jiných. Musí přinutit dítě, vyslovit jméno někoho, koho ze srdce nenávidí. Pokud tak učiní, Hákáč sní tomuto dítěti srdce a získá tím tolik let, kolik by ono dítě mohlo prožít. Výměnou za jméno získává ona osoba moc nad celou říší, stává se královnou či králem tohoto světa. Tím, že do tohoto světa

---

¹⁹ CONNOLLY, John. *Knih ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

přivedl Hákáč cizince, tak však tuto zem nenávratně změnil. Králové sebou přinášeli své strachy a obavy, které tuto zem měnily. Příkladem byl Johnatan Tulvey, jehož Vlkouni se, ať dělal Hákáč co chtěl, vymkli kontrole a stali se hrozbou. Jeho jedinou nadějí bylo získat nového krále a Davida už má nadosah. David se však vymykal. Se svými strachy a obavami se vypořádal. Přesto však měl v sobě spoustu nenávisti a hořkosti. Hákáč objektivně přiznával, že z takového chlapce by mohl být znamenitý král. Vlkouni se shromažďují před hradem a hodlají na něj zaútočit. Seskupili k sobě všechny možné druhy vlků. David je povolán ke králi, který si s ním chce promluvit. Mezitím Hákáč zprostředkuje Vlkounům a jejich armádě přístup do hradu skrze tajnou chodbu. Král, který neví nic o tom, co všechno David ví, se jej snaží přesvědčit. Kupí jednu lež za druhou a snaží se mu vnutit Hákáčovu dohodu. David už má všeho dost a řekne králi, co všechno o něm ví. Zpoza trůnu vystoupí Hákáč, který všechno slyšel. Vyhrožuje Davidovi, že pokud mu nevyjde vstříc, zabije jeho bratra tak či tak. Vypráví mu o tom, co všechno spáchala válka, když nebyl na světě. O všem, co Davida čeká, když se vrátí domů. Varuje ho, že všichni, které miloval a bude milovat, umřou jeden po druhém a David s tím nic nedokáže nic udělat. Varuje ho i před jeho vlastním, pomalým a bolestným stářím. Do sálu vtrhnou vlci s Vlkouny a trhají stráže na kusy. Hákáč již skoro umírá a snaží se Davida přesvědčit, aby mu řekl jméno svého bratra. David však odolá a Hákáč zemře. Vlkoun Leroi zabije krále Johnatana. Po jeho smrti se však Vlkoun rozpadne v prach, jelikož to byla Johnatanova představitost, co jej stvořilo. Vlčí armáda se bez svých velitelů rozprchne do všech stran.²⁰

David odchází z hradu. Při odchodu potkává Dřevorubce, který nezemřel, jak si David myslel. Spolu s Dřevorubcem se vydávají zpět k průchodu do Davidova světa. Okolní svět se mění. Obloha se rozjasňuje a okolní krajina se stává přívětivější než kdy před tím. Strom, kterým David prošel je opět pouze jeden. David se loučí s Dřevorubcem a vrací se domů. Probouzí ve svém světě v nemocnici. U jeho postele spí Rose. Probouzí se a pláče štěstím, že se David probudil. David se jí omlouvá. Dozvídá se, že na jejich pozemek spadlo letadlo a David se před ním ukryl do díry v zapuštěném záhonu. Tam ho poté také našli a byl nějaký čas v bezvědomí. Davidovo tělo má však několik zvláštních jizev, jejichž původ si nikdo vysvětlit nedokáže.²¹

---

²⁰ CONNOLLY, John. *Kniha ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

²¹ CONNOLLY, John. *Kniha ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

V poslední kapitole se dozvídáme, co se dělo s Davidem dál a jak pokračoval jeho život. Davidovo chování se velmi změnilo. Začal se chovat lépe k Rose, chránil Georgieho a všechny kteří byli slabší než on. Jak postupně vyrůstal, se svým bratrem si byli blízcí, jak jen sourozenci mohou být. Jeho otec s Rose se později rozvedli. David však Rose a Georgieho často navštěvoval. Postupně dospěl a vždy, když navštívil starý dům, šel se podívat k zapuštěnému záhonu, dovnitř však nevešel. Když bylo Davidovi třicet dva let, zemřel mu otec. Rovněž jeho bratr Georgie zemřel, když se vypravil bojovat na východ do další války. David se oženil. Jeho žena však zemřela při porodu jejich prvního syna, který porod rovněž nepřežil. Slova Hákáče se v životě Davida naplňovala. David se už neoženil, ale stal se spisovatelem a napsal tuto knihu. Knihu ztracených věcí. Rose postupně zestárla. David se nastěhoval k ní do domu, aby jí se vším pomáhal. Když zemřela, odkázala mu její dům. David se tedy do tohoto domu vrátil. Navštěvovalo ho spousta dětí, jelikož jeho kniha se stala slavnou. Postupem času Davida opouštěly síly a onemocněl. Opět začal slýchat šeptání knih, které však bylo tentokrát tiché a uklidňující. Jednoho večera se vydal k zapuštěnému záhonu a prošel na druhou stranu. Tam na něj čekal Dřevorubec. David zde omládl a vydal se s Dřevorubcem po lesní cestičce. Došli až ke srubu, u něj byla ohrada, kde se pásala Scylla. Ze srubu vyšla žena, která v náručí chovala novorozeného chlapce, Davidova syna.

Čas se na tom místě zastavil, a jak by ne? Vždyť přece každý člověk sní o vlastním nebi.

A tak David zavřel ve tmě oči, neboť vše, co se ztratilo, se opět našlo.²²

1.7. Postavy příběhu

V této kapitole bych se ráda zabývala jednotlivými postavami tohoto příběhu. Vybrala jsem pouze ty, které výrazně ovlivňují děj a směřování hlavní postavy.

Hlavní postavou je dvanáctiletý chlapec jménem David. Právě prochází těžkým obdobím, kdy mu před očima umírá matka. Ač má David s otcem vcelku dobré vztahy, je pro něj matka tou nejdůležitější osobou.

Třebaže moc miloval svého otce, maminku měl po pravdě řečeno ještě o něco raději. Život bez ní si vůbec nedokázal představit."²³

Jeho matka jej přivedla do světa knih, velkých příběhů, které si David neskutečně zami-

---

²² CONNOLLY, John. *Kniha ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

²³ CONNOLLY, John. *Kniha ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

loval. Chlapec neustále vzpomínal na všechno, co mu kdy pověděla o příbězích a o pohádkách a o moci, kterou nad námi mají a kterou my proto máme nad nimi. *Příběhy chtějí být čtené, šeptávala Davidovi maminka. Potřebují to. To je důvod, proč prosakují ze svého světa do toho našeho. Chtějí od nás, abychom jim vdechli život.*²⁴

David trpí obsedantně – kompulzivní poruchou. Dělá vše pro to, aby jeho maminka zůstala naživu, a tedy dodržuje rituály, které mu mají pomoci udržet maminku naživu. *Z postele vstával vždy levou nohou, při čištění zubů napočítal vždy do dvaceti, teprve pak byly vyčištěné, Vodovodních kohoutků a různých klíčků a madel v koupelně se dotýkal vždy tolikrát, kolikrát si určil: lichý počet byl špatný, ale sudá čísla byla fajn, zejména dvojka, čtyřka a osmička byly příznivé, akorát šestce pořád nějak nevěřil, protože šestka byla dvojnásobek trojky, a trojka byla součástí třináctky, přičemž třináctka byla ze všech nejzrádnější." Celý ten rok, po který trvala matčina krize, přinesl vždy ráno do kuchyně dvě věci, které večer před spaním zase odnesl zpátky do pokoje: malou knížku pohádek bratří Grimmů a komiksový sešit Magnet s oslíma ušima, přičemž knížka musela ležet vždy přesně ve středu sešitu a obojí muselo dokonale lícovat s koberečkem u jeho postele, když si šel večer lehnout, nebo se sedadlem židle, na niž sedával ráno při snídani.*²⁵

Přes všechnu Davidovu snahu, jeho matka zemřela. David měl obrovský pocit viny a cítil, že na její smrt nese nějaký díl odpovědnosti. Báł se, zda nezapomněl něco spočítat či splnit tak, jak si určil. Velmi sugestivně je v knize vylíčené scéna, kdy se David loučí se svou zemřelou matkou v pohřebním ústavu. Když k Davidovi promlouvají hlasy knih, vidíme skrze ně i Davidovu bolest a ztrátu, stesk po matce, která k němu vždy svým způsobem promlouvala rovněž skrze knihy. Byla to její součást, ta součást, která byla Davidovi blízká a kterou znal. Sám David v období pohřbu začíná chápat, jak málo svou matku znal. Či spíše, že znal pouze jednu její část. To vše si uvědomuje ve chvíli, kdy lidé vyprávějí příběhy z matčina mládí. Tedy příběhy, které David nezná a které hovoří pro něj o absolutně neznámém člověku. Skrze příběhy a hlasy knih je David stále se svou matkou a necítí se tolik sám. Skrze tyto hlasy můžeme rovněž sledovat Davidův postoj k nejrozličnějším tématům. Knihy v psychiatrické ordinaci mumlají nesrozumitelné věty. Knihy, jejichž obsah už je vyvrácen na něj zase působí arogantním dojmem.

Vztah Davida k jeho nevlastní matce je už od začátku komplikovaný. Jeho otec si novou ženu přivádí poměrně brzy od smrti matky. David není vůbec připraven na takovou situ-

---

²⁴ CONNOLLY, John. *Knihy ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

²⁵ CONNOLLY, John. *Knihy ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

aci a tím pádem je jeho reakce celkem pochopitelná. Má pocit, že ona a Davidův nevlastní bratr, který se záhy narodí, nahrazují jeho otci matku a Davida. V reakci na její vstup do jeho života se u Davida začínají projevovat záchvaty, během nichž se dostává do jiného světa. Jeho vztah k Rose se zrcadlí i v opačném světě, kdy na sebe bere podobu nebezpečné čarodějky vysávající muže (paralela s Davidovým otcem) z Trnité pevnosti. Ona čarodějka má nejdříve podobu Davidovy matky, posléze se promění v Rose. Tím, že David v pevnosti onu čarodějku zabije, ji osvobodí. Logicky po tomto momentu dochází k Davidovu postupné uvědomění si jejího těžkého postavení v roli nevlastní matky a pokouší se ji pochopit. Je to vlastně ona, kvůli které se do této země David dostane. Jako by celé jeho putování podvědomě obsahovalo rozměr odpuštění a porozumění jeho nevlastní matce. K čemuž skutečně dochází v závěru knihy, kdy prvním, co David po probuzení udělá je omluva jeho nevlastní matce.

Všechny mužské postavy, se kterými se David setkává v druhé zemi (tedy Dřevorubec a Roland) nějakým způsobem odráží části Davidova charakteru.

David a jeho otec mají celkem klidný vztah, který se ovšem proměňuje s příchodem Rose. Ačkoliv nebyl nikdy tak hluboký, jako vztah k jeho matce. Pravděpodobně je to proto, že sám David je matce velmi podobný a ačkoliv má otce rád, tuto roviny hlubokého porozumění, jakého dosáhl s ní, není schopen ve vztahu k němu nalézt.

Dřevorubec je první postavou, se kterou se David setkává. Dřevorubec už o začátku zaujímá k Davidovi ochranný postoj. Jasná podobnost s Davidovým otcem tkví v tom, že i Davidův otec jej ochraňuje v komplexnějším měřítku. Nevidí, co jeho otec dělá pro jeho bezpečnost v rámci jeho práce ve válce. Tuto jeho stránku David až natolik neocňuje. Nebo si ji nepřipouští, jelikož má pocit, že mu otec nevěnuje tolik pozornosti, kolik by si představoval. Od začátku se snaží Davida nasměrovat správným směrem. V rámci rozpoložení, ve kterém se však David nachází, když se s ním setkává, to má Dřevorubec docela těžké. Například mu pomáhá uvědomit si zbytečnost jeho rituálů, které doteď dělal. Nepřesvědčuje ho však, aby se jich vzdal úplně, naopak jej podporuje, ale směřuje je k užitečnějšímu směru (příklad dává svými vlastními rituály). Otcovský princip zprostředkovaný skrze tuto postavu je zcela zřetelný, nejlépe si jej však všimneme až závěru knihy, kdy jej pozoruje i sama hlavní postava.

*Davida překvapilo, jak moc se Dřevorubec podobá jeho otci, a divil se, že si toho předtím nevšiml.*²⁶

---

²⁶ CONNOLLY, John. *Knihy ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

Vztah k otci není natolik rozveden v úvodu knihy, projevuje se spíše až při setkání s postavou Dřevorubce, se kterým dochází k úplnému porozumění až v závěru příběhu, stejně jako s jeho otcem.

„Všechno to byly moje děti,“ řekl. „Každé, které se ztratilo, každé, které se našlo, každé, které kdy žilo, a každé, které umřelo: to všechno všecičko byly moje děti, tedy svým způsobem.“²⁷

Na začátku, kdy potkává Dřevorubce má k němu občas i negativní postoj, jelikož má z něj pocit, že jej nějakým způsobem poučuje. Na začátku je totiž i postoj k jeho vlastnímu otci vzhledem značně negativní. V závěru knihy už je jeho postoj oproštěn od předsudků, které měl k otci, když byl ještě zaslepen nenávistí a žárlivostí.

V Rolandovi samém se zrcadlí část Davidova já. Roland zosobňuje vše, čím by David chtěl být. Je rytířem, vzorem kladných povahových rysů, kterých se Davidovi ze začátku vůbec nedostává. Rolanda potkává ve chvíli, kdy vyvázne z opravdu těžké situace. V porovnání s Dřevorubcem, pojme k Rolandovi okamžitou důvěru. Domnívám se, že se tomu tak stane právě z důvodu, že v něm David pozoruje odraz svého já. Toho já, kterým by se rád stal. Potkává Rolanda ve chvíli, kdy začíná mít pocit, že je sám. V této chvíli vzpomíná na Dřevorubce.

Jenže Dřevorubec byl teď mrtvý. Neubráníl se vlkům, nedokázal Davida ochránit. Chlapec zůstal sám.²⁸

Je to jakési rozcestí Davida, jako dospívajícího chlapce, ukončení jedné z cest, kdy už jej nebude ochraňovat jeho otec, ale sám David se musí stát zodpovědným za své činy a rozhodovat se sám za sebe. V chvíli, kdy si David toto uvědomí, vstupujeme mu najednou do cesty Roland, symbol vlastností, které by chtěl na této své budoucí cestě získat. Osoba, která mu v tomto směru hodně pomůže a dokáže ho do značné míry oprostít od jeho špatných vlastností. Pomůže mu získat odvahu, sílu a naučí ho dívat se na problémy z jiného než prvotního pohledu. Díky Rolandovi se David dokáže lépe kontrolovat a méně často propadá svým záchvatům vzteku. Davidův vztah k Rolandovi je poněkud komplikovanější než k Dřevorubci. Stejně tak, jak komplikovaný vztah míváme sami k sobě. V jistých momentech s ním nesouhlasí. Např. ve chvíli, kdy se Roland nehodlá vypravit zabít Stvůru, na jejíž oběti cestou narazili. Právě onen nesouhlas však nutí Davida stavět si svůj vlastní žebříček hodnot. V Rolandově postavě si můžeme rovnou

---

²⁷ CONNOLLY, John. *Knihy ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

²⁸ CONNOLLY, John. *Knihy ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

všimnout i Davidovy tvrdohlavosti. V Davidově případě se tento rys povahy projevuje především na začátku knihy.

Je to právě postava Rolanda, která Davida konfrontuje se zásadní otázkou. Právě v jeho přítomnosti Davida napadne, zda není náhodou mrtev. Vůbec celá otázka podstaty světa, ve které se David nachází, je složitá. Možnou náповědu se dozvídáme až v samotném závěru knihy a je jen na nás, jak si podstatu tohoto světa vyložíme. Když se David ptá na to, čeho se Roland nejvíce bojí, dostává se mu odpovědi. *Mnohem víc se ale bojím smrti jiných. Nechci nikoho ztratit a bojím se o lidi, ještě když jsou naživu. Někdy si říkám, že si o ně dělám takovou starost, že si ani pořádně neužiju jejich faktickou přítomnost.*²⁹ David jako dítě se tak dozvídá dopověď na otázku, která je pro většinu lidí až příliš výstižnou. Sám David si toto později ve svém životě rovněž uvědomí.

Ústředním tématem knihy je samotné dospívání Davida. Především jeho dospívání ve formě transformace pohledu na svět, kterým prochází, který ho obklopuje. Změna této perspektivy je pro něj mnohdy bolestná, v závěru však osvobozující a dodávající mu sílu být takovým, jakým sám chtěl. K transformaci jeho emocí a postojů k světu však začíná docházet až po jeho vstupu do jiné země. Na počátku příběhu je David ještě skutečně dítětem. Vyžaduje, aby se pozornost soustředila výhradně na něj, čímž trpí především po smrti matky, kdy se musí vyrovnávat s příchodem nového sourozence. David je plný vzteku a bolesti, které se projevují prostřednictvím záchvatů a rovněž jeho vztahům s okolím. Nejvíce viditelné jsou v jeho vztahu k nevlastní matce, kde často dochází k prudkým hádkám. Pozorujeme v něm rovněž známky vychytralosti, kdy se lstí pokouší získat informace od Rose, tím, že se k ní chová naoko mile. Typickým Davidovým projevem je agresivita (již v začátku vstupu do nového světa se pokouší označit si strom, kterým sem vstoupil sekáním do jeho kůry), kterou se mu však postupně daří krotit. Je plný nenávisti ke svému nevlastnímu bratru. Chce se pouze co nejrychleji vrátit domů. Nejdříve je David plný hořkosti a smutku po matce a který ještě více zesiluje, když dochází ke ztrátě Dřevorubce. David je najednou v tomto novém světě odkázán sám na sebe. Ač se často chová špatně, není David ve své podstatě špatným člověkem. V jeho chování dokážeme vyzorovat schopnost určovat co je dobré a špatné, která mu byly vštěpena hojnou četbou pohádkových příběhů. Je pouze zaslepen svým aktuálním emočním stavem. Jak postupně, během své cesty dospívá, je schopen zachovat se krutě i nemilosrdně. Např. v případě lovkyně či zabitých lupičů.

---

²⁹ CONNOLLY, John. *Knihy ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

Již v počátku příběhu je David postaven tváří v tvář smrti. Nevíme to jistě, ale pravděpodobně je to poprvé, kdy se musí s takovou situací vyrovnávat a to ještě v souvislosti s jeho nejbližší osobou. Proto mne nepřekvapuje, že ve světě, do kterého se dostane je smrt něčím, s čím se setkává doslova na každém kroku. Je tím prvním, co uvidí, když vkročí do jiného světa (mrtvý kulometčík a mrtvý Vlkoun). Jeho postoj k ní je zpočátku celkem jasný, všímá si především jejích projevů v rámci dopadání na fyzickou tělo. Postupně se však propracovává k jejímu bližšímu vnímání po emocionální stránce. Možná i proto, že sám se své smrti matky nevyrovnával zrovna obvyklým způsobem. Poměrně brzy je David opět vystaven ztrátě člověka, kterého si oblíbil a tou je Dřevorubec. Ocitá se opět sám, následně je ohrožen na životě ze strany nebezpečné lovkyně. Zde se poprvé stává spoluviníkem na její smrti, když ji nechává napospas jejímu osudu (v tomto případě se však jeho čin nejeví jako nepochopitelný vzhledem k nebezpečí, které mu z její strany hrozilo a co vše měla na svědomí). Následně je to právě on, kdo přispěje k likvidaci Stvůry, tedy k prvnímu překonání svých vlastních obav, které překonává, a tím se o kus blíží svému novému já. Ke skutečné zkoušce jeho odvahy a zlomovému momentu opuštění jeho dětství dochází dle mého názoru po incidentu v Trnité pevnosti. Tedy po tom, co zlikviduje čarodějku (s prvotní podobou jeho matky a poté i jeho nevlastní matky). V tento moment si poprvé uvědomuje svou naivitu, se kterou touto zemí putoval. Je postaven proti svému neuskutečnitelnému přání, kdy doufá v nalezení matky, která už není naživu. *Roland byl mrtvý. Stejně tak i Davidova matka. Byla bláhovost upínat se k představě, že je to jinak. A tak si David v sedle koně, který ho nesl temnou a mrazivou krajinou, patrně poprvé za celou tu dobu připustil, že přece vždycky věděl, že se maminka už nikdy nevrátí.*³⁰

David si konečně uvědomuje nesmyslnost svých návyků, kterými jí chtěl zachránit život. Poprvé také začíná uvažovat logicky, je si více vědom nebezpečí, které může představovat dohoda s Hákáčem, už chápe, že jím byl obelstěn, když uvěřil jeho lži o tom, že jej vrátí domů, spolu s jeho matkou a vše bude stejné jako dříve. Následně dochází k situaci, kdy je David nucen bránit se a neúmyslně zabije dva lupiče, kteří mu zkrátí cestu. V tento moment dopadá na Davida plnou tíhou síla jeho viny. V ostatních případech, kdy někoho zlikvidoval, to jím vůbec takto neotřásl. V této chvíli, jako by se mu otevřely oči a konečně plně vnímá důsledky svých činů. Sama postava nepřítele, Vlkouna, v souvislosti s Davidem říká:

---

³⁰ CONNOLLY, John. *Knihu ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

Jak rychle jsi dospěl. Ještě před nedávnem, jsi byl vystrašený malý kluk, a dnes vítězíš tam, kde selhávají rytíři v plné zbroji.

A skutečně od tohoto momentu je Davidovo chování jiné. Více uvažuje nad důsledky svého jednání. Dokáže už pohlížet na věci z jiných úhlů. Zvláště po setkání s duší mrtvé dívky Anny se v něm probouzí ochranné pudy. Uvědomuje si rovněž nevinnost svého mladšího bratra. Konečně chápe, že za nic z toho, co se Davidovi stalo, Rose ani Georgie nemůžou. Tím, že se k tomuto postaví čelem, dosahuje závěrečné části své proměny. Když se v závěru knihy postaví Hákáčovi, dosahuje zde jeho nová osobnost své plné síly a podoby. O důsledcích této změny se dozvídáme až v poslední kapitole knihy. Důkazem budiž, že prvním, co po svém probuzení udělá, je jeho omluva Rose. Změnu v jeho chování vnímají i jeho rodiče.

Bavili se o tom, jak moc se David po nehodě změnil, že je teď tišší a ohleduplnější; má radši Rose a také chápe, jak je pro ni těžké najít místo v životě těch dvou, Davida a jeho otce; pozorněji také vnímal nezvyklé zvuky a potenciální nebezpečí a současně chránil slabší zejména pak svého nevlastního bratra Georgieho.³¹

Rozhodnutí Davida, které v nové zemi učinil a kterým zachránil sebe i svého bratra (nevyslovením jeho jména), má však pro postavu Davida i důsledky v jeho dalším životě. Postava Hákáče jej před jeho budoucím osudem varuje (či jej tak vlastně vydírá): „*Co myslíš, že ti život asi tak přinese? Sám jsi viděl, co dokáže. Vzal ti matku, vysál z ní zdraví a krásu a pak ji odhodil jako starý shnilý kus ovoce. A vezme ti i další blízké, vzpomeň si na mě. Ti, na kterých ti bude nejvíc záležet - ženy, děti - budou umírat jako mouchy, a ani tvoje láska je nezachrání před smrtí. Zdraví se ti podlomí. Zestárneš a budeš nemocný.*”

Ač zní jeho varování jen jako další prostředek, kterým chce Davidovi vnutit svou vůli, později se ukáže, že vše, co Hákáč říkal, byla pravda. Všichni jeho blízcí lidé v průběhu jeho života umírají velmi brzy a David nakonec zůstává sám. Stává se spisovatelem a píše knihu - knihu, o které zde píšu.

V závěru dochází k zajímavému momentu, kdy dochází k syntéze podoby jeho já s prvky povah jeho otce i matky. Vše se projevuje v jeho vztahu k dětem, které u něj, kvůli jím vyprávěným příběhům, tráví hodně času.

Mluvil o příbězích a o knížkách, vysvětloval jim, že příběhy chtějí být vyprávěné a knížky zase chtějí být čtené, že obsahují všechno, co je třeba vědět o životě a o světě.³²

³¹ CONNOLLY, John. *Knihy ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

³² CONNOLLY, John. *Knihy ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

Tedy přijal učení své matky, které dále předával dětem. Přijal také ochrannou stránku své osobnosti, tedy i jeho otce.

*A všechny ty děti se staly jeho dětmi, tedy svým způsobem.*³³

V souvislosti s realitou hlavního hrdiny nás automaticky napadá otázka, zda autor čerpal z vlastních zkušeností. On sám nám na ní dává odpověď. *Většina z první části knihy je velmi autobiografická, i když moje matka je stále naživu, naštěstí. Já sám jsem prošel obdobím strašných obav, ve smyslu, že své rodiče ztratím. Rovněž jsem trpěl OCD (obsedantně-kompulzivní poruchou), a byl jsem odveden k psychiatrovi popsanému v knize. Spával jsem v malé podkrovní ložnici naplněné knihami. Byl jsem nenasytý čtenář, už jako dítě a vydrželo mi to až dodnes.*³⁴

Podstatnou pro děj je zejména postava Hákáče, trikaře. Čili jediné ryze negativní postavy příběhu. Hákáč už od počátku působí tajemným dojmem. Vystupuje jako postava skrývající se ve stínech a Davidových snech, kdy k němu promlouvá jako k budoucímu králi. Neváhá používat různých podob, aby se k Davidovi přiblížil (straka, stařec). Je to on, kdo se vkrade do Davidova pokoje a nutí ho čím dál tím více přemýšlet o cestě v zapuštěném záhonu. V průběhu příběhu jej Hákáč zpovzdálí sleduje a ochraňuje, ovšem pouze z důvodů vlastních zájmů. I když nás autor může ze začátku mást úmysly této postavy (nevíme, co po chlapci chce) myslím, že od začátku tušíme, že nepůjde o nic dobrého. Indicií nám mohou být náznaky v jeho vzhledu, či jiný způsob, jakým působí na naše smysly: *Čpěl zkvašenými lesními plody.*³⁵ Zde autor zůstává u prvku fyzického vzhledu odrážejícího charakter dané postavy, kterého si můžeme v pohádkách často všimnout (čaroděj nikdy není krásný mladý muž, ale shrbený stařec, princezny jsou vždy krásné, nevlastní sestry ošklivé). Jelikož chlapci několikrát zachrání život, neváhá tento argument použít pro to, aby jej přesvědčil o svých dobrých úmyslech. Odrazuje Davida od hledání jeho matky (bojí se, že David nevyvázne z této zkoušky živý) tím, že jej zesměšňuje. Nejdříve se jej pokouší odradit od návratu domů. Když zjišťuje, že chlapcovo odhodlání k návratu je silné, nabízí dohodu, která by jej dostala domů (což je lež). Jeho snahu mu však většinou kalí to, že David necestuje sám. Pro Hákáče je problém chlapce přesvědčovat, když cestuje v blízkosti Dřevorubce a Rolanda (tedy osob představujících dobré stránky chlapcovy budoucí osobnosti), a které mu zprostředkovávají jistý druh

---

³³ CONNOLLY, John. *Knihy ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

³⁴ Interview John Connolly VO. *Www. Actusf.com* [online]. 2011 [cit. 2016-04-1]. Dostupné z: <http://www.actusf.com/spip/Interview-John-Connolly-VO.htm>

ochrany. Hákáč tak promeškává příležitost, protože ačkoliv se snaží Davidovu důvěru k těmto lidem nabourávat (narážka na Rolandovu homosexualitu) on ač chvíli zakolísá, nakonec jeho nástrahám odolává. Ve chvíli, kdy už je David sám, a Hákáč tedy dostává příležitost, je už chlapec, (díky společné s ostatními postavami) natolik silnou osobností, že se mu jej už nepodaří zlomit. Ačkoliv tedy David vypadal od začátku jako snadná kořist (díky jeho nenávisti a zlosti) je to právě on, kdo Hákáče definitivně zničí. Znalci pohádek si jistě všimnou podobnosti mezi jím a postavou Rampelníka. Autor sám tuto podobnost ještě potvrzuje, když nám objasňuje problém Hákáčových různých jmen.

Hákáč ve skutečnosti žádné jméno neměl. Každý mu říkal, jak chtěl, ale ve skutečnosti byl bytostí tak starou, že jména, která mu dali lidé, pro něho neměla význam: Trikař, Hákáč, Dupynožka.³⁶

Zde je vidět opět autorova hra s touto pohádkou. Původní příběh zde používá velmi důmyslně. Význam nemá jméno této postavy, ale naopak jména dětí. V rámci tohoto příběhu, nechce dítě získat pro sebe jako svého nástupce, jak tomu je v originální pohádce, nástupnictví se zde přenáší do zajištění Hákáčovy existence. Nepotřebuje nástupce, někoho, kdo by mu obětoval svůj život. Zůstává zde však prvek nutnosti vyslovení tohoto jména. Ono jméno musí vyslovit osoba, která k danému dítěti nechová přátelské vztahy. Ačkoliv Hákáč jméno této osoby zná, má pro něj význam, až ve chvíli, kde jej daná osoba vysloví. Tedy, jakoby mu s tímto jménem zároveň udílela povolení k manipulaci s tímto dítětem.

Hákáč je sběratelem příběhů. Nejen sběratelem i jejich samotným tvůrcem. K jejich vytváření však neváhá použít nelidských prostředků. Libuje si v mučení a týrání svých obětí. Svědčí o tom především sbírka příběhů, o kterých se dovídáme v kapitole věnované jeho podzemnímu žaláři. Příběh o muži, s nímž se vsadil o množství jídla, které sní a které pokud to dokáže, mu dá Hákáč ve zlatě. Když se to muži podaří, Hákáč ho usmrtí pomocí zlata, které mu lije do krku. Onoho muže poté uchovává v nádobě, aby si mohl tento příběh kdekoliv připomenout. Narážíme zde i na spoustu jiných krutých příběhů, které Hákáč vytváří pro své vlastní potěšení (pohled lidí do zrcadlových očí ženy, která jim ukáže jejich smrt). Tato postava je zde jedinou ryze negativní. Je skutečným zlem, se kterým se musí David vypořádat. Jiné postavy, byť se chovají špatně, mají pro své chování často vysledovatelné důvody (touha lovkyně po lepší kořisti, Vlkouni ve kterých se snoubí nejhorší, přeneseně, vlastnosti vlků a lidí) pro Hákáčovo chování a krutost však žádné vysvětlení není. Hákáč zde z části představuje nejhlubší Davidovy obavy a vlastnosti, se kterými se musí

---

³⁶ CONNOLLY, John. *Kniha ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

v závěru vypořádat. Je nejtěžší zkouškou, která chlapce čeká, neboť se zde musí vypořádat se svými vlastními slabostmi.

V rámci ostatních postav jsou podstatnými Dřevorubec a Roland, o kterých jsem však už hovořila v části zabývající se hlavní postavou. Další postavy v ději už nejsou natolik podstatnými. Tedy ano, mají svůj význam, do děje zasahují, nemůžeme však o nich říci tolik jako o jiných, jelikož se s nimi setkáváme pouze chvíli. Takovou postavou je například Johnatan Tulvey. Zpočátku chlapec, který pro Davida záhadou a který zmizel i se svou neznámou sestrou, neznámo kam. Později zjišťujeme, že se setkal králem v zemi, kterou David putuje. Ve zkoušce, která čeká Davida, neuspěl a představuje tedy varování před tím, co by Davida potkalo, kdyby Hákáčovými slibům neodolal. Johnatan vydal svou nevlastní sestru, kterou nenáviděl, Hákáčovi, čímž zavinil její smrt a za odměnu se stal králem. Velmi brzy po svém rozhodnutí si uvědomil svou chybu, ale už ji nemohl nijak odčinit, Trestem je mu dlouhý život plný výčitek svědomí, během kterých plně pochopí důsledky svých činů. Navštěvuje duši své sestry uvězněné Hákáčem v lahvi, a prosí ji o odpuštění. A opatruje svou knihu ztracených věcí: knihu vzpomínek, všeho a všech, čeho si cenil a co díky svému neuváženému rozhodnutí ztratil. Tato kniha, ke které se upíná David, mu nastavuje zrcadlo, díky ní si uvědomuje, co je v ceně. Vše, za co měl David bojovat a co může také ztratit. Postava Johnatana byla sobeckým a zbabělým chlapcem, ne nepodobným Davidovi na začátku jeho putování. Zůstal však takovým i přes léta, kdy se trápil výčitkami svědomí. Přestože ví, co by Davida čekalo po uzavření dohody s Hákáčem, nevaruje ho. Hnán svou touhou konečně zemřít a dojít klidu se chová zbaběle a snaží se Davida přesvědčit o výhodách této dohody. V této chvíli je David naštěstí už dostatečně silnou osobností informovanou natolik, aby jeho lákavému přesvědčování odolal. Pro Johnatana musí být těžké sledovat chlapce, který prozatím dokázal vzdorovat vábení Hákáče a zároveň obstát vůči vlastním obavám. A zároveň i těm, které v této zemi převedl k životu Johnatan. Neboť je to právě jeho strach, z vlků s lidskými vlastnostmi, který přivedl Vlkonu k životu. Král se však, místo toho, aby s těmito tvory bojoval, se před nimi ukrývá na svém hradu. Je pochopitelné, že pocítuje zášť ke chlapci, který dokázal to, na co on sám nestačil. V závěru dochází Johnatan pokoje, je zabit svou vlastní zhmotnělou obavou Vlkonem Leroiem. Leroi tak podepisuje svůj vlastní ortel smrti, jelikož zabitím Johnatana ničí svou existenci.

1. 8. Zajímavé prvky příběhu

Příběh se odehrává během druhé světové války. Toto časové období je častým pro mnoho knih a filmů. Pokud bychom chtěli, můžeme nalézt jeden s velmi blízkým tématem (film *Faunův Labyrint*). Ve kterém nalezneme podobné prvky (oběť bratra, nabídka vládnutí určité zemi, návrat k rodičům), ukazující nám, že v dětském světě se za chyby platí stejně tvrdě jako ve světě dospělých. Na otázku, proč si autor zvolil toto období, odpovídá: *Nejsem si jistý. Věděl jsem, že to bude větší časové období, a myslel jsem, že otřesy těchto válečných let by mohly sloužit jako odraz některého Davidova vlastního vnitřního zmatku.*³⁷

Válka více či méně zasahuje do Davidova příběhu. Díky ní se rodina stahuje na venkov. Prvkem zasahujícím do děje je havarující válečné letadlo, které donutí Davida prolézt průchodem do dalšího světa. V průběhu příběhu se prvky z války objevují i v další zemi. Je jím například ono zřícené letadlo či tank, na který později naráží. Rovněž jméno hlavní negativní postavy Hákáče (v originále *Crooked man*, čili zahnutý, ohnutý muž), nám přeneseně představuje největší nebezpečí a zlo, které David vnímá a které se zde přenáší do jména této postavy. Dalo by se polemizovat, zda si tento význam Hákáčova jména, takto nevysvětlujeme pouze v našem jazyce. V angličtině, může jeho jméno představovat i pouhé přenesení jeho fyzické podoby do podoby jeho jména. Zahnutý muž, z důvodu jeho pokrouceného a shrbeného těla. V našem jazyce však dostává tato myšlenka hlubší podobu a význam (hákový kříž).

Zábavných prvků, které autor přináší do knihy je celá řada. Jedním z nich je návštěva psychiatra, doktora Moberleyho, který má Davidovi pomoci, vypořádat se s jeho záchvaty. Jelikož je tento zážitek z ordinace postaven na reálných zážitcích autora s tímto typem lékařů., vystávají zde zábavné kontrasty mezi logickým pohledem dítěte na některé problémy a pohledem lékaře, který se pokouší pozorovat každý detail v chování chlapce a následně si jej po lékařské stránce vykládat.

Pak doktor Moberley podal Davidovi krabičku s pastelkami a list papíru a poprosil ho, aby nakreslil dům. David vzal do ruky obyčejnou tužku a pečlivě vytýčil stěny s komínem, k nim přidal pár oken a dveře, načež se pustil do obloučků střešních tašek. Úplně se do kreslení tašek zabral, když mu doktor Moberley najednou oznámil, že už to stačí. Potom se na obrázek zadíval a nakonec stočil pohled k Davidovi. Zajímal se, proč nepoužil barevné

---

³⁷ Interview John Connolly VO. *Www. Actusf.com* [online]. 2011 [cit. 2016-04-1]. Dostupné z: <http://www.actusf.com/spip/Interview-John-Connolly-VO.htm>

pastelky. David mu pověděl, že obrázek ještě není hotový, že jakmile by dokreslil ty tašky, vybarvil by je červeně. Nato se doktor Moberley opravdu v-e-l-i-c-e p-o-m-a-l-u zeptal, proč jsou ty tašky tak důležité. David v duchu přemítal, jestli je Moberley skutečný doktor. Doktoři měli být podle všeho vysoce inteligentní. Doktor Moberley mu zvlášť inteligentní nepřipadal. David mu proto v-e-l-i-c-e p-o-m-a-l-u vysvětlil, že bez tašek by do domu zatékalo, takže jsou přinejmenším stejně důležité jako stěny. Doktor Moberley se Davida zeptal, jestli se bojí, že dovnitř naprší, a David odpověděl, že nerad mokne. Venku to nevadilo, zvlášť když měl člověk holínky a pláštěnku, ale doma většina lidí nechodí oblečená jako do deště.

Doktor Moberley vypadal trochu zmateně."³⁸

Dalším diskutovaným prvkem v souvislosti s touto knihou, je otázka homosexuality jedné z postav, a to rytíře Rolanda. Některé pasáže textu, naznačující hloubku vztahu Rolanda a jeho přítele Rafaela, mohou vzbuzovat tento dojem. *Když se na vojáka ohlédl, uviděl, jak se upřeně dívá na stříbrný medailonek. Uvnitř byla podobizna muže, který byl mladší než Roland a velmi pohledný. Právě k jeho podobizně Roland šeptem mluvil, a třebaže David nerozuměl všemu, co říká, několikrát zcela zřetelně zaslechl slovo „láska“³⁹*

Autor sám k tomuto tématu říká:

„Co se týče Rolanda, nejsem si jistý, že je gay, jako takový. Hákáč naráží na to, že vše znamená něco mnohem horšího, než je skutečnost. Podstatným elementem je zde také představa mužského přátelství, zejména druhů ve zbrani. Ale všechno v knize je, nějakým způsobem odrazem zkušenosti v Davidově životě, nebo navazuje na příběhy v Davidových policích s knihami. Jsou také odrazem postojů doby, takže když Hákáč tvrdí že je Roland gay, automaticky to pro něj znamená, že Roland je také pedofil. Víme, že to není pravda, ale v době, kdy postoje byly podstatně méně tolerantní a osvícené, nebylo neobvyklé něco takového předpokládat.“⁴⁰

Záleží tedy na nás, jak tuto postavu vnímáme. V příběhu se Roland bez svého přítele trápí a vydává se jej hledat a snaží se zjistit pravdu o tom, co se s ním stalo. „On byl krev, která mi kolovala v žilách, byl pot na mém čele. Bez něj jsem míň, než jsem býval.“ Tato poznámka, která by nám mohla v tomto směru podávat jasné svědectví

---

³⁸ Interview John Connolly VO. *Www. Actusf.com* [online]. 2011 [cit. 2016-04-1]. Dostupné z: <http://www.actusf.com/spip/Interview-John-Connolly-VO.htm>

³⁹ CONNOLLY, John. *Knihy ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

⁴⁰ Interview John Connolly VO. *Www. Actusf.com* [online]. 2011 [cit. 2016-04-1]. Dostupné z: <http://www.actusf.com/spip/Interview-John-Connolly-VO.htm>

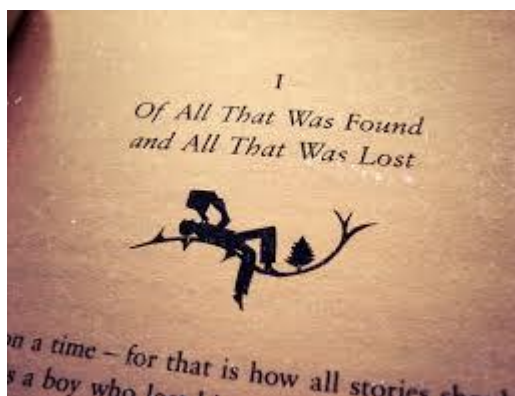
o jejich vzájemných citech. Avšak samotný David, pociťuje tytéž pocity ke své matce. Rolandovo hledání Rafaela je však, jak současně s Davidem zjišťujeme, v jistém smyslu i sebevražednou misí.

2 Grafická podoba knihy

Knihy vyšla v České republice roku 2008. V zahraničí vyšla pravděpodobně ve dvou vydáních. Jedno z nich ve Velké Británii a druhé ve Spojených státech, kde je autor velmi proslaven.

2. 1. Ilustrace

Osobně jsem žádné zahraniční vydání neměla v ruce, dle získaných zdrojů můžeme zjistit, že zde autor použil pouze drobných symbolických ilustrací na začátku kapitol, které mají vždy přímou vazbu ke konkrétnímu obsahu této části. Jedná se o jemné, nekomplikované obrázky, které jsou do značné míry stylizované. Většinou se jedná o pouhé siluety některé z postav či místa, kolem kterého se děj točí.

Obr. č. 1 ⁴¹

Myslím si, že absence představ světa autora, a především jednotlivých postav, byla jeho cílem. Tím, že nám autor dává prostor pro představu daných postav, nám zároveň pomáhá lépe se s nimi ztotožnit. Když jsem knihu dočetla, zpětně jsem si uvědomila, že se mi tvář hlavního hrdiny ani ostatních, v průběhu čtení ani jednou nevybavila. Daleko více obrazů na nás působí ze strany okolního prostředí. Okolní svět je vlastně zčásti odrazem

---

⁴¹Booklikes. *Right News: Zaručené zprávy* [online]. 2015 [cit. 2016-04-3]. Dostupné z: <http://booklikes.com/tag/The-Book-of-Lost-Things>

Davidu, jeho mysli a emocí. Tedy ho vlastně poznáváme, ač jeho tvář nevidíme. I při absenci rozsáhlejších popisů okolí, nám stačí jen několik detailů, které nám autor poskytuje, aby na nás dýchala atmosféra onoho místa, kde se právě nacházíme. Velká část děje se odehrává v lesnaté krajině, lesích se stromy připomínajícími někdy duby a někdy jehličnaté stromy. Ostatní obrazy krajiny, kterou hrdinové prochází, na nás působí dle popisů silně atmosféricky, ale i svým způsobem mrtvým dojmem. Stromy bez listí, bojiště, opuštěné domy, propasti, to všechno jen přispívá k ponuré atmosféře příběhu. Rovněž roční období se v průběhu příběhu pozvolna změní, aniž si toho všimneme. David zde přichází pravděpodobně v období podzimu. Později napadá sníh, který zde pravděpodobně zůstává až do konce. Popisu počasí, zde však není věnován dostatek prostoru, dozvídáme se o něm pouze z náznaků, takže si jej mnohdy můžeme spíše domýšlet.

V zásadě souhlasím s autorovým (či něčím jiným) rozhodnutím ilustrace této knihy vypustit. Jelikož kniha není primárně určena dětem, absence ilustrací zde není žádným velkým problémem. K celkovému působení a grafickému řešení se toto řešení hodí. Mnohdy se stává, že nás ilustrace odvádějí od samotného příběhu, který čteme. Možná i to byl jeden z důvodů pro jejich nezařazení.

2. 2. Přebal knihy

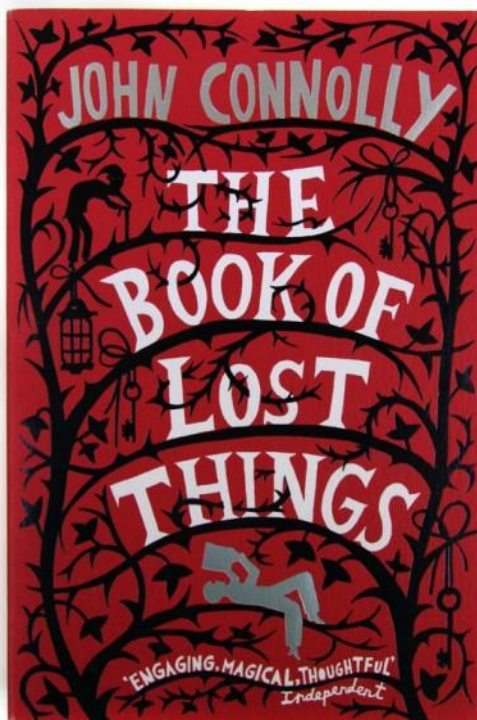
Zahraniční knihy mají několik verzí přebalu. Osobně považuji první verzi z Velké Británie (Obr. 2) za jednu z nejzdařilejších, s jakou jsem se setkala. V tomto směru je pro mne kniha opět jedinečná. Často se stává, že se přebal a desky vůbec neshodují s jejím charakterem. Či v některých případech si s ním dokonce protiřečí. Například, když je na obalu fotografie hlavního hrdiny, která neodpovídá jeho popisu, poskytnutým autorem. Tato kniha zůstává věrná svému charakteru. Přebal desek obsahuje pouze ornament (námětem jsou trny), připomínající motivy využívané v pohádkách. Zároveň se jedná o využití motivu, který hraje i významnou roli v ději. Dále na anglickém přebalu najdeme další motivy odkazující k pohádkám využitým v knize (lucerna, čtoucí chlapec, meč, růže, klíč). Ve středu všech těchto motivů nalezneme siluetu chlapce, hlavního hrdiny příběhu. Velmi mne zaujalo písmo využitá v názvu knihy, které je hravé a zároveň má v sobě i něco znepokojivého (což si však mohu i pouze představit). Co se týče barvy, viděla jsem ukázky přebalu ve variantě červené i tmavě modré. Červená barva je velmi výrazná a často se s ní u přebalů knih nesetkáváme. Patrně je to proto, že je vnímána jako velmi agresivní. V tomto případě z ní však mám spíše pocit nebezpečí či něčeho velmi znepokojivého.

Rovněž nám může přirozeně evokovat barvu krve, což by mohla být první indicie k tomu, že se nejedná o primárně dětskou literaturu.

V knize nalezneme značení kapitol, i jejich názvů, což už je dnes docel výjimečné. Názvy kapitol nám ve zkratce oznamují, o čem se v ní bude jednat. Písmo je v knize zvoleno pouze jedno, pracuje se jen s jeho řezem. Názvy kapitol jsou odlišeny kurzívou. Stejně tak jsou odlišeny i čtyři příběhy vyprávěné postavami knihy.

Další verze přebalu, které jsem našla, už mě příliš nezaujaly. Verze vycházející v USA má na přebalu ilustraci, která je sice zdařila, ale dle mého názoru příliš konkrétní. Rovněž mi přijde zacílena více na dětské publikum.

V případě verze druhé verze, s použitím fotografie nesouhlasím. Vzhledem k jedinečnosti knihy je neadekvátní volbou. Přijde mi škoda, že se mnohdy skvělé knihy musí ukrývat pod přebaly, které je vůbec nevystihují. Často jsou jimi potencionální čtenáři odrazení. A tato kniha si rozhodně zaslouží něco víc než fotografii knihy a zámku na přebalu.

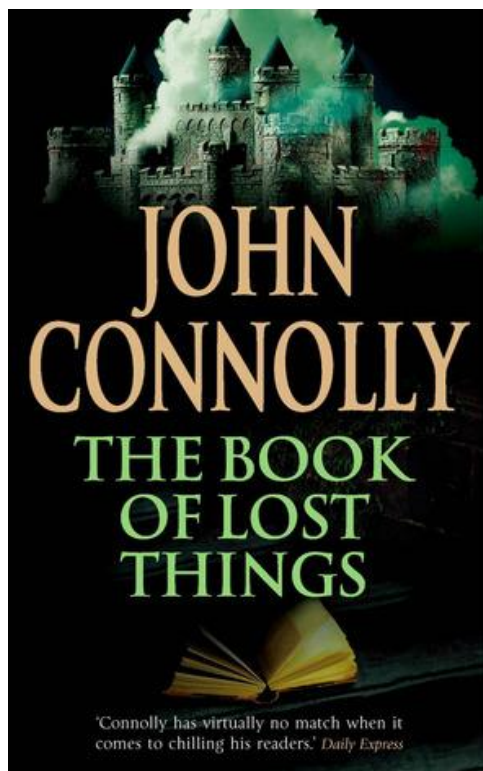
Obr. č. 2 ⁴²

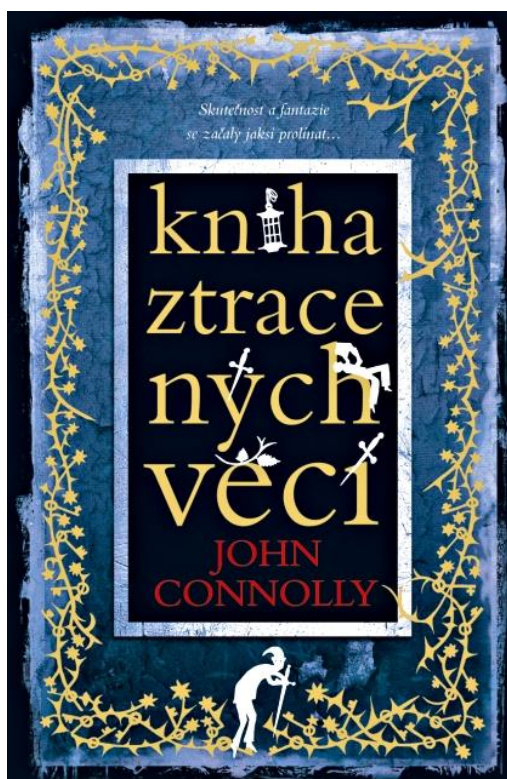
Obr. č. 3 ⁴³

⁴² About John. *John Connolly* [online]. 2006 [cit. 2016-04-1]. Dostupné z: <http://www.johnconnollybooks.com/about-john.php>

⁴³ ⁴³ Kniha ztracených věcí Johna Connollyho. *Right News: Zaručené zprávy* [online]. 2008 [cit. 2016-04-3]. Dostupné z: <http://rightnews.cz/kniha-ztracenyh-veci-johna-connollyho>

Obr. č. 4⁴⁴

Obr. č. 5⁴⁵

---

⁴⁴ Nothing But Reading Challenges discussion. *Goodreads: Zaručené zprávy* [online]. 2013 [cit. 2016-04-3]. Dostupné z: <http://www.goodreads.com/topic/show/1595215-connolly-john---the-book-of-lost-things---start-date-january-12-2014>

Myslím si, že verze knihy vydaná v česku roku 2008 je po grafické stránce opravdu dobrá. Zůstává celkem věrnou kopií originálu knihy. Nenajdeme v ní však žádné ilustrace, ani ty stylizované. Volba písma a celá vnitřní struktura knihy je totožná s originálem. Rovněž desky a přebal knihy je téměř stejný. U nás je ovšem vydán v její tmavěmodré variantě. Kombinace tmavě modré a zlaté barvy, kterou jsou vytvořeny ornamenty znázorňující trny se k sobě velmi hodí. Dosahují tohoto, že sama kniha začíná působit více pohádkovým dojmem. Ony pohádkové prvky využitě v původním přebalu se zde více propojují s názvem knihy a je jich využito jako některých písmem (místo písmena i nalezneme lucernu). Rovněž je v jejích případech použita bílá barva místo černé. V rámci českého přebalu je použito větší množství barev. Kromě tmavě modré, zde nalezneme zmíněnou zlatou, bílou, ale i černou, která zdůrazňuje název knihy, nebo červenou, kterou je vytvořeno autorovo jméno. Použitím červené se zde opět objevuje znepokojivý prvek, typický pro původní vydání. Tím, že je červené využito ve jménu autora může být odkazem k jeho práci v detektivním odvětví knih nebo přímým odkazem k jeho někdy nelítostnému líčení událostí a osudů svých postav.

Celkové zpracování knihy v zahraničním i českém vydání přesně koresponduje s jejím charakterem. Je vidět, že stále existují lidé, kteří si uvědomují, jak snadno lze zničit potenciál knihy nevhodnou volbou grafických prvků. Tito lidé pak dokáží zpracovat přebal tak, aby čtenáře zaujal a naladil na atmosféru knihy, kterou se chystá číst. V případě této knihy nám jsou už skrze její úpravu podávány indície k tomu, co bychom od ní mohli očekávat. Na první pohled v nás evokuje jistou asociaci s pohádkou, kde se často využívá zlatých ornamentů. Což se nevyklučuje s obsahem knihy, ale naopak tak upozorňuje na autorův inspirační zdroj. Rovněž zde však zůstává i něco tajemného a znepokojivého, symbolizovaného červenou barvou. Něco co na nás čeká ve chvíli, kdy se odhodláme tuto knihu otevřít.

---

⁴⁵Knihy ztracených věcí Johna Connollyho. *Right News: Zaručené zprávy* [online]. 2008 [cit. 2016-04-3]. Dostupné z: <http://rightnews.cz/kniha-ztracenych-veci-johna-connollyho>

3 Pohádky

3. 1 Co je to pohádka

Jedná se o velmi starou formu původně ústního vyprávění. Nalezneme v ní množství fantazijních hyperbolizovaných jevů a dějů, které se mohou plynule propojovat s jim příbuznými útvary, jako jsou pověst, dobrodružný příběh, nebo bajka. Prvky pohádky byly od pradávna využívány i v dílech od eposu či balad až po román. Pro pohádku je typické především překračování žánrových hranic a migrace mezi kulturami a jazyky. Stačí se jen podívat, kolik verzí jediné pohádky můžeme nalézt v nejrůznějších zemích, často se lišících v pouhých detailech, které odpovídají charakteru dané země. Nejstarší nám známé pohádkové soubory pocházejí z oblasti indické, perské a arabské (sbírka Tisíce a jedna noc 8 až 12 stol.). Na evropském území patří mezi nejstarší sbírky Giovana Franceska Straparoly a Giambattisty Basileho, vycházející v 16 a 17. století. V následujících třech století dosahuje pohádka mnohých proměn. Na počátku stojí sbírka sesbíraná z ústních vyprávění roku 1697 francouzským klasicistním literátem Charlesem Perraultem (najdeme zde pohádky o Šípkové Růžence, Popelce, Modrovousovi, Palečkovi, Kocourovi v botách aj.). Sbírkou měla nečekaný úspěch a následně vyvolala vlnu tvorby uměleckých pohádek. Záhy se k nim přidružily námětově pestřejší orientální pohádky, podníceny prvním evropským překladem Tisíce a jedné noci (Antoine Galland).⁴⁶

3. 2. Bratři Grimmové

K povýšení pohádky na plnohodnotný literární žánr, dochází až v 19. století v období romantismu a vděčíme za něj především Jacobovi a Wilhelmovi Grimmovým. Bratři Grimmové se za svých právnických studií spřátelili s vydavatelem sbírek lidové poezie, na jejichž popud začali sbírat pohádky a pověsti od různých vypravěčů.⁴⁷

Před Vánoce 1812 vyšel první sesbíraný materiál, o dva roky později následoval jeho druhý díl. Z celkem 156 čísel, pocházejících především z Hesenska a Westfálska, se v dalších vydáních rozrostla na definitivních 200 pohádkových textů a deset tzv. dětských

---

⁴⁶ GRIMM, Jacob Ludwig Karl a Wilhelm Karl GRIMM. *Pohádky*. Překlad Jitka Fučíková. Praha, 1888. str. 277 a 278

⁴⁷ GRIMM, Jacob Ludwig Karl a Wilhelm Karl GRIMM. *Pohádky*. Překlad Jitka Fučíková. Praha, 1888.

legend. Koncepti jednotlivých vydání určoval Jacob Grimm, který byl filologem a pečlivým ctitelem starých památek. Jeho cílem nebylo jen vydat knížku pro děti, ale zároveň i autentický doklad lidové tvorby. Dbal na věrnost záznamu i v případě otištění s nelogičnostmi či mezerami. Některé příběhy, získané např. od sester Hassenpflugových, pocházejících z rodu francouzských hugenotů, byly v dalších vydání vypuštěny, neboť prozrazovaly zjevný původ z Perraultovy sbírky. Jacobovo přání, aby měly příběhy ryze lidový charakter, bylo vyvráceno, když se zjistilo, že většina zdrojů pro zápisy pohádek byli vojáci, tuláci a řemeslníci sbírající své příběhy spíše po hospodách a noclehárnách a ne dle romantické představy v selských jizbách. Tyto texty nejsou adresovány dětskému publiku, nalezneme v nich množství hrubostí a lascivností, prohnanost zde často vítězí nad mravností. Samotní Grimmové však tyto příběhy od svých převážně ženských vypravěček neslyšeli a i kdyby ano, jistě by je nereprodukovali věrně, neboť jimi vyzdvihovaná lidovost pro ně byla synonymem mravnosti a čistoty. Nicméně úcta, se kterou Jacob přistupoval k památkám, se projevila v jejich značné syrovosti. Když od druhého vydání převzal editorskou práci Wilhelm a začal v textech provádět úpravy, tím částečně sjednotil jejich styl, oživoval jej dialogy či lidovým rčením. Rovněž zde posiloval křesťanskou symboliku. Těmito svými zásahy tak vytvořil klasický pohádkový styl, ovlivňující pohádkovou tvorbu 19. století.⁴⁸

3. 3. Role pohádek v Knize ztracených věcí

Čeho si jistě u této knihy na první pohled všimneme, je její práce s pohádkami, mýty a baladami. Autor sám uvádí, že využívá výhradně sesbíraných pohádek Bratří Grimmů.

Počátky těchto příběhů jsou mnohdy mnohem starší a vycházejí ještě z jiných sbírek, které se od Grimmovských v mnohém odlišují. Po letech, kdy došlo k transformaci pohádkových vyprávění, se už setkáváme se zjemňováním pohádek a jejich přizpůsobováním dětským čtenářům.

V jeho příběhu se potkáme pro nás dobře známými postavami, známými z našeho dětství. V autorově originálním pojetí se ovšem z mnohdy archetypálních (a námi dávno zažitých charakterů) stávají postavy zapamatovatelné a neotřelé. Autor si rád pohrává se zažitými klišé, kterými jsou dané postavy opředeny a zajímavým způsobem je převrací. Nikdy však ne prvoplánově, tyto postavy mají v ději knihy své nezastupitelné místo a je-

---

⁴⁸ GRIMM, Jacob Ludwig Karl a Wilhelm Karl GRIMM. *Pohádky*. Překlad Jitka Fučíková. Praha, 1888.

jich charaktery mnohdy zcela zásadně zasahují do děje. V této části bych se ráda zabývala některými pohádkami, kterých autor využil ve svém příběhu a pokusila se originál a pře-vyprávěný příběh porovnat.

Dějem prostupuje mnoho postav, v rámci knihy se však objeví i čtyři příběhy vy-právěné samotnými postavami příběhu. Tyto příběhy zde zastupují funkci pohádek či bájí, tedy přinášejí vysvětlení původu některých tvorů či se snaží varovat před různými nebez-pečímí.

3. 4. Červená Karkulka

Nejznámější verze pochází od Bratří bratří Grimmů z roku 1857, která je však ve většině případů zkrácena do podoby, jak ji dnes známe. Původně obsahuje Grimmovský příběh ještě další pokračování s jiným vlkem. Nejstarší známou tištěnou verzí této pohádky je verze Charlese Perraulta ze sbírky Pohádky matky husy. Byl pravděpodobně prvním, který do tohoto příběhu zanesl onen atribut červené čepičky. Tato sbírka obsahuje mnoho pohádek, které už známe, zde se však dočkaly své první psané podoby.

Historie tohoto příběhu je však pravděpodobně mnohem hlubší. Stopy po tomto příběhu můžeme nalézt ve folklóru nejrůznějších zemí. Oním zlem tohoto příběhu nemusí být vždy vlk, ale také vlkodlak či zlobr. Záporný hrdina nechá dívku vypít krev a sníst ma-so její babičky. Čímž ji nevědomky donutí ke kanibalismu. V jiných verzích o dívce jmé-nem Catterinelle, která nese košík s dobrotami tetě či strýčkovi. Cestou něco z košíku sní a nahradí to oslím trusem. Z příbuzného se vyklube čarodějnice anebo vlkodlak a v noci si pak pro holčičku přijde a sežere v její ve vlastní posteli. Kolem původu a historie Červené Karkulky existuje celá řada nejasností a sporů, na první pohled neřešitelných. Zajímavé řešení podobných záhad nabízí evoluční biologie. Už nějakou dobu se prosazuje představa, podle níž lze na historii jazyka, her anebo právě pohádek pohlížet stejně, jako na evoluční historii organismů. Touto cestou se pustil Jamshid Tehrani z Centra koevoluce biologie a kultury britské Univerzity v Durhamu. Během výzkumu intenzivně využil Aarne-Thompsonův klasifikační systém příběhů, který řadí příběh o Červené Karkulce do katego-rie „Nadpřirození protivníci“, pod heslo ATU 333. Některé verze se ale také blíží příběhu O vlkovi a sedmi malých kůzlátkách bratří Grimmů. Tehrani shromáždil dohromady data o celkem 58 variantách příběhů Červené Karkulky a Vlků se sedmi malými kůzlátky, které pocházejí od 33 různých lidských populací. Zahrnul k nim i příběhy z Afriky a Asie. Obje-vuje se například varianta příběhu o Tygří babičce (z východní Asie), kdy tygr v přestrojení za babičku ohrožuje sourozence. Či verze o útoku zlobra na dívku (střední

a jižní Afrika), který přitom napodobuje hlas jejího bratra. Červená Karkulka a Vlk se sedmi kůzlátky mají společný evoluční původ, přičemž Vlk s kůzlátky pochází z antiky, zhruba z prvního století našeho letopočtu, od které se linie evropské Červené Karkulky se odštěpila o tisíc let později. Vyšlo najevo, že africké varianty Červené Karkulky vznikly nezávisle evolucí z Vlka s kůzlátky a nikoliv z evropské Červené Karkulky. Autorovi se tak podařilo vyvrátit dlouho tradovanou představu, že Červená Karkulka pochází z čínského folklóru. Fylogenetické analýzy prokazují, že naopak čínské verze pocházejí z evropského folklóru.⁴⁹

V nejpůvodnější verzi Ch. Perraulta se setkáváme s holčičkou Karkulkou, jdoucí za babičkou lesem. Příběh jakožto první vytyčuje tradiční osu tohoto vyprávění až do bodu, kde se Karkulka setkává s vlkem. Když přijde do chaloupky, podiví se nad velikostí uší, očí a tlamy vlka a následně je jím sežrána. Tím celý příběh končí. V tomto případě je pro nás mnohem jednodušší rozšifrovat význam a poučení, které se v této pohádce skrývá. Sám Perrault uvádí za každou ze svých pohádek krátké poučení, které z něj vyplývá. V pohádce O Červené Karkulce je to tohle:

*„Zde vidíte, co zlého potkává
děti, a zvláště krásky,
ty milé dívky hodné lásky,
když smí je oslovit kdejaký ohava,
a že nic zvláštního to není,
že slouží vlku k najedení.
Vlk, povídal jsem, vlci však,
mohou být přece rozmanití:
někteří, než svou kořist chytí,
jsou roztomilí bůhvíjak
úslužní, milí, krotcí tak.
Jdou za mladými slečinkami,
pozor! Až do domu, až do ložnic jdou s vámi.
Ach, běda děvčátku či slečně, neví-li.
Že nejhorší jsou tihle zdvořilí.⁵⁰*

---

⁴⁹ Evoluční příběh Červené Karkulky. OSEL: Objectice Source E-Learning [online]. Telč: Osel,s.r.o, 2016 [cit. 2016-04-04]. Dostupné z: <http://www.osel.cz/7272-evolucni-pribeh-cervene-karkulky.html>

⁵⁰ PERRAULT, Charles. Pohádky matky Husy. 2. vyd., (v Albatrosu 1. vyd.). Překlad František Hrubín. Praha: Albatros, 1972. Z pohádky do pohádky (Albatros), str. 82

Jde velmi snadno vypořádat, před čím Perrault varuje. Červená Karkulka nám ukazuje zákonitosti ve vývoji, které ve vztahu k mužství potkávají dívku měnící se v ženu. V Perraultově verzi můžeme je toto poučení demonstrováno jasně a přímočaře, Karkulka je sežrána a tím příběh končí. Nikdo ji nezachraňuje a příběh tímto získává na razanci a jeho dopad na dětského i jiného posluchače je tak mnohem větší.

V pozdějších verzích je zde mužský princip, jak už bývá v pohádkách zvykem (setkáváme se často i s polarizováním ženského principu, který v pohádce dělíme na dobrý a špatný) rozdělen na dobro a zlo. Zlo je představováno vlkem, kdežto dobro vtěleno do postavy myslivce, který Karkulku a babičku v závěru zachraňuje. Příběh Červené Karkulky se odehrává v lese, les zde však nepředstavuje nic hrůzostrašného jako v jiných pohádkách (Perníková chaloupka), ale naopak je zde cestou spojující dva domovy Karkulky. Mezi domem rodným a babiččím.⁵¹

Karkulka v tomto příběhu už není předškolním dítětem, je starší než Jeníček s Mařenkou. Její věk můžeme odůvodnit zdůrazněním její krásy. S tímto prvkem se v rámci popisu dětských pohádkových hrdinů nesetkáváme, většinou se takovéto popisy objevují až u starších ženských hrdinek, jako jsou například princezny. Karkulka už přestává být dítětem a čeká ji rozhodující krok k její dospělosti. Dívka v tomto příběhu je na prahu puberty. Už je víceméně samostatná, je jí dovoleno vypravit se samotné přes les. Zde vidíme další znak jejího staří, v případě Jeníčka a Mařenky, jsou děti brávány do lesa pouze v doprovodu rodičů.

Je to milá dívka, která chce poznávat svět, slušně vychovaná, o čemž svědčí i její konverzace s vlkem. Dívka už začíná přinejmenším fyzicky dospívat, po psychické stránce je ještě nevyzrálá, což se projevuje její neschopností orientovat se ve světě, který ji najednou začíná připadat zmatenější než dříve. A to zejména, co se týká její schopnosti orientovat se v mezilidských vztazích s opačným pohlavím. Karkulka je ve zranitelném věku, kdy není ještě schopna rozeznat nebezpečí, které pro ni začíná představovat okolní svět. Červená Karkulka nám předkládá univerzálně platnou rovinu afektivních problematických vztahů dívky, dorůstající ženy k opačnému pohlaví vůbec. Ženské postavy maminky a babičky jsou v pohádce postavami realistickými, není třeba je halit do nějakého převleku. Postavy mužské naznačují budoucí vztahy k mužům, a proto jsou tyto postavy výrazně symbolické. Mužství je v pohádce rozloženo na nebezpečného svůdce, kterým je vlk, který nakonec pozře babičku i Karkulku a postavu myslivce představující silnou pozitivní otcovskou autoritu, spásu a záchranu. Karkulka v pohádce prochází

---

⁵¹ ČERNOUŠEK, Michal. *Děti a svět pohádek*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1990. ISBN 80-00-00060-1

zkušenostmi, které ji mohou připravit na problémy, se kterými se může ve svém pozdějším životě setkat. Ženské postavy jsou v pohádce zatlačeny do pozadí. Postava vlka v této pohádce poukazuje na lidské vlčí vlastnosti, tedy nemorálních lidských vlastností projektovaných na vlky. Můžeme zde také pozorovat prvky lykantropie, která nám představuje člověka duševně zmrzačeného, neschopného kontrolovat své animální pudy. Červený čepeček Karkulky, podle kterého je jí dáno jméno je symbolem jejího dospívání.⁵² Nyní přejdeme k verzi pohádky Johna Connollyho, uvedené v Knize ztracených věcí.

DŘEVORUBCŮV PRVNÍ PŘÍBĚH

Bylo, nebylo, na kraji lesa bydlela malá holčička. Byla veselá a chytrá a nosila červený kabátek, aby bylo snadné ji najít, kdyby se náhodou ztratila, jelikož červený kabátek je mezi stromy a keři vždycky dobře vidět. Jak šel čas, stávala se z holčičky pomalu slečna a byla stále krásnější a krásnější. Mnoho mužů ji chtělo za nevěstu, ale ona je všechny odmítala. Žádný pro ni nebyl dost dobrý, protože byla chytřejší než všichni muži, které poznala, a oni si s ní nevěděli rady.

V jiné chaloupce u lesa bydlela její babička, kterou vnučka často navštěvovala. Vždycky přinesla košík s pečivem a chvíli se zdržela, a zatímco babička klimbala, toulala se dívka v červeném kabátku po lese a sbírala bobule a podivné lesní plody. Jednoho dne, když se prodírala hustým houštím, přišel vlk. Měl se před ní na pozoru a snažil se proklouznout bez povšimnutí, ale dívčiny smysly se nedaly ošálit. Uviděla vlka, pohlédla mu do očí a okamžitě se zamilovala do jeho neobyčejného pohledu. Když se vlk zvedl k odchodu, šla za ním, sledovala ho hluboko do lesa, kam se předtím neodvažovala. Na místech, kde mohl vlk snadno zmást stopu, se ji pokoušel setřást, ale dívka byla příliš rychlá a pronásledování nebralo konce. Vlka se nakonec unavil a postavil se jí. Vycenil na ni tesáky a zlověstně vrčel, ale ona se nebála.

„Překrásný vlku,“ zašeptala. „Nemáš důvod se mě bát.“

Zvedla ruku a něžně ji položila vlkovi na hlavu. Prsty mu přejela po kožichu, aby ho uklidnila. A vlk uviděl, jaké má nádherné oči (aby ho lépe viděla) a jaké má něžné ruce (aby ho s nimi lépe mohla hladit) a jaké kouzelné červené má rty (aby si na něm lépe pochutnala). Dívka se naklonila mírně dopředu a vlka políbila. Odhodila červený kabátek, odložila košík s květinami a spustila se s tím zvířetem. Z jejich spojení se zrodil tvor, který byl víc člověk než vlk. Byl to první Vlkoun, jmenoval se Leroi a brzy po něm následovali další. Přišly nové ženy, které dívka v červeném kabátku nalákala. Chodila po lesních pěšinách, a když nějakou potkala, slíbila jí, že ji zavede na místo, kde rostou ty největší maliny a kde je křišťálová studánka, jejíž voda navrací mládí. Někdy vyšla až na samý kraj lesa, a tam čekala, až přijde nějaká z žen kolem, aby ji falešným voláním o pomoc vlákala do tmy.

---

⁵² ČERNOUŠEK, Michal. *Děti a svět pohádek*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1990. ISBN 80-00-00060-1

Některé s ní však šly dobrovolně, protože existují ženy, které tajně sní o milování s vlky.

Žádnou z nich už nikdy nikdo nespatrił, neboť Vlkouni se na ty, kdo je zplodili, dříve či později vrhli a za svítu měsíce je sežrali.

A od té doby jsou na světě Vlkouni.⁵³

Tento příběh je vyprávěn postavou Dřevorubce, který objasňuje Davidovi původ Vlkounů, stvoření které je ohrožují zemi, ve které se David nachází. Příběh Červené Karkulky je v knize uveden jako první. Autor jako by se nás hned s prvním příběhem pokoušel, co nejvíce šokovat. Sahá po zásadních změnách rolí oproti originálu a ukazuje nám, že se nebojí uskutečňovat své nápady. První změna, kterou autor přináší je přenesení děje dopředu. Karkulka už není holčičkou, ale mladou dívkou, které jsou z jejího okolí poskytovány četné žádosti o ruku. Podobnost s původní pohádkou můžeme vidět v nošení červeného kabátku, který nosí proto, aby byla v lese snadno k nalezení, kdyby se náhodou ztratila. Tento důvod občas nalezneme i v běžných verzích této pohádky. Karkulka už je dospělá, stále má babičku, kterou navštěvuje a rovněž k ní vede cesta přes les. Ve chvíli, kdy potkává vlka, se však příběh obrací. Vlk v tomto příběhu nemluví, zde se opět projevuje autorova snaha o realističnost. Ačkoliv na fantastické prvky v jeho příbězích narážíme neustále, nikdy svým způsobem nepopírají logickou stránku věci. Zvířata tedy nehovoří. Vlk zde není transformován do podoby, jakou mu obvykle pohádky dávají (tedy negativní role, s přenesenými lidskými vlastnostmi jako je např. vychytralost), ale chová se jako reálné zvíře. V tomto případě uvidí Karkulku a prchá před ní. Zde je to Karkulka, kdo vlka pronásleduje a následně jej zneužije. Obrácení těchto rolí, může také znázorňovat skutečnost, ve které jsou to zvířata, která jsou využívána lidmi, nikoliv naopak.

3. 5. Perníková Chaloupka

Druhým příběhem, který se autor rozhodl přepracovat je další z velmi známých příběhů a to příběh dvou sourozenců v Perníkové chaloupce, původně pocházející z pera barokního neapolského básníka a sběratele pohádek Giambattisty Basila. Pohádka vyšla ve sbírce s názvem *Lo cunto de li cunti overo lo trattenemiento de peccerille* neboli Pohádka pohádek, zábava pro nejmenší. Sbírkou byla po autorově smrti zapomenuta a znovu objevena až Bratry Grimmy, kteří ji označili za první národní sbírku pohádek.

---

⁵³ CONNOLLY, John. *Knihy ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

Černoušek tvrdí, že hlavním tématem této pohádky jsou hodnoty sourozeneckého přátelství, které vyplouvají na povrch až v krajní situaci, do které se děti dostanou. Takhle jejich schopnost jednat solidárně jeden s druhým v těžké situaci, zde stojí v protikladu chování jejich rodičů, nad kterými v tíživé situaci (nedostatku jídla) vítězí sobectví a ztráta základních rodičovských pudů. Děti posléze nalézají perníkovou chaloupku a zhmotňuje se zde jejich přání dosyta se najíst. Onen strach z hladovění v této pohádce vlastně se zde však rozšiřuje na ještě větší úzkost a to strach z osamění. Samotný les zde představuje významný symbol. Dítě vnímá les jiným způsobem než dospělý jedinec. Pro něj je v něm vždy něco hluboce magického, noční les se stává něčím, co je plné iracionálních tvarů. Místo, kde se promítají veškeré obavy a úzkosti. Dětské vnímání lesa je analogické vnímání středověkému „horor silvanum“ čili hrůzy z lesa v příběhu Knihy ztracených věcí. Lesy tehdy pokrývaly Evropu ve větším měřítku a bylo tedy přirozené, že byl vnímán jako čarovný. „Být ztracen v hlubokém lese“ k čemuž v této pohádce dochází, je fantazijní obraz, který buduje svou působivost na původním strachu z opuštění. V temnotě nočního lesa děti naleznou světélko a my nalézáme nejvýmluvnější pohádkový protiklad: z domu, kde nebylo vzít co do úst, se děti dostávají do takového, který je dokonce postaven z materiálu uspokojujícího jejich hlad. Jeníček s Mařenkou zde mohou doslova zkonsumovat svou střechu nad hlavou. Mravní moudrost pohádky spočívá v tom, že se velmi rychle ukáže nebezpečí vyplývající z nekontrolovatelného požívání. Pohádkové nebezpečí je zde obrazem ulpívání na primitivních vztazích ke světu. V pohádce dochází ke konfrontaci nadbytku a nedostatku. Ježibaba v této pohádce reprezentuje destruktivní a zlou stránku mateřského principu. Navazuje zde na staré příšery z mytologie (Sirény, Medúsy). Je pokračováním folklórních bohů představujících ničící a pohlcující aspekty matky země. V pohádce dochází k rozdělení obrazů: na láskyplné mateřské ego, které stojí proti pohlcující tajemné matce. A to obrazu jednotného, že nový život s energií ze vzduchoprázdna musí být živen ničením předcházejícího (dvojitý výraz mateřského principu). Postavíme-li k sobě kontrast obou chaloupek, chudé a perníkové, můžeme říci, že příběh Jeníčka a Mařenky představuje informaci o dvojích aspektech matky a domova, těch dobrých i špatných. Domov je rozdělen na dvě lokality: první představující vědomé souřadnice rodiny a druhý imaginární, kde sice dochází k rychlému splnění přání, ale skrývá se v něm nebezpečí a destrukce. Příběh staví na kvalitě sourozeneckých pout, je to velmi společensko-tvorná pohádka a kontrastuje s jinými pohádkami (Popelka). Ukazuje, že se složité situace řeší nejlépe spoluprací. Pohádka ukazuje v mnohém posun od závislosti k nezávislosti, od sobeckosti (ze strany rodičů) k solidaritě.

Poučením vyplývající z této pohádky je nebezpečí ulpíváním na primitivních sklonech a hodnota mezilidských vztahů.⁵⁴

Původní verze pohádky se jmenuje Ninnillo a Nennella má s nám známou pohádkou společné stěžejní téma sourozenecké lásky. Bratr se sestrou žijí s otcem, který si přivede novou manželku. Ta muže donutí, aby děti zavedl do lesa a nechal je tam. Děti jsou v lese překvapeny lovci. Odtud se již příběh vyvíjí jiným směrem, než jak ho známe my. Nennelle prchá pryč a Ninnillo se schovává do vykotlaného stromu. Dívka doběhne k mořskému břehu, kde je odvezena piráty. Chlapce nachází princ a bere ho k sobě do zámku. Po mnoha letech se sourozenci setkávají a Ninnillo zachraňuje Nennellu, jelikož ji poznává i po letech. Původní verzi pohádky dobře známe. Verze Johna Connollyho je samozřejmě v mnohém rozdílná. V rámci příběhu je vyprávěna postavou Dřevorubce. Důvodem proč Dřevorubec vypráví příběh Perníkové chaloupky, aby varoval Davida před ochutnáním čokolády z roztopené chaloupky, na kterou cestou narazili. Původ této roztopené pochoutky nám dřevorubec rovněž objasní v tomto příběhu. Můžeme zde však vyzorovat i varování pro Davida na jeho budoucí cestě, která je zejména pro děti v mnohém nebezpečnější než pro ostatní a dřevorubec, který tento svět zná, dělá vše pro to, aby hlavnímu hrdinovi pomohl.

DŘEVORUBCŮV DRUHÝ PŘÍBĚH

Bylo, nebylo, žily, byly dvě malé děti, chlapec a holčička. Zemřel jim otec a matka se znovu vdala, jenže otčím byl velmi zlý člověk. Nenáviděl ty děti a rozčiloval se, že s nimi musí žít pod jednou střechou. Ještě víc na obtíž mu začaly být, když je postihla neúroda a s ní hlad, protože mu ujídaly drahocenné jídlo, které by si ze všeho nejradši nechal jen pro sebe. Vyčítal jim každé sousto, které si kvůli nim musel utrhnout od úst, a jak byl pořád hladovější, začal přemlouvát ženu, ať děti snědí, ať se alespoň oni dva zachrání. Chlácholil ji, že až zas bude lépe, udělají si přece jiné děti. Jeho žena se zděsila a od té chvíle žila ve strachu, aby to náhodou neudělal za jejími zády. Jenže brzy i jí došlo, že děti skutečně neuživí, a tak je vzala a zavedla je hluboko do lesa, kde je nechala napospas osudu.

Děti se bály a tu první noc v lese plakaly a plakaly, dokud samou únavou neusnuly, ale postupem času se les naučily znát. Holčička byla chytřejší a silnější než chlapec, a právě ona přišla na to, jak lícit na ptáky a na drobnou zvěř, jak vybírat vajíčka z hnízd ponechaných bez dozoru. Chlapec se raději toulal a snil s otevřenýma očima, čekal, co sestra naloví a uchystá k večeři. Stýskalo se mu po matce a chtěl se k ní vrátit. Byly dny, kdy nedělal vůbec nic, jen od rána do večera plakal. Chtěl zpátky svůj starý život a vůbec se nesnažil zvyknout si na ten nový.

---

⁵⁴ ČERNOUŠEK, Michal. *Děti a svět pohádek*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1990.

Jednoho dne ho sestra volala, jenže on se nevracel. Vypravila se ho tedy hledat. Cestou odhazovala drobné kvítky, aby trefila zpátky k jejich skrovné špižárně. Došla až na mýtinu, kde stálo nejpodivnější stavení, jaké kdy viděla. Stěny mělo z čokolády a z perníku. Střechu pokrývaly mléčné karamelky a skleněné tabulky v oknech byly z čiré cukrové polevy. Stěny zdobily mandličky a fondán a kandované ovoce. Chaloupka byla už napohled slad'ounká a slibovala úžasné pochutnání. Bratr, když ho konečně našla, odlupoval oříšky ze stěn a měl pusu upatlanou od čokolády.

„Neboj, nejsou doma,“ ujistil ji. „Ochutnej. Je to dobrota.“

Podal jí kousek čokolády, ale ona se zdráhala. Bratrovi už těžkla víčka, jak byl zmožený ze všeho toho sladkého, které spořádal. Holčička zkusila vzít za kliku dveří, ale byly zamčené. Nakoukla proto dovnitř oknem, jenže závěsy byly zatažené. Nechtěla nic jíst, protože něco na tom domě se jí nezdálo, ale vůně čokolády byla tak lákavá, že nakonec přece jen kousek uzobla. Čokoláda chutnala dokonce ještě lépe, než si holčička představovala, a její žaludek kňoural, že chce ještě. Připojila se tedy k bratrovi a společně pak jedli a jedli a jedli, až se přejedli a upadli do hlubokého spánku.

Když se probudili, neleželi už v trávě a neměli nad hlavou koruny stromů, kdepak. Byli v chaloupce, zavření v kleci, která se houpala zavěšená u stropu. Jakási žena přikládala polínka do pece. Byla stará a odporně páchla. U nohou jí ležela hromádka kostí - ostatků dětí, které také padly do její léčky.

„Čerstvý masíčko!“ libovala si. „Čerstvý masíčko pro starou bábu., šup s ním do pece!“

Chlapec se dal do pláče, ale sestra ho utišila. „Žena přistoupila ke kleci a nakukovala skrz mříže dovnitř. Obličej měla posetý černými boláky, zuby vyviklané a křivé, takže připomínaly starý hřbitov.

„Tak a teď, který z vás půjde jako první?“ zeptala se.

Chlapec si zakryl obličej ve snaze uniknout před pohledem té ženy. Jeho sestra však měla víc odvahy.

„Vezměte jako první mě,“ nadhodila. „Jsem tlustší než bratr a bude ze mě lepší pečínka. A než mě sníte, můžete si ho mezitím vykrmit, takže až ho uvaríte, vydrží vám déle.“

Stařena zahýkala pobaveným smíchem. „Chytrá holka,“ zaskřehotala. I když ne dost chytrá na to, aby starý bábě utekla z talíře.“

Otevřela klec, hmátla dovnitř, popadla holčičku za límec a vytáhla ji ven. Pak klec opět zamkla a přistrčila děvče k peci. Nebyla ještě dost rozpálená, ale už to nemohlo dlouho trvat.

„Tam já se nikdy nevejdu,“ poznamenala dívenka. „Máte moc malou troubu.“

„Nesmysl,“ odsekla stařena. „Nacpala jsem tam už větší cvalíky, než jsi ty, a propekli se jedna báseň.“ Děvče se tvářilo pochybovačně. „Když já mám delší ruce a nohy a taky víc tuku. Kdepak, mě do té trouby nikdy nenarvete. A kdybyste mě do ní přece jen narvala, nedostanete mě pak ven.“

Stařena popadla holčičku za ramena a zalomcovala s ní. „Spletla jsem se v tobě,“ sípala. „Jsi hloupá a zabeďněná. Teď se dobře dívej, ukážu ti, jak je ta trouba velká“.

Vylezla na štokrle a strčila hlavu a ramena do trouby.

„Vidíš?“ zadunělo zevnitř. „Vejdu se sem i já, natož mrňavá holka jako ty!“

Děvce se rozběhlo, vši silou narazilo do stařeny, strčilo ji dovnitř do pece a přibouchlo dvířka. Stařena se je zevnitř snažila vykopnout, ale holčička byla rychlejší a dávno je zavřela na petlici (kterou tam stařena měla proto, aby se z pece nemohlo dostat žádné dítě, které si chtěla upéct). Tím babiznu uvnitř uvěznila. Nakonec přiložila na oheň pár polínek a babizna v troubě se začala pomalu péct. Celou dobu ječela a naříkala a vyhrožovala děvčeti nejhorsším mučením. V troubě byl takový žár, že se na babizně začalo škvařit sádlo, což smrdělo tak strašně, že se děvčeti zvedal žaludek. Stařena však dál zápasila o život, ačkoli se jí odhupovala kůže z těla a maso odpadávalo od kostí, dál zápasila, dokud konečně nezemřela. Holčička vytáhla z kamen pár hořících polínek a poházela je kolem chaloupky. Pak vzala bratra za ruku a vedla ho pryč, zatímco chaloupka z perníku a čokolády se za nimi roztékala, až z ní zbyl jen očouzený kamenný komín. Už nikdy se tam nevrátili.

Jak plynuly měsíce, byla dívka v lese čím dál tím šťastnější. Postavila chýši, z níž se postupně stala skromná chaloupka. Naučila se přežívat v divočině a stále méně často myslela na život, který znala z dřívějšíka. To její bratr nebyl šťastný nikdy a pořád se chtěl vrátit k matce. Do roka a do dne sestru opustil a vrátil se do starého domova, jenže matka s otčímem už tam dávno nežili a nikdo nevěděl, kam se poděli. Vrátil se proto do lesa, ale ne k sestře, protože na tu žárlil a nenáviděl ji. Místo toho se vydal po pěšině, která byla hezky vyšlapaná a kterou nezarůstaly pokroucené kořeny, a cestou trhal sladké šťavnaté lesní plody, které u ní rostly. Šel a šel a vůbec si nevšiml, že s každým krokem, který udělá, kus cesty za ním zmizí.

Po nějaké době došel na mýtinu a na té mýtině stál hezký malý domeček, jehož stěny porůstal břečťan a v jehož oknech byly truhlíky s květinami. Z komína pokojně stoupal kouř. K chlapcově nosu zavanula vůně pečeného chleba a na parapetu uviděl chladnout plech s koláčem. Ve dveřích se objevila žena, hezká a veselá, jako kdysi bývala jeho matka. Mávla na něj, ať jde dovnitř, a on pozvání přijal.

„Pojď přece dál,“ vybízela ho. „Vypadáš utahaně a těch pár malin a ostružin chlapce ve vývinu nezasytí. Zrovna peču a uvnitř určitě najdeš teplé místo, kde si budeš moct odpočinout. Zůstaň tady, jak dlouho budeš chtít. Sama děti nemám a vždycky jsem si přála syna.“

Chlapec odložil nasbírané bobule a v tu chvíli cesta za ním nadobro zmizela. Následoval ženu do domu, kde cosi bublalo v kotlíku nad ohněm, a na prkénku na maso ležel ostrý nůž.

A od té doby už ho nikdy nikdo neviděl.⁵⁵

Nyní se zaměřím na rozdíly, které můžeme nalézt v provedeních těchto příběhů. Pro přehlednost zůstanu u stejného pojmenování obou dětí, ačkoliv v Connollyho verzi jsou obě děti beze jmen. Tímto dává najevo, že příběh, který dané postavy vypravují, je

⁵⁵ CONNOLLY, John. *Kniha ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-

anonymním, s neznámým původem či propojením se skutečnými žijícími postavami. Neuvádění jmen je hlavním rozdílem, který odděluje tyto příběhy, od reality světa ve kterém se David nachází. Zároveň však poukazuje na to, že se zde skutečně staly a jsou součástí historie této země. Ostatně hmatatelné důkazy o jejich existenci, potkávají postavy během svých putování. První změnou, oproti verzi bratří Grimmů, jsou již rodiče. Oproti Grimmovské verzi zde umírá otec a děti mají otčíma. Stejnými prvky stále zůstává nedostatek jídla, který dále vede k dilematu rodičů. Co dále s dětmi udělají a co bude dál. V první verzi macecha však pouze navrhuje, aby děti odvedli do lesa a zanechali je tam na pospas osudu. Ve verzi druhé, jak je pro autora typické otčím uvažuje praktičtěji a považuje za rozumné děti rovnou sníst. Onen motiv kanibalismu je v této knize častý, na první pohled to může působit příliš drasticky, ale pokud se zamyslíme, dokážeme tento motiv nalézt v mnohých pohádkách. Otčíma vede rovnou k tomuto rozhodnutí i myšlenka, že díky dětem jim jejich zásoby jídel ubývají. Jako argument pro svůj nápad, navrhuje ženě pořízení si nových dětí v budoucnu. Zajímavý je zde už střet oné myšlenky odvedení dětí do lesa. V původní verzi jsou zde odvedeny, aby se jich rodiči zbavili, v Connollyho verzi je zde naopak matka vede, aby jim poskytla šanci na přežití. Osobně spíše souhlasím s verzí Johna Connollyho, působí na mě uvěřitelnějším dojmem. V původní verzi není otec schopen vzepřít se své manželce. Ačkoliv své děti miluje, zachová se zbaběle a není schopen podniknout nic pro jejich záchranu, pouze litovat svého rozhodnutí či spíše nerozhodnutí se své ženě vzepřít. Ve verzi Connollyho knihy se žena celkem logicky, například z důvodu obavy z chování svého manžela, svému muži nevzepře, či není schopna se za děti postavit v přímé konfrontaci. Za jeho zády však děti odvádí do lesa a zachraňuje jim život. Od této části už dochází k většímu prosazení autorových nápadů. Namísto toho, aby děti nechal hned následující den nalézt perníkovou chaloupku a vrhnul je do děje, nechává děti žít nějakou dobu v lese, aby nám alespoň trochu přiblížil jejich povahu. Zde je Mařenka tím starším sourozencem (v Grimmovské, ačkoliv to nevíme jistě, působí jako starší Jeníček) a tedy na sebe přebírá i větší míru zodpovědnosti za sourozence. Stává se tím, kdo opatřuje potravu a pečuje o svého bratra. Postupně také zjišťuje, že je pro ni nový život jako stvořený. Dle mého názoru v něm nalézám větší míru svobody. Je pochopitelné, že Jeníček, který je zde mladší, trpí steskem po domově a starém životě. Proto není schopen se tomuto životu přizpůsobit a odchází od Mařenky. V obou verzích je to Jeníček, kdo nabádá ke sněžení chaloupky. Zde však děti nejsou čarodějnici nalákány dovnitř, tedy jsou bez možnosti volby zda tuto nabídku přijmout, ale naopak jsou uspany sněženými soustý a probudí se až, když jsou uvězněny. Nejsou však uvězněny do chléva,

ale do klece zavěšené u stropu. Autor se samotným popisem místa a čarodějnice omezuje spíše na prvky jako ohlodané kosti dětí, stará a zapáchající čarodějnice. V této verzi opouštíme onu myšlenku vykrmování dětí, čarodějnice rovnou jedná a hodlá děti ihned sníst. Zde opět narážíme na to, že je dívka tou, která na sebe přejímá většinu zodpovědnosti a snaží se bratra chránit. Je ovšem možné, že již má předem zformovaný plán útěku a chce jej uskutečnit. V další části příběhu se už pohybujeme ve velmi podobné sféře. V obou verzích je to Mařenka, kdo se zbaví svým trikem čarodějnice a oběma dětem tak zachrání život. V Connollyho verzi se samozřejmě setkáme s naturalistickým vyličením smrti čarodějnice. Je zajímavé, že při takovýchto popisech využívá většinou čich jako smysl, který jen schopen v zprostředkovat představu dané situace. V této fázi už veškerá podobnost mezi příběhy končí. V původní verzi si děti odnášejí poklad a vrací se domů. V Connollyho verzi sledujeme osud dětí po těchto událostech. Zatímco Mařenka je spokojená se svým novým životem. Jeníček sestru opouští a vydává se zpět domů. Zde už nikoho nenachází, a tedy bloudí dál po světě. Nakonec narazí na krásný domek s milou ženou, která mu připomíná jeho matku. Zde vidíme, že prvek stezku po matce a domově chlapce stále pronásleduje a je to pravděpodobně jeden z důvodů, který ho posléze přiměje zamířit za ženou do domu. V této části můžeme nalézt i paralelu s hlavní postavou Davidem. Pokud bychom vycházeli z myšlenky, že David si tento svět představuje, či jej do nějaké míry ovlivňuje (k čemuž lze nalézt v průběhu příběhu mnoho důkazů), můžeme v postavě chlapce spatřovat Davidovu vlastní touhu nalézt matku, jejíž volání ho do tohoto světa přivedlo a zároveň ve vyústění tohoto příběhu i jeho obavy, k čemu toto jeho pátrání může vést. Můžeme se rovněž dívat na postavu této ženy jako obraz Rose, Davidovy náhradní matky. Obavy chlapce v tom, že se nová žena pokouší jeho matku nahradit, ale ve skutečnosti je to pouhá iluze něčeho zdánlivě dobrého a příjemného, které následně vyústí v něco velmi špatného. Sám převtěljuje Rose do této ženy, která ač vypadá krásně, je vlastně skrytým zlem, které chce Davidovi pouze ublížit. Osud Jeníčka v Connollyho verzi není nijak šťastný, ačkoliv se přímo nedozvíme, že byl obětí kanibalismu, je to myslím naprosto jasné. Kromě poznámky o bublajícím kotlíku a ostrém noži si můžeme všimnout dalších indicií o chlapcově osudu. A to například v momentě, kdy žena říká: „Zrovna peču a uvnitř určitě najdeš teplé místečko, kde si budeš moct odpočinout.“⁵⁶ Zcela zásadní změnou oproti vlastně všem verzích této pohádky je absence téměř jakéhokoliv pouta mezi oběma sourozenci. Tento prvek sourozenecké lásky, který je základním článkem tohoto příběhu, zde téměř nenalezneme. Mohli bychom ho najít ve vztahu Mařenky k Jeníčkovi,

---

⁵⁶ CONNOLLY, John. *Kniha ztracených věcí. I. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-*

oproti jiným verzím ho však můžeme odpozorovat pouze z jejího ochranního postoje vzhledem k Jeníčkovi. Jeníček v tomto příběhu nemá k sestře žádný vztah (podobnost ve vztahu Davida a jeho nevlastního bratra), dozvídáme se dokonce, že ji nenávidí a žárlí na ni. Toto autorovo popření základní myšlenky příběhu o Perníkové chaloupce, tedy vzájemné lásce sourozenců, která jim pomohla zachránit si život, se v autorově podání transformuje v poučení o tom, že se nemá dávat na první pohled a být ostražitý v postoji k lidem, které neznáme.

3. 6. Rolandovy příběhy

Další dva samostatné příběhy jsou vyprávěny postavou Rolanda. Jedná se o příběhy, které již nejsou natolik známy. Samozřejmě pocházejí ze sbírky bratří Grimmů. V případě prvního z nich není problém nalézt příběh, ze kterého autor vychází. Propojení s příběhem princezny Husopasky je více než zřejmé. Rozdíl, na který upozorňuje i postava Davida je v tom, že Rolandově verzi, zde muž vystupuje, nikoliv žena. Samotný autor se v případě tohoto příběhu příliš neodchyluje od originálu, alespoň ne nijak zásadně, jak je to v jiných jeho pohádkových motivech, které využívá. Zásadní změnou je využití mužského hrdiny. Je těžké rozhodnout se proč tomu tak je. Nejdříve je třeba položit si otázku, proč je tento příběh v rámci Davidova putování vyprávěn. Podstatné je už to, že jej vypravuje Roland, který pro Davida představuje něco jako morální autoritu. Roland pro hlavní postavu vzorem a dle mého názoru si velice cení jeho zkušeností a rad, kterých se mu od něj dostává. Jistě tomu napomáhá i fakt, že je Roland rytířem, což je pro chlapce Davidova věku velmi lákavé postavení, nehledě na to že David v průběhu knihy několikrát naznačuje náklonnost k rytířům, co by vzorům ctností. V případě tohoto příběhu, není dle mého názoru podstatné, jak je pozměněn, neboť se trochu odlišuje od ostatních tří příběhů vyprávěných v této knize. Nevysvětluje nám totiž žádné reálie (v případě Perníkové chaloupky) či původ některých tvorů (Červená Karkulka). Úkol tohoto příběhu se svou podstatou nejvíce přibližuje k základům pohádkových vyprávění. Neslouží zde jako objasnění některých jevů, Roland ho vypráví, jelikož se snaží zjistit Davidův postoj k trestu falešného prince. Zjišťuje, jak by se David zachoval a zda by se zachoval správně.

„Tak co na mou pohádku říkáš?“ zeptal se.

David se trochu zamračil. „Mám pocit, že jsem ji už kdysi četl,“ odpověděl, „Ale byla o princezně, ne o princovi. Konec byl ale stejný.“

„A líbil se ti?“

„Když jsem byl menší, tak jo. Myslel jsem, že si to falešný princ zasloužil. Měl jsem rád, když zlo bylo potrestáno.“

„A teď?“

„Teď mi to připadá kruté.“

„Ale on by to přece udělal zas, někomu jinému, kdyby jen trochu mohl.“

„Asi jo, ale stejně to neospravedlňuje ten trest.“

„Takže ty by ses nad ním slitoval?“

„Kdybych byl ten pravý princ, tak asi jo. Myslím.“

„A odpustil bys mu?“

Nad tím se David zamyslel.

„Ne, dopustil se chyby, takže nějaký trest zasloužil. Asi bych ho poslal do chlívků, ať se stará o prasata a žije tak, jak musel předtím žít pravý princ. Kdyby ublížil nějakému zvířeti nebo jinému člověku, udělal bych to samé i jemu.“

Roland souhlasně přikývl. „To je ten správný trest, navíc milosrdný.“⁵⁷

Postava Davida je v tomto momentu příběhu už v pozdější fázi svého vývoje. Není natolik zahořklý, a ačkoliv si to neuvědomuje, právě tímto milosrdenstvím, které prokázal, byť jen smyšlené postavě se už pomalu formuje do svého budoucího já, které později dospěje ke správnému rozhodnutí. V tomto momentě už David přestává být natolik pomstychtivý a vzteklý. Naopak poprvé u něj pozorujeme snahu podívat se na problém či situaci z jiného, než na první pohled zřejmého hlediska což ho později přivádí k myšlence, že novorozený bratr, kterého ze začátku knihy tolik nenávidí je vlastně nevinnou bytostí a nemůže za to, že se narodil a David k němu tedy nemůže upínat svůj přetransformovaný vztek ze smrti matky). Tedy fakt, že hrdinou příběhu je namísto ženy muž, zde může být pouze snahou přiblížit postavu Davidově perspektivě, učinit ji bližší jeho chlapeckému pohledu. Oproti původní verzi nepase princ husy, nýbrž vepře. Rovněž zde nenalezneme, princeznina milovaného koně, jemuž je v originále uťata hlava, která následně k princezně promlouvá.

V rámci druhého příběhu narážíme na problém, není zde totiž jednoznačné, ze kterého příběhu autor vycházel. Pokud bychom se soustředili na pohádky bratří Grimmů, nalezneme na něj odkazy pouze v příběhu O jednom, který se vypravil do světa, aby se naučil bát nebo O Kralevisi, který se ničeho nebál. Což je příběh podobný nám známému příběhu o Nebojsovi.

---

⁵⁷ CONNOLLY, John. *Knihy ztracených věcí. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-*

3. 7. Další pohádky, na které v knize narazíme

Pokud bychom chtěli, mohli bychom takto podrobně rozebrat téměř celou knihu. Nepotkáme zde totiž žádnou postavu, kromě samotného krále, která by neměla něco společného s pohádkami, mýty či legendami. V některých případech se autor drží zažitých stereotypů, Většinou však opět využívá své fantazie a zažitý vzhled a charakterové znaky postav mění, jak se mu chce.

Prvními bytostmi, se kterými se David po Vlkounech (jejich původ je nám objasněn) jsou trolové a harpyje. Jejich popis ani zvyky nijak nevybočují z nám známých faktů. Harpyje mají původ v řecké mytologii, kdy se s nimi setkáváme v souvislosti s putováním Argonautů. Jsou součástí trestu slepého Fínea, zabraňují mu cokoli sníst, když mu jeho jídlo sní jako první. S harpyjemi se můžeme rovněž setkat v Alighierioho Božské komedii. Trolové nijak neodbočují z povědomí, které o nich máme. Pochází ze severské mytologie, často obývají okolí pod mosty, nejsou příliš inteligentní a živí se vším, co se jim podaří ulovit. V Knize ztracených věcí pod mosty nežijí, nýbrž je budují pomocí lstí, která spočívá ve vybudování dvou mostů, přičemž správným je pouze jeden. David však díky svým znalostem klasických pohádek zná lest, která mu pomůže tuto hádanku vyřešit.

Dalšími pohádkovými postavami, se kterými se David setkává, jsou trpaslíci a Sněhurka. V postavách trpaslíku a Sněhurky nacházíme prky komunismu z knihy, na kterou David narazil, když se přestěhoval do Johnatanova pokoje. Trpaslíků je sedm. Jejich jména zní Soudruh Bratr číslo jedna, dvě, tři, čtyři, pět, šest a osm. Soudruzi trpaslíci bouřící se proti útlaku mají jako pracující lid zakázáno stýkat se s jejich bývalým soudruhem Bratrem číslem 7, oficiálně vyloučeným ze Strany a to díky jeho novému pracovnímu úvazku. Začal totiž pracovat pro svou matku, kapitalistku, která je pekařkou. Trpaslíci z tohoto příběhu musí sloužit obézní Sněhurce, jelikož se jí v minulosti pokusili zabít. Bohužel byli usvědčeni, jelikož si v době činu neověřili všechny souvislosti a Sněhurčina macecha měla alibi. Pokus o vraždu se jim bohužel nevydařil a selhal. A to díky následujícím okolnostem. V rámci tohoto příběhu narazíme na skutečně humorné prvky:

„Každopádně jí dáme to jablko: mňamy-mňam, chroupy-chroupy, pak ticho a srdceryvnej pláč. Chudinko Sněhurko, bude se nám po tobě tolik stejskat, ale co, život jde dá. Šoupnem ji do rakve, všude kolem dáme kytky a malý roztomilý králický, no znáš to, všechny tyhle serepetičky, a pak se objeví ten pitomej princ a políbí ji. Žádnýho prince jsme tu ani neměli! Prostě kde se vzal, tu se vzal, přicválal na zářivě bílým koňovi. Než jsme se vzpamatovali, sesed z toho koně a vrhl se na Sněhurku jak slepice po flusu. Nevím, co si myslel, že dělá, takhle si přijet a líbat se s úplně cizí ženskou, která notabene spala.“
„Úchyl,“ poznamenal Bratr číslo Tři. „Zavřít by ho měli.“⁵⁸

Princ se v tomto případě nedočkal žádné nevěsty. Sněhurka mu vynadala, co si to k ní dovolil a on po dlouhém kázání následně opět odjel pryč. Soud trpaslíky usvědčil a jako náhradu újmy způsobené Sněhurce se o ni musí starat. V příběhu jsou tedy opět otočeny role Trpaslíci, zde nejsou roztomilí malí tvorové, kteří se Sněhurky ujali, ale naopak těmi, kdo se jí chtěli zbavit. Ovšem ve chvíli, kdy se setkáváme se Sněhurkou, začínáme postoj trpaslíků vůči ní chápat. Není to žádná něžná a křehká dívka, o čemž svědčí nejen její silný hlas a bojovná nátura, ale i její nikoliv zrovna subtilní postava. Sněhurku, i v této verzi ji potkáme v něžných dívčích šatech. Čeká na prince. Žádný však nepřichází. Trpaslíci, kteří by při odchodu Sněhurky nejen netruchlili, ale spíše slavili, mají pro muže aspirujícího na roli ženicha uschované značné množství diamantů. Jejich těžba jim, ač to kvůli hrozícímu útlaku nikde nešíří, vynáší velmi slušně. Trpaslíci by se Sněhurky rádi zbavili, a proto Davida prosí, jestli by se cestou nepoohlédl po nějakém tom princí. Díky trpaslíkům se rovněž se dozvídáme, co znamenají některá často používaná pohádková slovní spojení.

„Snědli ji,“ upřesnil Bratr číslo Jedna. „S kaší. To vysvětluje, proč je tam to, utekla a už ji nikdy nikdo neviděl. Znamená to, že byla snědená.“

„Hm a co šťastně až do smrti?“ nadhodil David trochu nejistě. „Co to tady znamená?“

„Snědenej rychle,“ odpověděl Bratr číslo Jedna.⁵⁹

V protikladu ke vtipné epizodě s trpaslíky a Sněhurkou jde v následující části příběhu Davidovi o život. Setkává se nejdříve s postavou jelení dívky, která má podobu jelena s dívčí hlavou, která je však následně před jeho očima, zabita. David je zajat lovcem, ze kterého se vyklube lovkyně. Tato část příběhu je sama o sobě plná asi nebrutálnějších a nejkrutějších pasáží celé knihy.

⁵⁸ CONNOLLY, John. *Kniha ztracených věcí. I. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-*

⁵⁹ CONNOLLY, John. *Kniha ztracených věcí. I. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-*

Charakter lovkyně je inspirován krátkým příběhem Richarda Connella *The most Dangerous Game* (nejnebezpečnější hra). Hrdinou tohoto příběhu je lovec Rainsdorf, který cestuje na moři spolu se svým přítelem. Nechtěně přepadne přes palubu, když kotví nedaleko jednoho ostrova, kam se vydali ulovit jaguára. Dostane se na ostrov, kde nalezne honosný zámek obývaný generálem Zaroffem a jeho sluhou Ivanem. Zaroff je znužený lovec hledající nové výzvy, který láká námořníky do pastí, aby je následně vypustil do džungle, kde se stávají jeho kořistí. Ačkoliv se nejedná o pohádkový příběh, můžeme zde nalézt paralely s postavou lovkyně, která je znužena lovem obyčejných zvířat. ⁶⁰ „*Lovec si stále hledá novou kořist,“ řekla. „Přestalo mě bavit lovit jen tak zvířata, a ani lidi nejsou jako kořist moc zajímaví, Sice jim to dobře myslí, ale mají slabé tělo. Tak jsem začala uvažovat, jaké by to asi bylo, kdyby šlo tělo zvířete nějak spojit s lidskou inteligencí. To by teprve ověřilo moje schopnosti!*“⁶¹

Jednoho dne k ní však přicházejí tři chirurgové, kteří dokážou opět spojovat utáaté končetiny. Příběh chirurgů je skutečnou pohádkou bratří Grimmů pod názvem *Tři Felčari*. V příběhu s lovkyní z nich ovšem po prozrazení jejich masti, udělá jen další trofej na svou zeď.

*Řada hlav pocházela ze zvířat - z jelenů, z vlků, jedna dokonce z Vlkouna, ta visela na význačném místě uprostřed stěny, avšak ostatní byly lidské. Některé patřily mladým lidem a tři jakýmsi velmi starým mužům, většinou ale šlo o hlavy dětí, chlapců i dívek, mající skleněné oči, které se ve svitu lamp slepě leskly.*⁶²

V rámci tohoto příběhu dochází k nejvíce horovým částem knihy, autor zde ukazuje své nadání pro líčení nepříjemných a reálných popisů. Tento příběh se mi po prvním přečtení vryl do paměti i se svými detailními popisy.

Lano prasklo, ostří sjelo dolů a rozseklo lovkyni na dvě půlky. Ječela bolesti, zmítala sebou na stole a všude kolem stříkala krev.

„Mast!“ řvala. „Rychle nanes mast!“

*Jenže David místo toho opět pozvedl meč a usekl lovkyni pravou ruku.*⁶³

Postava rytíře Rolanda vychází z básně *Childe Roland to the Dark Tower*, anglického autora Roberta Browninga, vycházející roku 1855 v kolekci s názvem *Men and Women*. Název této básně je zároveň posledními slovy básně, která rovněž pochází ze hry Williama Shakespeara *Král Lear* (3 dějství, scéna 4). Shakespere se inspiroval pohádkou

⁶⁰ *The Most dangerous game. Fiction the eserver collection* [online]. 2016 [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: http://fiction.eserver.org/short/the_most_dangerous_game.html

⁶¹ CONNOLLY, John. *Knihy ztracených věcí. I. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-*

⁶² CONNOLLY, John. *Knihy ztracených věcí. I. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-*

⁶³ CONNOLLY, John. *Knihy ztracených věcí. I. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-*

Childe Rowland. Příběh zachycuje cestu do temné věže a je plná obrazů a nočních můr s podrobnými popisy krajiny. Sám David čte tuto báseň v knize a je zklamán, jelikož dle něj končí právě v nejnapínavějším okamžiku, kdy rytíř dorazí k věži. David dochází k názoru, že autor báseň končí z důvodu nedostatku představivosti, kdy nedokáže vymyslet dostatečně působivého tvora, který by se mohl ve věži ukrývat. Tento motiv autor knihy zachovává, Roland s Davidem směřují k trnité pevnosti, jejíž dominantou je skutečně vysoká věž.⁶⁴

2 PRAKTICKÁ ČÁST

Pro svou praktickou práci jsem si zvolila tvorbu ilustrací a grafickou úpravu mnou výše popsané knihy. Jedná se o jednu z mých velmi oblíbených knih a chtěla jsem se pokusit převést mé představy jednotlivých míst do podoby ilustrace.

Než jsem se vůbec pustila do vytváření ilustrací, bylo potřeba získat text knihy, podle kterého ilustrace vzniknou. V současné době je kniha vyprodána a není možné ji nijak sehnat. V elektronické podobě ji také nelze nalézt. Proto jsem si vypůjčila jeden exemplář z knihovny a naskenovala jej do počítače. Pomocí programu jsem převedla text z PDF do textové podoby, se kterou se už dá pracovat. Poté nastala zdlouhavá práce oprav. Ačkoliv byl samotný program velmi dobrý, nedokázal se vyvarovat drobných chyb jako slévání jednotlivých písmem nebo nahrazování jednoho písmena druhým. Bylo potřeba tyto chyby nalézt a odstranit. První fáze oprav proběhla v Microsoft Word, další až poté co byl text umístěn do Adobe Indesignu, ve kterém jsem tuto knihu upravovala.

1 Ilustrace

Výhodou této práce bylo především to, že jsem nebyla ovlivněna žádnými původními ilustracemi a mohla jsem se tedy soustředit především na mou vlastní představu jednotlivých pasáží. A proto, když jsem tyto ilustrace vytvářela, jednalo se o přenesení mých představ z knihy na papír. Rozhodla jsem se pro ilustrace zachycující hlavně prostředí příběhu,

---

⁶⁴ Robert Browning's poetry: Childe Roland to the Dark Tower Came. *SparkNotes* [online]. 2016 [cit. 2016-04-1]. Dostupné z: <http://www.sparknotes.com/poetry/browning/section8.rhtm>

místa, na která se váží podstatné dějové zlomy. Některé ilustrace zase zachycují postavy či tvory, na které hlavní postava naráží. V tomto případě jsem se však vyhýbala těm, které nějakým způsobem odráží charakter hlavního hrdiny, pokud jsem se je rozhodla zpracovat, bylo to v takovém úhlu, který nezachycoval jejich tvář. Úmyslně jsem se vyhnula zachycení tváře a jakékoliv konkrétní podoby hlavní postavy. Sám David je pro mne jaksi neuchopitelný po stránce fyzické. Ačkoliv jsem si k němu během příběhu vybuodovala určitou vazbu, nikdy jsem neměla pocit, že mi chybí představa jeho tváře. Jeho podoba se nám ukazuje, přestože ji fyzicky nevidíme, prostřednictvím jeho emocionální stránky.

Ilustrace se v knize dělí do dvou kategorií a to na barevné a černobílé. Původně jsem zamýšlela pracovat pouze s barevnými ilustracemi, ale v průběhu práce jsem si pomyslela, že mi chybí i ilustrace, které by byly poněkud odlehčenější. Rovněž mi bylo jasné, že se mi nepodaří vytvořit ilustrace ke každé jednotlivé kapitole, což mě trochu mrzelo. Proto jsem se rozhodla vytvořit ony černobílé, skicovité ilustrace, uváděné na začátku každé kapitoly. Stalo se tak ve chvíli, kdy jsem ještě nevěděla, že podobný způsob byl využit i v originální verzi knihy. Až když jsem začala vyhledávat podobu knihy v originále, zjistila jsem, že můj nápad není příliš odlišný od originálu. Černobílé ilustrace jsou vytvořeny pouze černými fixy s průměrem 0,5 a 0,3 cm. Tyto ilustrace mají poněkud malé rozměry a jsou vytvořeny na tenkém bílém papíru. V rámci těchto ilustrací jsme nepracovala s žádnými přípravnými skicami. Šlo mi o to, aby byly uvolněnější a bezprostřednější, čehož se mi většinou při tvorbě akvarelem nedostává. Ilustrace barevné byly již od začátku zamýšleny jako akvarelové. K této technice mám blízko, pracuji s ní už léta a bylo pro mne přirozené znovu ji použít. Technika akvarelu, dle mého názoru koresponduje s celkovou atmosférou knihy. Většinu ilustrací jsem vytvářela rovnou bez předchozích přípravy ve formě skic, ovšem i zde byly výjimky, pokud jsem pracovala s lidskou postavou či některými detaily, které jsem si potřebovala předem ujasnit. Co se týče barevné škály, pohybovala jsem se především v odstínech hnědé, zelené a šedé, které nejlépe odpovídaly charakteru prostředí této knihy. V případě čtyř pohádek převyprávěných autorem, které jsou v knize jasně odlišeny jsem volila poněkud pohádkovější styl ilustrací abych podpořila paradox spočívající ve vnímání pohádek jako něčeho od pradávna určeného prděti. V těchto případech jsem se nevyhýbala tvářím hrdinů, jelikož se jednalo o nekonkrétní postavy.

Zajímavá byla práce na výběru jednotlivých scén, které se pokusím převést na ilustraci. U některých z nich nebylo nad čím uvažovat. Přímo ke ztvárnění vybízely. Jiné mě zase odrazovaly tím, že zde bylo potřeba vidět větší část hlavní postavy. Když se tento

problém začal vyskytovat častěji, začala jsem sice postavu Davida malovat také, avšak pouze v siluetě. Ostatní postavy např. pohádkových postav dostaly větší prostor a jsou zde zachyceny zblízka či detailněji. Při práci na některých krajinách jsem si vypomohla fotografiemi, které jsem pro tento účel fotila během letních měsíců v lese. Maximálním použitým formátem byl A3, ale nejčastěji jsem používala A4. nebo menší v případě ilustrací jednotlivých pohádkových příběhů knihy ke kterým jsem většinou vytvářela ilustrací více.

2 Zhotovení knihy

Po vytvoření samotných ilustrací jsem všechny naskenovala do počítače. Jednotlivé obrazy jsem nepatrně upravila v Adobe Photoshopu, pokud to potřebovaly a dále je začala postupně umísťovat do Adobe InDesignu, který jsem používal pro úpravu textu. Práce v tomto programu mi vyhovovala, ale jako obvykle zabrala mnoho času. Co se týká písma, zvolila jsem velikost 10, abych trochu zmenšila velký stránkový rozsah knihy. Volba mého písma padla na typ Constantia, který je podobný originálu. Neměla jsem potřebu příliš se odchylovat od originálu, který mi přišel v mnohém velmi vydařený. Rovněž kapitoly jsem označovala stejným způsobem, tedy kurzívou a větší velikostí písma.

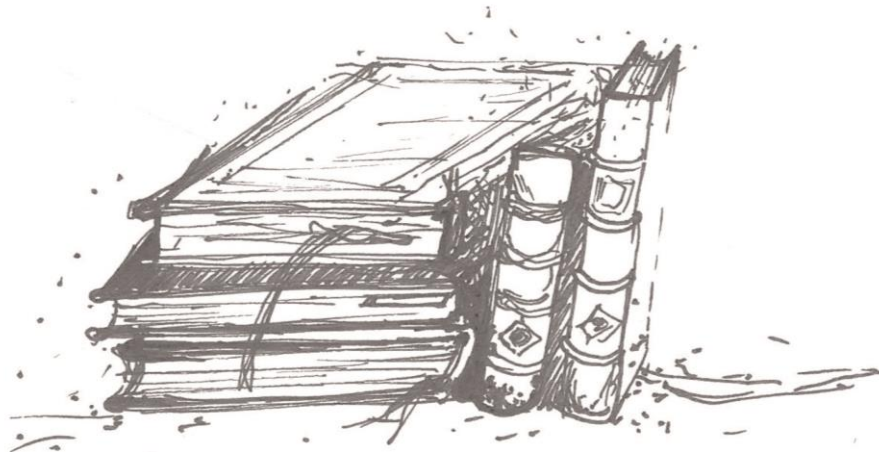
Co se týče tisku a zhotovení knihy, dlouho jsem váhala. Původně jsem byla rozhodnuta nechat si knihu zhotovit. V průběhu práce se však vyskytlo několik problému, které mi tento můj nápad zkomplikovaly. Byla jsem rozhodnuta desky knihy zpracovat tak, aby odpovídaly představě skutečné Knihy ztracených věcí. Té. se kterou se stkáváme v knize. V knize se jedná o velmi ceněnou, tajmestvím opředenou knihu krále, která má obsahovat odpovědi na všechny otázky. Později se však ukáže, že jedná o králův deník, ručně vázaný v kůži, obsahující jeho nejrůznější vzpomínky a myšlenky. Chtěla jsem desky své knize směřovat co nejvíce tímto směrem. Chtěla jsem si je zhotovit sama, aby co nejlépe odpovídaly mé představě. V původním plánu jsem se chtěla domluvit v místě, kde mi měli knihu zhotovit, jestli si mohu přinést mé vlastní desky. Později mě však napadlo, že bych pravděpodobně nedokázela vytvořit desky bez vědomí toho, jak tlustá v závěru kniha bude. Nakonec jsem se tedy rozhodla vytvořit si celou knihu sama. V závěru jsem byla vlastně ráda, jelikož jsem měla neustále pocit, že není fér, aby mi do mé práce zasahoval někdo další. S vytvářením knih nemám mnoho zkušeností, zatím jsem vázala asi tři, ale chtěla jsem si vše opět vyzkoušet a připomenout.

Knihu jsem si tedy vytiskla. Jako podklad jsem zvolila jemně žlutý papír, jelikož jsem si nepřála, aby kniha působila novým dojmem. Chtěla jsem aby se alespoň trochu

přiblížila mé původní představě. Poté jsem knihu sešivala. Sešivala jsem 10 svazků po 6 listech A4. Sešité listy jsem na zpevnila lepidlem a zatížila. Když byly zatěžovány dostatečně dlouho ořízla jsem je. V době zatěžování listů jsem se pustila do výroby desek knihy. V otázce formátu jsem rovněž zůstala věrná původní knize, tedy formátu A5. Z pevné lepenky jsem vyřízla tento formát dvakrát (přední a zadní strana desek) a poté ještě proužek v šířce a velikosti odpovídající hřbetu. Z koženky červené barvy, která se dle nejvíce přiblížila představě jsem ustříhla odpovídající velikost. Na lepenku jsem poté přilepila lepenkové desky. Postupným lepením jsem připevnila desky ke koženke, vše jsem zatížila a nechala schnout. Když bylo vše dostatečně suché vybrala jsem si papír vhodný pro předsádku. Nakonec jsem zvolila jemně žlutý strukturovaný papír, který byl pevnější a potlačil mé obavy z nedostatečného přichacení knihy k deskám. Přilepila jsem papíry k deskám, zatížila a opět nechala schnout. V poslední fázi jsem pouze přilepila předsádku k prvnímu listu knihy. Následně jsem obě knihy zatížila a nechala je delší dobu vyrovnat. Co se týče zpracování samoných desek tak jsem se po dlouhém rozmýšlení rozhodla vypustit i název knihy na jejich povrchu. A to z důvodu zachování deníkového charakteru. Měla jsem pocit, že při požití názvu na deskách už by kniha začala směřovat právě více směrem ke knize a už by charakterem neodpovídala mé původní předloze. Nechěla jsem však nechávat desky pouze čistě potažené koženkou a nic více s nimi nedělat. Nakonec jsem objevila zlaté kovové růžky, které jsem použila na ozdobení a oživení vzhledu desek. Do samotné koženky jsem vytlačila dva ornamenty sestávající se pouze z čar.

3 OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

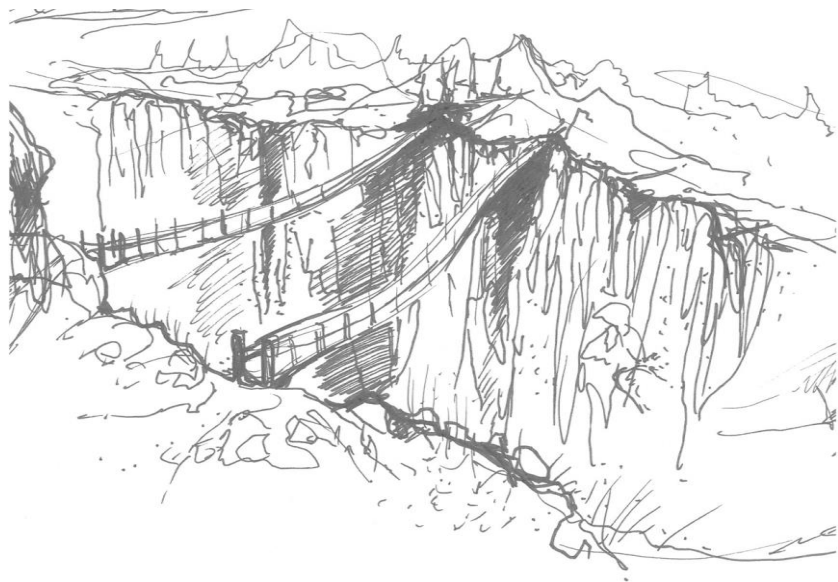
1 Černobílé ilustrace

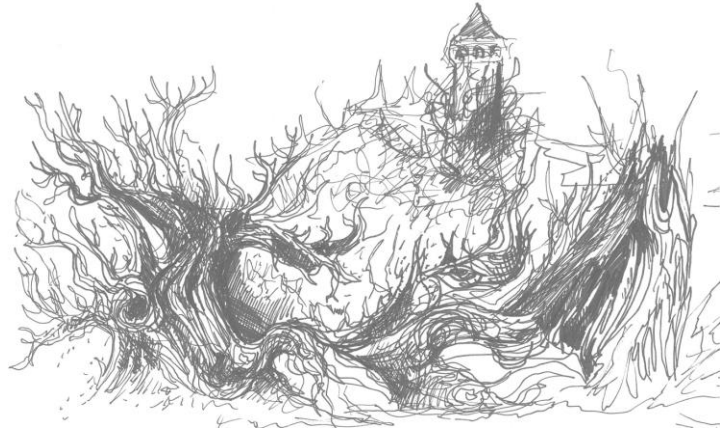

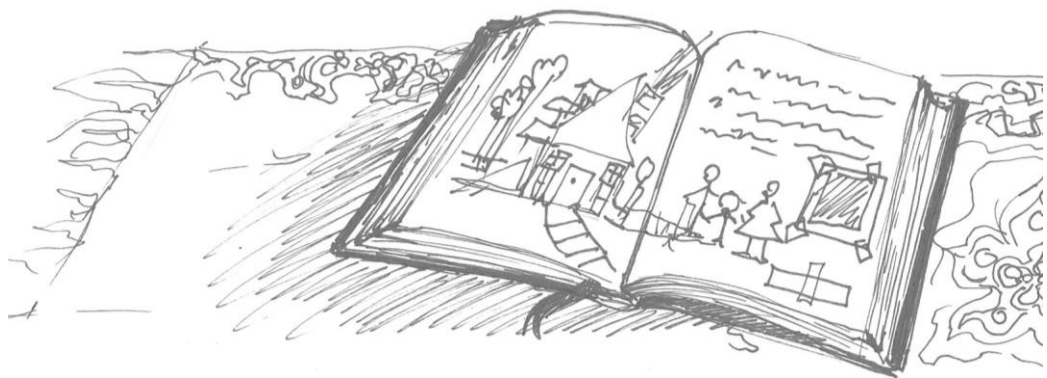

I. O všem, co se našlo a co se ztratilo

BYLO NEBYLO - neboť přemě tak by měly začít všechny příběhy, till jeden chlapec, který ztratil maminku.

Ve skutečnosti ji ztratil nepřítomně dlouho. Choroba, která ji zabila, byla plitvá a zákeřná, byla to obluda, která ji potírala temně a pohrkovala světo, kterým maminka žila, takže její oči s každým dalším dnem trochu pohazly přes pleš.

Chlapec, jehož jméno bylo David, dělal všechno možné, aby získala nativitu. Modlil se. Snažil se být hodný, aby ji zbytečně netrapil svými prohledy. Po domě chodil tise jako myška, a když si hrál s vojáčky, dával dobrý pozor, aby zbytečně neklíčil. Vytvořil si určité rituály, které se snažil upřísněně dodržovat, protože věřil, že čím více mu bude, tím více se bude blížit k ní.

Chlapec, jehož jméno bylo David, dělal všechno možné, aby získala nativitu. Modlil se. Snažil se být hodný, aby ji zbytečně netrapil svými prohledy. Po domě chodil tise jako myška, a když si hrál s vojáčky, dával dobrý pozor, aby zbytečně neklíčil. Vytvořil si určité rituály, které se snažil upřísněně dodržovat, protože věřil, že čím více mu bude, tím více se bude blížit k ní. Z postele vstal vždy levou nohou, teprve pak přes palci přehoupil pravou. Při čtení vždy napočítal vždy do dvacíti, teprve pak byly vyčítány. V období křehosti a různých klíčků a madel v koupelně se dojíval vždy rožkami, kolikrát si učenl, když počal být spánek, ale matka dala byla fajn, zejména dřevka, čtyřka a omnitka byly příznivé, sňorak teprve potaď nějak nevěřil, protože matka byla drobná a trojka byla současně třináctý, přičemž třináctka byla ze všech nejzdravší.

Když se třeba ulehčil do hlavy, pratal se do ní schválně ještě jednou, aby to dohromady dávalo sudý počet. Někdy to musel i zopakovat, protože se mu udalo, že hlava od strany odskočila a počet neodpovídá. Jindy se mu do toho připlašly vlasy, což také nechtěl, takže kolikrát buřil hlavou o zeď, dokud se mu nezacala točit a neodlalo se mu spánek. Celý ten rok, po který trvala matčina nemoc, přinesl vždy ráno do kuchyně dvě věci, které večer před spaním zase odnesl zpátky do pokoje: malou křehkou pohádku bratři Grimmů a komiksový seřit Magnet s ostima utima, přičemž knížka musela ležet vždy přemě ve středu seřitu a obojí muselo dokonale ležet v koberečkem u jeho postele, když si šel večer

II. O Rose, o doktoru Moberleym a o významu detailů

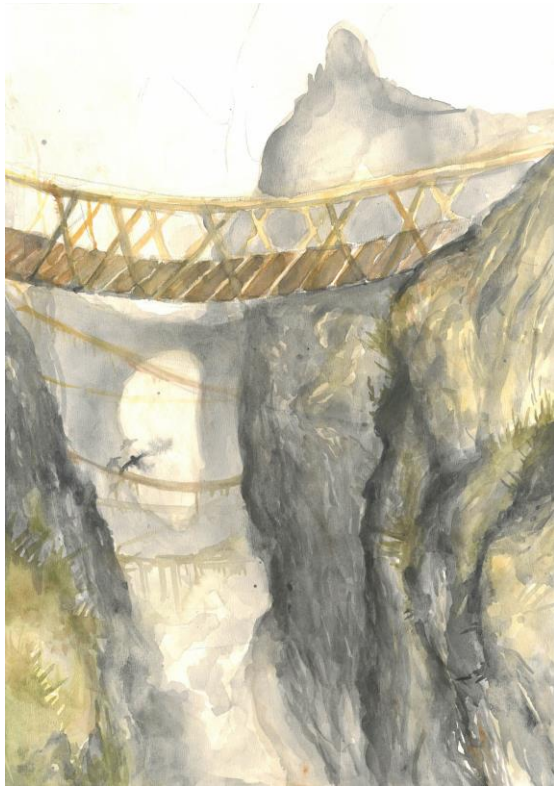

BYLO TO ZVLÁŠTNÍ, ale krátce poté co maminka zemřela, pocítil David skoro až úlevu. Nenašel pro to vhodnější slovo a vyčítal si to. Maminka odesla a ut se nikdy neměla vrátit. Nezáleželo na tom, co říkal na pohřbu kněz: že se Davidova matka dočkala Někam, kde je jí líp a kde je šťastnější, kde ut jí nic nebolí. Nepomohlo, když Davidovi pověděl, že maminka bude potaď s ním, i když jí nevěřil. Neviditelná maminka s vámi může těžko jít v lece večer na dlouhou procházku a ukazovat vám rostliny a zvířata a říkat vám jejich jména, jelikož má bohane znalosti o přírodě, nemůže vám pomáhat s úlohami do školy, neucítíte její důvěrně známou vůni, protože se k vám nenalodit, aby opravila hrubku nebo vyvetčila gramatiku či jinojazyčné známé básně, neviditelná matka si s vámi nemůže v neděli odpoledne číst, zatímco v kamnech pražka oběti do střechy a okenních slal buřt kapky deště, v pokoji veni dřevo a bamborové placky.

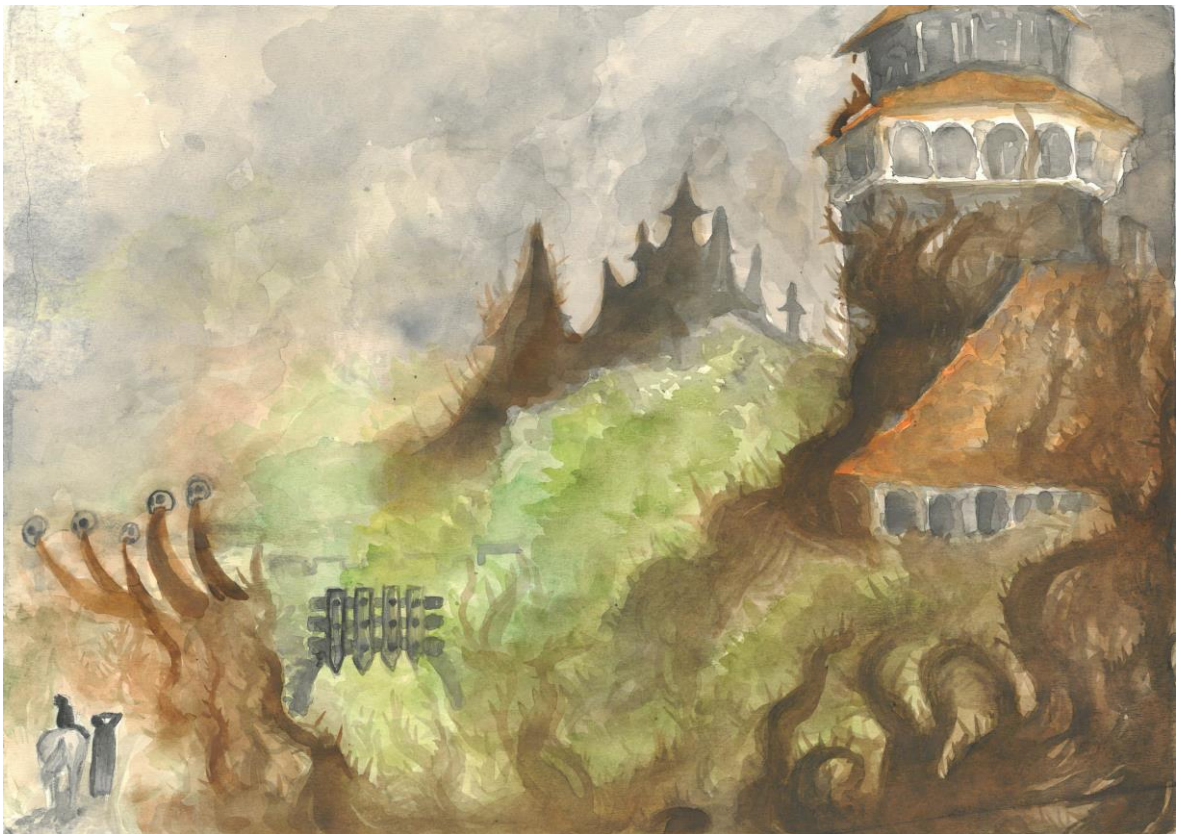
Jenže pak si David vybavil, že v několika posledních měsících maminka nic z toho dělat nemohla. Léky, které jí předepsali lékaři, jí přivedly malomocnost nevolnost. Nedokázala se na nic soustředit, dokonce ani na úplně triviální úlohy, a rozhodně nebyla s to jít na dlouhou procházku. Někdy a vrátit to platilo ke kneci, si David přestával být jistý, jestli ho vůbec poznává. Začala být tak dříve číst: přemě nemohla, jen byla dříve číst, ani jako staré tary, které dlouho nikdo nemohl. V noci narukala bolest a Davidův otec jí přitom držal za ruku, snažil se jí komejit. Když se jí udávalo opravdu hodně žit, přivolal se lékař. Někonec ut byla tak nemocná, že nemohla růstat ležet doma, tak přijela sanitka odvézt ji do nemocnice, jenže to nebyla tak docela nemocná, protože se tam nikdo neuzdravoval a nikdo se odtamtam nevracel domů. Místo toho tam žil

2 Akvarelové ilustrace

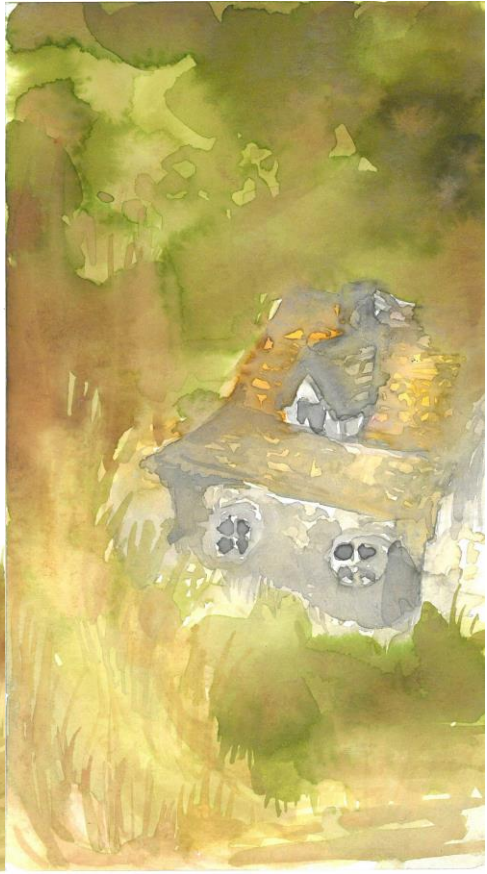

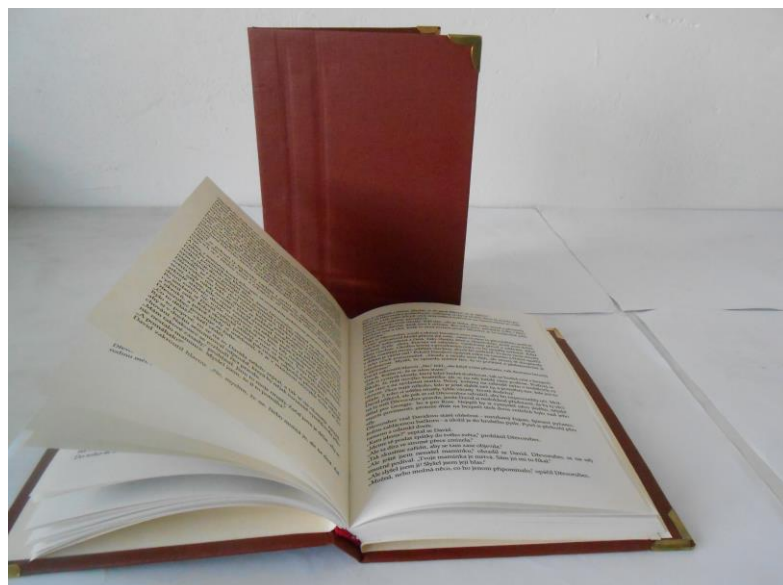

3 Hotová kniha

Plakáty

4 PEDAGOGICKÁ ČÁST

V rámci své pedagogické části jsem se rozhodla pracovat s tématem pohádky. Původně jsem chtěla soustředit na druhý stupeň základních škol. V rámci praxe jsem však nakonec absolvovala většinu výstupu na stupni prvním, z důvodu zájezdu druhého stupně do Anglie. Musela jsem tedy své nápady přizpůsobit věku žáků.

1 Výroba loutek pro divadelní představení

Pracovala jsem s celou řadou pohádek z různých zemí, pomocí kterých jsem chtěla děti seznámit s příběhy, které neznají a budou pro ně neobvyklejší a tím i zajímavější. V rámci mé práce se čtvrtou třídou jsem se rozhodla pro výrobu loutek, dle jimi zvolené pohádky. Žáci se rozdělili do skupin. Každá z nich si vybrala z knih, které jsem pro tuto příležitost přinesla. Jednalo se o jednotlivé pohádky z nejrůznějších zemí či sborníky obsahující pohádky vybrané.

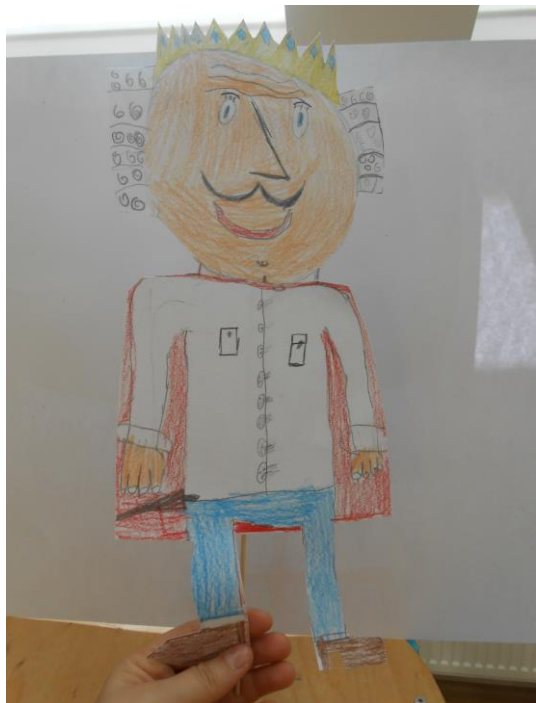
Časovým plánem pro výrobu loutek byla dvouhodina výtvarné výchovy, chtěla jsem vyčkat, zda se toto téma setká s příznivým přijetím a poté pokračovat ve výrobě kulis. Původní plán se s touto třídou rozrostl do celých tří dvouhodin. Vyučující pracující s touto třídou mi vyšla vstříc a dovolila mi realizovat všechny mé nápady. Žáci vytvořili sedm skupin, každá z nich vytvořila loutky k jedné z vybraných pohádek.

Každá skupina žáků dostala papíry a špejle. Volba techniky, kterou loutky vytvoří, byla pouze na nich.

1. 1. O princí s černým šátkem

První skupina si zvolila pohádku pocházející z Francie. Vypráví o princí, který se vydává do světa, aby se pokusil napravit svou špatnou pověst, kvůli které musel pod trestem smrti opustit rodný kraj. Když se dozví, že se jeho rodnému kraji daří špatně (poprvé jsou ohroženi obrem, poté drakem a nakonec morem) vrací se zpět s černým šátkem na tváři, aby hrozbu odvrátil. Pokaždé se pokouší zjistit, zda mu již jeho otec odpustil.

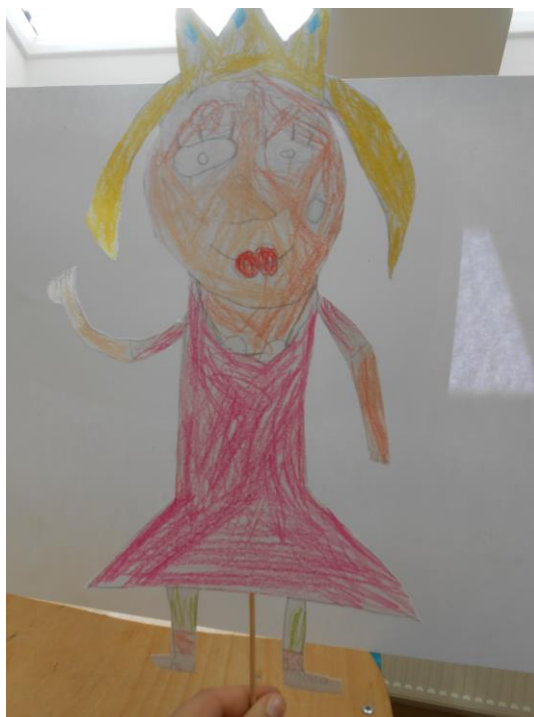
Teprve, když se vrací naposledy, král mu odpouští.⁶⁵ Skupina pracující na této části byli tři chlapci. Rychle se shodli nad tématem práce a rovnoměrně si ji rozdělili.

Obr. č. 5 Král

Obr. č. 6 Princ bez černého šátku

Obr. č. 7 Královna

⁶⁵ VLADISLAV, Jan. *O pasáčkovi a zámku na zlatých řetězech: 13 pohádek pro chlapce*. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1971, str. 93-110.

Obr. č. 8 Drak

Obr. č. 9 Kulisa, hodovní síň s trůnem

1. 2. Locika

Pod vlivem současných animovaných filmů se dvě dívky tvořící druhou skupinu rozhodly vytvořit loutky pro pohádku o Locice. Pracovaly s klasickou sbírkou bratří Grimmů.⁶⁶ Avšak příběh, který původně vypráví o dívce, která je svým otcem ještě před porodem vyměněna za neomezené množství salátu pro jeho manželku, pojaly spíše způsobem korespondujícím se známým animovaným filmem *Na vlásku*. Samotná podoba s animovanými postavami je jasně patrná. Tato skupinka dívek pracovala pomalejším tempem než ostatní. Dívky nestihly sehrát představení své pohádky, jelikož svou práci dokončily teprve v poslední hodině.

Obr. č. 10 Locika

Obr. č. 11 Locika jako dítě

⁶⁶ GRIMM, Jacob Ludwig Karl a Wilhelm Karl GRIMM. *Pohádky*. Překlad Jitka Fučíková. Praha, 1888.

Obr. č. 12 Nevlastní matka Lociky, čarodějnice

Obr. č. 13 Kulisa, s Locikou v okně

1. 3. Indonéské pohádky

Třetí skupina se skládala z většiny dívek a jednoho chlapce. Z předložených pohádek zvolili pohádky Indonéské. S touto skupinou jsem byla velice spokojená. Pracovali efektivně a rychle. Jako jediní svou kolekci loutek dále rozšiřovali (hráli i jiné pohádky), jelikož začali pracovat na tvorbě vlastních příběhů.

Skupina sehrála několik představení pro celou třídu. Jimi vytvořené loutky patřily mezi nejlepší. Nejen věrným zpodobněním postav, ale rovněž pečlivostí s jakou přistupovali nejen k vytváření loutek, ale i kulis a některých, pro ně nezbytných detailů (duha, mrak, slunce). Rovněž vytvořili největší počet loutek.

Jejich příběh se nazývá Laň a tygřice a jedná se o zvířecí bajku, jedno z odvětví, které můžeme v knize nalézt. Vypráví o lani a tygřici, které spolu žijí v sousedství a dobrém přátelství. Jednoho den se laň chytala na pole a poprosila tygřici, aby jí pohlídala děti. Tygřice má také mláďata a toho dne po ní stále žadoní o něco k jídlu. Tygřici to omrzelo a řekla mláďatům, aby snědla mladé koloušky. A tehdy tygři poprvé ochutnají jelení maso. Když se laň vrátí, najde pouze kosti svých dětí. Laň se vydává hledat soudce, který by jí pomohl sjednat spravedlnost. Cestou uvidí v řece plout hrnec a ptá se ho na radu. Hrnec jí na to odpovídá příběhem o vlastní nespravedlnosti, která jej postihla. Poté

potkává buvola, který si jí rovněž stěžuje na svůj těžký nespravedlivý osud. Nakonec naráží na lovce, který jí slíbí pomoc. Laň se s lovcem jde po stopách tygřice, a když ji najdou, lovec ji zabije. Když mu laň poděkuje za jeho spravedlivé jednání, lovec ji oznámí, že si ještě nevybral svou odměnu a laň také zabije. Od té doby loví tygři jeleny a jeleni prchají před myslivci.⁶⁷

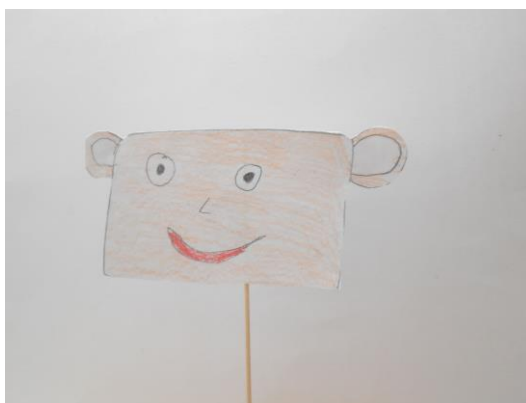

Obr. č. 14 Tygřice

Obr. č. 15 Buvol

⁶⁷ DUBOVSKÁ, Zorica. *Indonéské lidové pohádky*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1966. Lidové umění slovesné (Odeon)

Obr. č. 16 Hrnc

Obr. č. 17 Kulisy dotvářející počasí, slunce, mrak a duha

Obr. č. 18 Kulisa 1

1. 4. Irská pohádka

Tuto skupinu tvořili pouze tři chlapci. Ačkoliv se ze začátku do práce příliš nezapojovali, v závěru prokázali největší míru originality. Sice začali pracovat s knihou Irských pohádek, ale nebavilo je držet se její předlohy. Z vybrané pohádky Finn Mac Cool, obří a trpaslíci⁶⁸ nakonec pracovali pouze s postavami obřů. Vymysleli si pro ně vlastní příběh, který dokonce sepsali, ale nechtěli jej veřejně zahrát.

Obr. č. 19 Kulisa

Obr. č. 20 Všichni obři

---

⁶⁸ O'FAOLÁIN, Eileen a Patrick KENNEDY. *Irské pohádky*. 1. vyd. Překlad Marcela Mašková. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1959. Z pohádky do pohádky (SNDK)

2 Ztvárnění pohádky v komiksu

V mém druhém úkolu, který jsem vyzkoušela s žáky třetí a poté i sedmé třídy jsem se s žáky pustila do ztvárnění pohádky ve formě komiksu.

2. 1. Práce s žáky třetí třídy

Pro tuto třídu jsem vybrala práci s klasickými pohádkami. Poskytla jsem jim rovněž knihy s pohádkami. V úvodu jsem jim však doporučila pracovat spíše s vlastní pamětí tedy tím, jak si pamatují dané příběhy. Myslím si, že byl tento způsob vzhledem k jejich věku adekvátní, jelikož pro ně není ještě jednoduché pracovat s textem. Opět se rozdělili do několika skupin, kdy každý její člen zpracovával alespoň jedno okénko komiksu. V tomto případě jsme však neworkovali s různou velikostí okýnek, ale zvolili jsme jednotný formát A5.

Prvním komiksem vytvořeným na téma pohádky, byla Červená Karkulka. Myslím, že v závěru jednalo o nejzdařilejší práci, kterou si dívky z této skupině správně rozvrhly a poté pečlivě zpracovaly. Je zde jasně patrná linie příběhu, což jsem žákům při zadávání zdůrazňovala.

Obr. č. 21 Karkulka 1

Obr. č. 22 setkání s vlkem

Obr. č. 23 Karkulka 3, Cesta k babičce

Obr. č. 24 Karkulka 4, Babička

Obr. č. 25, Vlk vchází k babičce

Obr. č. 26, Vlk babičkou

Obr. č. 27, Osvobození myslivcem

Dalším ztvárněným komiksem bylo aktuální téma, příběh hobita. Vytvářeli ho dva chlapci, nedivím se proto, že je tento příběh zaujal, a to zejména bojovými scénami. Tento komiks nebyl dokončen do takové míry jakou, bych si představovala. Musím však ocenit pečlivost, kterou věnovali jednotlivým detailům tohoto příběhu. Některé obrázky si dokonce několikrát kreslili jako skicu, než je nakreslili v jejich finální podobě.

Obr. č. 28 Bilbo u Hory Osudu

Obr. č.29, Bilbo a trpaslíci na ponících

2. 2. Práce s žáky 7. třídy

V rámci práce s touto třídou jsem opět poskytla literaturu se zahraničními pohádkami. Tento úkol jsme však nestihli dodělat a fáze některých prací se zastavila někde v polovině. Mnoho žáků této třídy se totiž účastnilo zahraničního pobytu. Pracovala jsem tedy pouze s malou skupinou žáků. Přesto vznikly dva zdařilé komiksy zabývající se neobvyklými pohádkami.

Prvním z nich byla pohádka O slonech a lidech.⁶⁹ Byla vytvořena pouze jedním chlapcem a vznikla v rámci jediné dvouhodinové výuky. Chlapec, který ji vytvořil, byl velmi energický a nejdříve se mu do práce na toto téma nechtělo. V závěru hodiny však už plánoval, do jakého komiksu se pustí dále a některé příběhy z knih si nechal okopírovat, aby na nich mohl pracovat doma. Jeho práce je svým způsobem velmi osobitá. Když jsem poskytovala ukázky komiksů, všiml si na nich práce s linkou, kterou poté využil i ve vlastním komiksu. Pracoval na formátu A2, na který však jednotlivá okýnka komiksu přilepoval. Do komiksu správně zapracoval jeho textovou část.

---

⁶⁹ PAŘÍZEK, L. *Černošské báje a pohádky*. 2. Vydání (v SNDK 1.). Ilustrace Miroslav Váša. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1958. Z pohádky do pohádky (SNDK) *Dračí král: vietnamské pohádky*. Překlad Petra Müllerová. Ilustrace Ho Dong. V Praze: Dauphin, 2001. Ethnos (Dauphin). ISBN 80-7272-039-2, str. 47-53.

Obr. č. 55

Obr. č. 57 Celý komiks

Druhým zdařilým příběhem, který žáci převedli do komiksové podoby, byla pohádka o Pasáčkovi a zámku na zlatých řetězech.⁷⁰ Na tomto komiksu pracovali celkem čtyři chlapci. K tomuto zadání přistupovali zodpovědně, připravili si skicy, návrhy a až poté pokračovali výslednou realizací. Rovněž využili mé nabídky na využití netradičního, podélného formátu papíru. Jako většina ostatních pracovali s pastelkami, rovněž do komiksu zapracovali i textovou část.

⁷⁰ VLADISLAV, Jan. *O pasáčkovi a zámku na zlatých řetězech: 13 pohádek pro chlapce*. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1971

Obr. č. 58 Celý komiks

Obr. č. 59 První okénko

Obr. č. 60 Druhé okénko

ZÁVĚR

Knih ztracených věcí, kterou jsem si zvolila ke zpracování, pro mne byla vždy velmi výjimečnou. V průběhu této práce jsem měla možnost zabývat se jí z jiného pohledu. Nevnímat už ji pouze jako něco neuchopitelného, ale jako reálnou věc, se kterou je třeba pracovat. Pracovat s knihou jako s příběhem vhodným k zpracování ilustrací pro mne bylo něčím novým, co prověřilo především moji schopnost rozhodovat se. Mnohé motivy, které jsem původně považovala za nosné, se ukázaly jako nepříliš vhodné a jiné nenápadné se naopak staly těmi správnými. V rámci této práce jsem se zabývala i pohádkami a jejich kořeny, což mě přivedlo k myšlence, jak moc mají některé země společného, ač se to tak na první pohled nezdá. Utvrdila jsem se v přesvědčení, že práce na knize je skutečně dlouhodobý proces, při kterém je potřeba zabývat se každým detailem.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použité literatury

CONNOLLY, John. *Kniha ztracených věcí*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008. ISBN 978-80-7381-242-3.

ČERNOUŠEK, Michal. *Děti a svět pohádek*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1990.

BASILE, Giambattista. *Pentameron, aneb, Pohádka pohádek*. Vyd. 1. Překlad Jan Brechensbauer. Ilustrace Josef Hegenbarth. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1961. Nesmrtelní (SNKLU).

GRIMM, Jacob Ludwig Karl a Wilhelm Karl GRIMM. *Pohádky*. Překlad Jitka Fučíková. Praha, 1888.

PERRAULT, Charles. *Pohádky matky Husy*. 2. vyd., (v Albatrosu 1. vyd.). Překlad František Hrubín. Praha: Albatros, 1972. Z pohádky do pohádky (Albatros), str. 78-82

PROPP, Vladimír Jakovlevič. *Morfologie pohádky a jiné studie*. Vyd. tohoto souboru 1. Jinočany: H & H, 1999. ISBN 80-86022-16-1.

VLADISLAV, Jan. *O pasáčkovi a zámku na zlatých řetězech: 13 pohádek pro chlapce*. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1971

ŘÍHA, Václav. *Zvířátka a Petrovští: Pro malé čtenáře*. 5. vyd. v SNDK. Praha: SNDK, 1967.

ERBEN, Karel Jaromír, LUŽÍK, Rudolf (ed.). *Zlatovláska a jiné české pohádky*. 1. vyd. v Albatrosu. Praha: Albatros, 1969. Klub mladých čtenářů (Albatros)

KARNAUCHOVA, Irina Valer'janovna. *Kráska nesmírná*. 6. vyd. (v LN 4. vyd.). Překlad Zdeňka Psůtková. Ilustrace Václav Fiala. Praha: Lidové nakladatelství, 1977

PAŘÍZEK, L. *Černošské báje a pohádky*. 2. Vydání (v SNDK 1.). Ilustrace Miroslav Váša. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1958. Z pohádky do pohádky (SNDK) *Dračí král: vietnamské pohádky*. Překlad Petra Müllerová. Ilustrace Ho Dong. V Praze: Dauphin, 2001. Ethnos (Dauphin). ISBN 80-7272-039-2

TICHÝ, Jaroslav. *Kouzelný koberec: pohádky z Kazachstánu a Uzbekistánu*. 1. vyd. Ilustrace Václav Fiala. Praha: Svět sovětů, 1962.

- VOŘÍŠKOVÁ, Marie. *Cikánské pohádky: pro dospívající mládež a dospělé*. 1. vyd. Ilustrace František Skála. Praha: Mladá fronta, 1959
- DUBOVSKÁ, Zorica. *Indonéské lidové pohádky*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1966. Lidové umění slovesné (Odeon)
- TOMEK, Jiří. *Kouzelný květ pouště: arabské pohádky : pro děti od 7 let*. 1. vyd. Ilustrace Hermína Melicharová. Praha: Albatros, 1989. Z pohádky do pohádky (Albatros).
- FROLEC, Václav. *Bulharské lidové pohádky*. 1. vyd. Překlad Hana Reinerová. Ilustrace Jan Sládek. Praha: Odeon, 1970. Lidové umění slovesné, sv. 19.
- FROMM, Erich. *Mýtus, sen a rituál*. Vyd. 1. Praha: Aurora, 1999. ISBN 80-85974-70-3
- KAST, Verena. *Touha po druhém: o lásce v pohádkách*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-858-6.
- VLADISLAV, Jan. *Král sedmi závojų: italské pohádky*. 1. vyd. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1968. Pohádky národů (SNDK)
- VYHLÍDAL, Zdeněk. *Klasická pohádka a skutečnost*. 1. vyd. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2004. Edice Vysočiny. ISBN 80-7266-164-7.
- VLADISLAV, Jan. *Kapitán Tulipán a princezna z Bordeaux: francouzské pohádky*. 1. vyd. Ilustrace Eva Bednářová. Praha: Albatros, 1970. Pohádky národů, sv. 10.
- O'FAOLÁIN, Eileen a Patrick KENNEDY. *Irské pohádky*. 1. vyd. Překlad Marcela Mašková. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1959. Z pohádky do pohádky (SNDK)
- FRANZ, Marie-Louise von. *Psychologický výklad pohádek: smysl pohádkových vyprávění podle jungovské archetypové psychologie*. Vydání čtvrté. Překlad Kristina Černá, Jan Černý. Praha: Portál, 2015. Spektrum (Portál). ISBN 978-80-262-0863-1.

Seznam internetových zdrojů

Intevriew John Connolly VO. *Www. Actusf.com* [online]. 2011 [cit. 2016-04-1]. Dostupné z: <http://www.actusf.com/spip/Interview-John-Connolly-VO.htm>

About John. *John Connolly* [online]. 2006 [cit. 2016-04-1]. Dostupné z: <http://www.johnconnollybooks.com/about-john.php>

Evoluční příběh Červené Karkulky. OSEL: Objectice Source E-Learning [online]. Telč: Osel,s.r.o, 2016 [cit. 2016-04-04]. Dostupné z: <http://www.osel.cz/7272-evolucni-pribeh-cervene-karkulky.html>

The Most dangerous game. *Fiction the eserver collection* [online]. 2016 [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: http://fiction.eserver.org/short/the_most_dangerous_game.html

Robert Browning's poetry: Childe Roland to the Dark Tower Came. *SparkNotes* [online]. 2016 [cit. 2016-04-1]. Dostupné z: <http://www.sparknotes.com/poetry/browning/section8.rhtm>

Kniha ztracených věcí Johna Connollyho. *Right News: Zaručené zprávy* [online]. 2008 [cit. 2016-04-3]. Dostupné z: <http://rightnews.cz/kniha-ztracenych-veci-johna-connollyho>

Anotace

Jméno a příjmení:	Alžběta Trombiková
Katedra:	Katedra výtvarné výchovy PdF UP
Vedoucí práce:	akad. soch. Tomáš Chorý, ArtD.
Rok obhajoby:	2016

Název práce:	Kniha ztracených věcí
Název práce v angličtině:	The Book of Lost Things
Anotace práce:	Má diplomová práce je zaměřena na knihu s názvem Kniha ztracených věcí. V psané části se zabývám samotnou knihou: jejím dějem, podstatnými prvky či grafickou podobou. Dále se zabývám pohádkami, které autora inspirovaly a jsou prostoupeny celou knihou. Praktická část obsahuje postupy práce vytvoření této knihy a jejich ilustrací. Pedagogická část se zaměřuje na úkoly tematicky se vztahující k pohádkám.
Klíčová slova:	Kniha, ilustrace, pohádka
Anotace práce v angličtině:	My bachelor thesis is focused on a book called The Book of Lost Things. The first theoretical part deals with this book and all elements that create it, such as a story or a graphic form and other things that are relevant to it. The second part of my work contains fairytales, that have inspired the author a lot and are important part of his story. The practical part contains goings of work connected with creation of this book and its illustrations. The pedagogy part is focused on tasks related to fairytales.
Klíčová slova v angličtině:	Book, illustrations, fairytale
Přílohy k práci:	Obrazová příloha, CD
Rozsah práce:	62
Jazyk:	čeština